

DEMOKRACIJA

2,29 EUR

Imenovanje Franca Rodeta za kardinala je zaušnica tistim, ki so namigovali, da je šlo pri njegovi premestitvi v Rim za kazen.

PRIZNANJE ZA ODLOČNOST

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

INTERVJU

Bojan Starman

Veliko je zamujenega, veliko je treba postoriti

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

LJUBLJANA

Meta Hočevar

Imoletov vrt

krstna uprizoritev

Režiserka **Meta Hočevar**

Igrajo

**MILENA ZUPANČIČ, SILVA ČUŠIN, SAŠA PAVČEK,
VESNA VONČINA / TJAŠA FERME,
ANDREJ NAHTIGAL, ALOJZ SVETE, TOM BAN,
LUIS COTACACHI / PETER STENIČNIK**

**PREMIERA v petek, 3. marca, ob 19.30
PREMIERA v soboto, 4. marca, ob 20.00
PONOVIŠČE: 6., 10., 11. 13. in 24. marec ob 19.30**

Prodaja in rezervacija vstopnic pri blagajni gledališča:
(od 14.00 do 17.00 ter od 18.00 do 20.00) tel. 01/2521 511,
informacije: www.drama.si

Od parade do Hamasa

Metod Berlec

Predsednik republike Janez Drnovšek je spet presenetil. Tokrat s svojim nasprotovanjem paradi Slovenske vojske (SV) ob 15. obletnici osamosvojitve in dnevu državnosti. Sredi februarja se je namreč sešel koordinacijski odbor za državne proslave in potrdil koledar državnih proslav s parado vred. V odboru je bil tudi predstavnik predsednika republike Maksimiljan Lavrinc, ki se je s parado strinjal. Zaradi tega in Lavrinčevega nekonsistentnega svetovanja predsedniku republike pri pomilostitvah ga je Drnovšek nemudoma odstavil, medijem pa sporočil, da se mu zdi vojaška parada neprimerna in nepotrebna oblika praznovanja obletnice samostojnosti. Po njegovo se mora Slovenija »uveljaviti kot država miru, ki se zavzema za nenasilne oblike urejanja sporov«. S kritiko parade se je predsednik republike, ki je po slovenski ustavi vrhovni poveljnik vojske, oglasil v javnosti, ne da bi bil svoje nasprotovanje sporočil koordinacijskem odboru za proslave, kar je seveda čudno. Še lani se je Drnovšek na lastno željo udeležil velike vojaške parade v Moskvi ob 60. obletnici konca druge svetovne vojne, da o njegovih ogledih vojaških vaj na Počku sploh ne govorimo.

Če imamo v mislih nov Drnovškov življenjski in politični slog v zadnjih mesecih, se njegovemu spremljenemu pogledu na parade ne čudimo. Ob tem je zanimivo, da je v zadnjih tednih malo manjkalo, da ni Drnovšek »zakuhal« dveh diplomatskih zapletov, ki bi Slovenijo postavila v precej nenavadno luč. Ob načrtovanju obiska na Šrilanki si je namreč zaželel srečanja z uporniški Tamilskimi tigri. Poskušal naj bi bil rešiti dolgoletni spor med uradnimi šrilanškimi oblastmi in uporniki. Zaradi nasprotovanja prizadetih strani v tem sporu je Drnovškov poskus posredovanja že v začetku propadel. Nekaj podobnega se je zgodilo njegovi ideji, da bi se srečal z zmagovalcem palestinskih volitev Hamasom in posredoval v njihovem sporu z Izraelom. Politično gibanje Hamas, ki na Zahodu velja za teroristično organizacijo, ima v svojem programu še vedno za-

pisano, da je treba Izrael izbrisati z obličja Zemlje. Če bi imelo to gibanje (podobno kot velik del Arabcev) realno vojaško možnost, da to stori, bi to tudi storilo. Podobno kot so po določenem obdobju Arabci križarje vrgli praktično nazaj v morje, si danes želijo storiti številni njihovi nasledniki z Judi. Zato je vmešavanje v spor med Palestinci in Izraelci zelo občutljivo početje. Ker je Slovenija danes članica Evropske unije, si pri tem konfliktu ne more privoščiti svoje igre. Zato je ob posredovanju uradnih izraelskih in slovenskih oblasti Drnovšek le opustil načrtovano posredovanje v Sveti deželi.

A vrnimo se k paradi. Nasprotovanju vojaški paradi so se hitro pridružili številni znani levičarski anarho-liberalni intelektualci s t. i. peticijo proti razkazovanju vojaške moči. V njej so potegnili nekakšno vzporednico s paradami v nekdanji socialistični Jugoslaviji in poudarili, naj obletnica državnosti ne bo »poteptana s topotom vojaških škornjev«. Hkrati so se v nekateri medijih na veliko razpisali o Janševi dvoličnosti, ker je slednji leta 1985 odločno nasprotoval paradi Jugoslovanske ljudske armade (zaradi tega so ga poslali pred vojaško sodišče). Janši se zdijo taki očitki neumestni. Po njegovem mnenju je zelo nedostojno primerjati totalitarno Jugoslavijo pod vodstvom ene nikoli izvoljene stranke z današnjo demokratično Slovenijo. Enako neokusno se mu zdi primerjanje jugoslovanske armade, ki se je nazadnje spremenila v agresorsko, s Slovensko vojsko.

Kakor koli že, smisel parade je demonstracija suverenosti države. Poudarja neodvisnost, ki jo je v zgodovini vselej manifestirala vojska. Tu ne gre za golo demonstracijo vojaške moči, saj Slovenija nikogar ne ogroža. Tokratni smisel je zaznamovanje zmage v vojni za Slovenijo, ki nam je prinesla samostojnost in omogočila vstop v družino demokratičnih držav.

Težave s parado imajo večinoma tisti, ki so osamosvojitvi nasprotovali, in vsi, ki so bili proti ustanovitvi Slovenske vojske. Le kako se ob tem počutijo slovenski vojaki? Verjetno ne dobro. **D**

Težave s parado imajo večinoma tisti, ki so osamosvojitvi nasprotovali, in vsi, ki so bili proti ustanovitvi Slovenske vojske. Le kako se ob tem počutijo slovenski vojaki? Verjetno ne dobro.

UVODNE STRANI

- 9 Nov veter v medijih
10 **Pogledi:** Začarani krog LDS
11 **Kolumna:** Velika preizkušnja

POLITIKA

- 12 Priznanje za odločnost
16 Koliko občin?
18 Družina – današnji izzivi

GOSPODARSTVO

- 20 Tečaje omejuje strah pred inflacijo
22 Dohodnina 2005

SLOVENIJA

- 24 Vrenje v Kliničnem centru
26 Kočevarjeve bolečine
28 Politične vetrne elektrarne

TUJINA

- 30 Smer širitve: Balkan
31 **Globus:** Milošević na sojenju
32 **Tuji tisk:** Dolina volkov

INTERVJU

- 34 Bojan Starman

NEKOČ IN DANES

- 38 Vodnik po Studii slovenici
41 Interaktivni atlas Slovenije
42 **Naši kraji:** Hrastovlje

KULTURA

- 46 Pust je bil veselih ust
47 Trinkov koledar

OGLEDALO

- 48 **Film:** Preživeti nočno moro
50 **Avtomobilizem:** Voznikova prizma
52 **Zdravje:** Nadležne alergije
54 **Šport:** Ko padejo maske
56 **Črna kronika:** Prekupčevalski socialci
58 **Rumeno:** Zrasla je v rožico
60 **TV-kuloar:** Mario nacionale
66 Odvetnik, ki je utišal Haiderja

34 Intervju: Bojan Starman

Vesel sem, da se nekaj premika na področju davčnega sistema, to je razbremenitve gospodarstva, kjer gre predvsem za razbremenitev davkov s področja plač. Narejeni so prvi koraki, ne sicer veliki, vendar tudi ne tako majhni.

12 Priznanje za odločnost

Z napovedjo papeža Benedikta XVI., da bo na skorajšnjem konzistoriju imenoval petnajst novih kardinalov, med katerimi bo tudi slovenski nadškof Franc Rode, so dobili odgovor vsi tisti, ki so ob Rodetovem odhodu v Vatikan pred dvema letoma namigovali, da pri njegovi premostitvi ni šlo za napredovanje, ampak za kazni.

18 Družina – današnji izzivi

Družina, temeljna celica družbe, ki obstaja pred katero koli drugo socialno strukturo, je danes predmet hudih napadov in izzivov. Totalitarni režimi so že od nekdaj hoteli vplivati na družbo, zato so najprej in na vse načine poskušali uničiti družino; tako danes deluje sekularizem.

38 Vodnik po Studii slovenici

Inštitut Studia slovenica je svojevrstna arhivska ustanova, ki jo vodi dr. Janez Arnež. Po večletnem urejanju je arhiv popisan, po njem pa nas bo poslej vodil vodnik s prikazi arhivskih fondov. Za Slovenijo ima t. i. Arnežev arhiv veliko kulturno vrednost.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja Volčanšek, Gregor Drnovšek, Lovro Kastelic, Ana Müllner, Peter Avsenik, Bogdan Sajovic, Lucija Horvat, Petra Janša

Kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič,

Esad Babačič, dr. Andrej Rahten
Stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Janez Škalič, Vera Ban

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 tolarjev

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Prejšnja vlada se je sprenevedala

Mitja Volčanšek

O položaju italijanske manjšine smo se pogovarjali s poslancem narodne skupnosti in podpredsednikom komisije državnega zbora za narodne skupnosti Robertom Battellijem.

Neposredno po parlamentarnih volitvah leta 2004 ste kritizirali dotedanji odnos slovenskih oblasti, ki naj bi bil vplival na poslabšanje položaja manjšine. Je bilo z ozirom na to smiselno, da ste sodelovali v vseh vladah LDS?

Leva sredina je tradicionalno zagovarjala konsistentno politiko do narodnih skupnosti, ki naj bi omogočila njihovo emancipacijo. Kljub prizadevanjem nas kot manjšine in še mnogih posameznikov se je na neki točki pokazalo, da ta niso dovolj. Še več, pokazalo se je, da je zadeva zdrsnila v motne vode, ko ni bilo več koherentne politike s strani izvršne oblasti in nasploh politike v Sloveniji, ki bi uresničevala tisto, kar je bilo dogovorjeno pred osamosvojitvijo, med njo in po njej. To je prišlo do izraza ob odsotnosti politične volje po ugotavljanju vzrokov močnega številčnega upada obeh narodnih skupnosti in volje po iskanju politično artikuliranih rešitev tega problema. Nasprotno je prejšnja vlada na koncu celo zanikala, da bi se sploh kar koli zgodilo, tako da je nastala situacija, ko bi mi od sleherne nove vlade zahtevali, da se loti teh vprašanj.

Predsednik Janša je to naredil. Prvič se je zgodilo, da je predsednik vlade gospo Pozsonec in mene povabil na posvetovanje, preden se je predstavil parlamentu. Čeprav ni potreboval najinih glasov, je to naredil in se v koalicijski pogodbi zavezal k uresničevanju pravic narodnih skupnosti, zagotavljanju njihovega

nadaljnega razvoja in gojenju institucionalnih stikov z njimi. Vse to je predsednik v pogovori zagotovil in se tega tudi dosledno držal. Želel pa bi poudariti, da so tudi ministri v vladi v tem pogledu odigrali pozitivno vlogo.

Eden od problemov, ki ste ga izpostavili leta 2004, je bilo financiranje manjšinskih ustanov, npr. RTV Koper-Capodistria.

Financiranje se je na splošno obdržalo na isti ravni, pri nekaterih ciljnih točkah pa je prišlo tudi do *ad hoc* financiranja, kar zelo cenimo. Gre za konkretne in v jezikovno-kulturnem smislu za nas izjemno pomembne stvari. Primeri so dnevni časopis, sredstva za evropske čezmejne projekte in ne nazadnje za RTV-programe.

Za slednje je treba najti umestitev v sistemu RTVS, da bodo postali tisto, kar so od nekdaj bili in za kar so nastali. Da torej ne bodo samo programi za narodno skupnost, ampak bodo zadostovali potrebam, ki so v regionalnem okviru tudi mednarodne. To jim je v preteklosti tudi uspevalo, saj so se dolgo časa skoraj v celoti samofinancirali. Opravljali so čezmejno vlogo v korist narodne skupnosti pa tudi gledalcev v Sloveniji in tujini in to morajo spet opravljati. Pomen javnega zavoda RTV Koper-Capodistria je v ponujanju videnja manjšine, ki pa ne izključuje visoke gledanosti. Kolikor se specifična vloga zavoda ohrani, bomo imeli tudi več gledalcev in posledično

komercialni učinek, kar bo znižalo stroške. Ta diskurz bo treba seveda voditi znotraj javnega zavoda. Novi zakon o RTV v tem smislu ohranja dosedanje pridobitve, v nekaterih točkah pa celo povečuje vlogo narodne skupnosti.

Kakšno je vaše mnenje o pobudi predsednika vlade o Partnerstvu za razvoj?

Predlog načeloma podpiram. Menim, da je to izjemno odgovorna poteza predsednika vlade glede na objektivno nujnost za izvedbo reform, ki naj bi izboljšale gospodarski položaj države in ji omogočile nadaljnje vzdrževanje njene vloge na področju sociale. V tem smislu je nujno, da se ta program izpelje z najširšim mogočim soglasjem. Mislim, da vsi, ki gojijo odgovoren odnos do tega vprašanja, to vedo, vključno s sindikati.

Predsednika Drnovšek in Ciampi sta znova oživila predlog spravne slovesnosti treh sosednjih držav Italije, Slovenije in Hrvaške. Mislite, da je taka slovesnost smiselna?

Vse, kar se predsedniki držav lahko dogovorijo in bi pomenilo dokončno preseganje bremen preteklosti ter iz njih izhajajočega nezaupanja, je absolutno dobrodošlo. Seveda je taka operacija bolj kompleksna, kot se zdi na prvi pogled, ampak kolikor bo prišlo do dogovora, in če bo ta pomenil to, kar sem rekel, ga seveda podpiram.

Podjetni Šimenc

Nekdanji generalni sekretar Slovenskih železnic Igor Šimec, znan tudi kot eden od dveh, ki naj bi bila leta 1996 poskušala podkupiti poslanca Pavla Ruparja, se je, potem ko se je zaradi ponarejene diplome moral posloviti s SŽ, menda posvetil podjetništvu. Tako naj bi bil pred kratkim kupil gostišče Martin v Šenčurju, kjer naj bi odslej gostom poleg klasične kuhinje ponujali še – Ukrajinke. Mogoče pa bo Šimenc, če to drži, zdaj le diplomiral. Za temo svoje diplome bi si lahko izbral kadroviski menedžment v državah Vzhodne Evrope.

ISKRICA

Svetovalci

Gašper Blažič

Nedavno je v predsedniških dvorih zavladala panika, saj naj bi bila v kabinetu predsednika države Janeza Drnovška izbruhnila ptičja gripa. O podrobnostih za zdaj nočejo govoriti, saj ni jasno, ali naj bi bili z virusom okuženi ljudje ali pa samo službeni računalniki. Glede na to, da na dvoru ne nosijo posebnih mask, je šlo verjetno za drugo možnost, čeprav bi se verjetno našlo precej »tičkov«, ki bi lahko v predsedniške dvore prinesli kakšno nalezljivo bolezen, ki bi se lahko razširila v obubožani Darfur.

In kako so odkrili ptičjo gripo? Menda tako, da je Drnovšek dal na čevelj svojega svetovalca dr. Matjaža Nahtigala, nato pa še Maksimiljana Lavrinca. Tedaj so mediji začeli sumiti, da se je v predsedniških dvorih začelo čiščenje, ki bo v prihodnosti terjalo še nekaj žrtev. Pojavljajo pa se ugibanja, zakaj se je Drnovšek odrekel svojima svetovalcema. Je morda po prihodu iz Indije, kjer se je srečal s prvaki indijske duhovnosti, doživel razsvetljenje (ime Buda pomeni »razsvetljeni«) in zato ne potrebuje več svetovalcev, ki bi v tem primeru samo najedali državni proračun, medtem ko od njih ne bi bilo nobenega učinka? Je že tako, da se je naš predsednik očitno odločil za varčevanje in je v zadnjem času neverjetno načelen – če ni denarja za svetovalce, ga tudi za vojaško parado ne bo. Menda je prav zaradi nje iz predsednikovega kabineta »letel« Maksimiljan Lavrinc. Zlobneži pravijo, da bi se lahko vrnil nazaj med poslance LDS, kjer bi lahko umirjal napete razmere, ki so nastale, potem ko je Slavko Gaber-Bonaventura poslal pismo in se sprivil nad Kacina, ki naj bi pretiraval s svojim kulturnim bojem ter ocenami, da Slovenijo vse bolj ogroža Katoliška cerkev (in ne ptičja gripa, kot bi morda kdo sklepal). Pravijo pa, da se je po Drnovšku tudi Gaber spreobrnil – prej je kar naprej razkuževal prostor državnega šolstva, da ga ne bi okužili kakšni (katoliški) virusi. Retrovirus STM v tem primeru ni bil problematičen, prav tako tudi ne retrovirus SORI (sistem ohranjanja revolucionarnih izročil), ki zadnje čase močno muči zlasti Jelka Kacina.

Čudno pri vsem tem pa je, da se odstavljene predsednikova sodelavca in dopisovalci z LDS v skladu z aktualnimi razmerami niso našemili v labode. Morda so ocenili, da bi po pustnem torku, ko padejo maske in se morajo posipati s pepelom, javnost njihovo šemljenje vzela preveč dobesedno in mislila, da doživljajo svoj – labodji spev ...

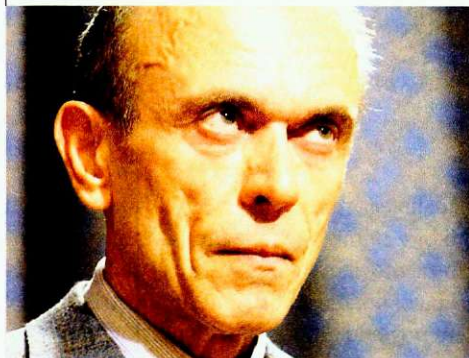
H-umor

»Kdor se igra z ustavo, jih od nas dobi po prstih.«

(Koroški deželni glavar Jörg Haider maha s šibo proti avstrijskim ustavnim sodnikom in jih uči ustavnega prava.)

»Včasih že, vendar nikoli ne preveč.«

(Fantje iz glasbene skupine Petelini pri dekleth ne pretiravajo s »petelinjenjem«.)

»Parade so hitro pozabljene, čeprav niso zastonj. Pomoč ljudem, ki so v stiski, pa ne bo pozabljena.«

(Predsednik države Janez Drnovšek pojašnjuje, zakaj ima njegova akcija v Darfurju dolgoročnejši učinek kot vojaška parada ob dnevu državnosti.)

»Družina mi daje in jemlje največ energije, ostalo je samo za sproti.«

(Igralka Tanja Ribič vse, kar ni v povezavi z družinskimi obveznostmi, opravi z levo roko.)

»Vsaka država naj praznuje na svoj način, Slovenci prav gotovo nimamo neke militaristične tradicije, da bi drug drugega občudovali v starih uniformah.«

(Finančni minister Andrej Bajuk si ne beli las z vojaško parado.)

»Pravzaprav si ne želim nikamor, ne v preteklost in niti v prihodnost.«

(Pevka Helena Blagne je priklenjena na sedanjost in se ne pusti premikati.)

»V Washingtonu ni vlade, tam so vsi nori ...«

(Venezuelski predsednik Hugo Chavez ima vtis, da imajo v ZDA glavno besedo anarhisti.)

»Bo vlada obiskala tudi Ljubljano?«

(Novinar Samo Trtnik ima vtis, da vlada ob svoji skrbi za regije pozablja na prestolnico Slovenije.)

»Selekcija je strašna, šteje samo visoka kvaliteta, tega pa pri nas liliputanci nikoli niso dojeli.«

(Teolog Drago K. Ocvirk meni, da dr. Franc Rode na mesto prefekta kongregacije za redovnike ni prišel po naključju.)

»Ideja je že, akcije pa še ne.«

(Pevka Saška Lendero odgovarja na vprašanje, ali že razmišlja o otrocih.)

»Zakaj sem tako prepričan? Ker je že star.«

(Košarkar Saša Dončić je trdno prepričan, da bi v dvoboju ena na ena premagal Michaela Jordana.)

»Trener mi očita, da nisem več tak tekmovalc, kot sem bil nekoč, in to drži. Toda tudi Janez Šmitek ni več tak trener, kot je bil pred leti.«

(Smučar Jure Košir se je sprijaznil s tem, da se je skupaj s svojim trenerjem postaral.)

Izbrisani pljuvajo po Sloveniji

Čeprav si t. i. izbrisani že več let na različne načine prizadevajo, da bi jim slovenska država podelila državljanstvo, so s svojim zadnjim protestom prestopili vse meje dobrega okusa. Tako je pretekli teden skupina okoli dvajsetih članov Društva izbrisanih Slovenije najprej poskušala zasesti avlo parlamenta, ker pa ji to ni uspelo (namero so preprečili policisti in varnostniki), so se odpravili na bližnji prehod za pešce, kjer so nekaj deset minut s hojo po njem ovirali promet. Med protestom so izrekli tudi besede, naperjene proti Sloveniji. Tako je ena izmed protestnic pred TV-kamero najprej razložila, da je Slovenija država, ki nenehno in vsepovsod išče težave, kar naj bi dokazovali njeni spori s sosedomi, to svojo tezo pa je nato podkrepila tako, da je simbolično pljunila nanjo. Ob milo rečeno čudnih protestih izbrisanih se postavlja vprašanje, čemu si tako prizadevajo, da bi postali državljani Slovenije (izbrisani so napovedali, da se svoji nameri, da pridejo v zgradbo par-

lamentata, niso odpovedali in jo nameravajo izvesti enkrat v prihodnje), če je Slovenija res tako slaba in »gnila« država, kot trdijo.

Na omenjeni protest so se pretekli teden odzvali tudi v poslanski skupini SNS. Kot je v izjavi za javnost zapisal njen vodja Sašo Peče, so izsiljevanje, intrige in izigravanje slovenske države s strani izbrisanih že zdavnaj presegli vse meje dobrega okusa, izražanje protestne, sovražne in ponižujoče vsebine ter pljuvanje po slovenski državi pa je po njegovo še en dokaz o pritlehnem političnem delovanju društva in o neutemeljenosti njihovih zahtevkov. A. K.

Radi bi bili Slovenci, hkrati pa pljuvajo po Sloveniji.

Mila kazen

Miha Rabič, nekdanji direktor sevniške družbe Jutranjka, je bil pretekli teden na Okrajnem sodišču v Sevnici spoznan za krivega zlorabe državne pomoči, to je neupravičene porabe 150 milijonov tolarjev dolgoročnega posojila in 35,5 milijona tolarjev subvencij, ki jih je Jutranjka leta 2003 prejela v okviru državne pomoči. Obsodili so ga tudi zaradi ponarejanja poslovnih listin in mu dosodili 11 mesecev zaporne kazni. Rabič je že napovedal pritožbo, prav tako tožilstvo, ki je predlagalo 38 mesecev zaporne kazni. Z razsodbo so nezadovoljni tudi zaposleni. Obtožnica je Rabiča bremenila, da je državni denar nakazal dvema povezanim podjetjema, in sicer Redcosu in Jutranjki naložbe, hkrati pa je z Jutranjko naložbe tudi sam sklenil pogodbo o posojilu v višini 35 milijonov tolarjev. Odškodninsko in kazensko tožbo zoper Rabiča pripravlja tudi Tomaž Kos, stečajni upravitelj Jutranjke, ki je dejal, da je Rabič s preusmerjanjem sredstev v različna med seboj povezana podjetja Jutranjko oškodoval za več kot 200 milijonov tolarjev, skupaj z oškodovanjem upnikov pa je znesek še precej višji. Slavica Mirt, nekdanja predsednica sindikata Jutranjke, je obsodbo komentirala z besedami, da je nekdanje vodstvo zelo prefinjeno in zato težko dokazljivo opravljalo prelivanje sredstev, kar naj bi povzročilo tudi težaven in dolgotrajen postopek za dokončno vložitev tožbe zoper Rabiča. V. K.

Za 185,5 milijona 11 mesecev zopora

Modrosti tedna

»Vplivni družboslovci namreč iz svoje nepriznane zamere zaradi političnega propada svetovnega levega projekta prikazujejo kot dobro in potencialno napredno vse, kar je protikrščansko in protizahodno: samo v tem razpoloženju koreninijo njihove trenutne simpatije do islama (ki je zanje v glavnem simptom po krivdi Zahoda zaostalega sveta).«

(Publicist Branko Senegačnik)

»Soočiti bi se morali z dejstvom, da smo skupnost, ki na apriorni ravni ni sposobna kaznovati najhujših zločinov. In ne le zaradi slabotnih dokazov ali morebitnih 'polen pod noge' pristojnim organom: tudi če bi bili dokazi neizpodbitni, tudi če ne bi šlo le za enega obdolženca, pač pa za vse, ki so zagrešili zločin, bi bili vsi varni pred roko pravice.«

(Filozof Rok Svetlič)

Najboljši so v Metliki

Državni sekretar na ministrstvu za pravosodje Robert Marolt je pred nedavnim predstavil podatke o poteku denacionalizacije. Kot je dejal Marolt, je bilo do zdaj pravnomočno končanih 92-odstotkov vseh zahtev za vrnitev premoženja. Pri reševanju denacionalizacijskih zahtevkov je bila do zdaj najuspešnejša upravna enota v Metliki, ki ji je uspelo rešiti vse zahtevke, največ nerešenih zadev pa imajo upravne enote v Ljubljani, Mariboru, Kranju in na Ptujju. Največ nerešenih zahtevkov se nanaša na vračanje kmetijskih zemljišč, gozdov in kmetijskih gospodarstev (52 odstotkov vseh nerešenih zadev), na vračanje stanovanjskih hiš, stanovanj, poslovnih stavb, poslovnih prostorov in stavbnih zemljišč (30 odstotkov) in na vračanje zasebnih gospodarskih podjetij, ki predstavljajo osem odstotkov vseh nerešenih zahtevkov. Kot je dejal Marolt, je ta čas največja težava pri hitrejšem reševanju zahtevkov prepočasno delo upravnih enot, pritožbe in tudi prepočasno delo sodišč. A. K.

Rešenih je 92 odstotkov vseh zahtevkov.

Vlada nadaljuje obiske v regijah

Vlada je pretekli teden nadaljevala z obiski po slovenskih statističnih regijah. Tako je po devetih obiskanih regijah prišel na vrsto jugovzhodni del Podravja, ki vključuje Ptuj, Slovensko Bistrico, Lenart ter Ormož in je ena slabše razvitih regij.

Slednje je na tiskovni konferenci ob koncu delovnega srečanja potrdil tudi šolski minister Milan Zver, ki je tokrat izjemoma nadomeščal predsednika vlade Janeza Janšo. Kot je dejal Zver, je podravsko gospodarstvo ta čas pod slovenskim povprečjem, enako pa velja tudi za osebne dohodke in produktivnost. »Podatki kažejo, da je ta del Podravja najbolj odvisen od pomoči države na socialnem področju, saj mu je država samo lani za pomoč namenila 8,8 milijarde tolarjev. Podatki tudi kažejo, da je stopnja registrirane brezposelnosti v regiji nad slovenskim povprečjem in je novembra 2005 znašala 12,9 odstotka,« je dejal Zver.

Ministri so v dveh dneh obiskali kar 52 podravskih podjetij in ustanov in se pri tem dodobra seznanili s tamkajšnjimi razmerami.

Delovni posvet pred začetkom obiska

Minister za promet Janez Božič se je tako na srečanju s predstavniki občin seznanil s projekti, ki potekajo na področju prometa. Kot je dejal na poznejši tiskovni konferenci, zdaj najpomembnejši cestni projekt – graditev Pyhrnske avtoceste, ki vključuje tudi del od Pesnice do Maribora – poteka po načrtih, letos pa bodo graditev še

pospešili. Prav tako se, kot je dejal, pospešeno pripravljajo na graditev odseka od Slivnice do Dražencev in od Gruškovja do mejnega prehoda na hrvaški strani.

Ministrica za kmetijstvo Marija Lukačič se je odpravila v Perutnino Ptuj. Kot je ob obisku rekel direktor Perutnine Roman Glaser, so v družbi prepričani, da bo perutninarstvo v Evropi in Sloveniji utrpelo gospodarsko škodo (ta čas gre za 15-odstotni padec prodaje), zato od države in EU pričakujejo odločno ukrepanje. Ministrica mu je odgovorila, da mu tega ne more zagotoviti, saj ima država za to minimalne zakonske možnosti, vendar se je, kot je dejala, pred kratkim na svetu ministrov EU zavzela za ukrepe, s katerimi bi omilili škodo, ki nastaja zaradi ptičje gripe. A. K.

Srečanje vosovcev

Na povabilo Branka Jerkiča (bil je protikandidat Janeza Stanovnika za predsednika ZZB NOV) in VOS Ljubljana so se pretekli teden (23. februarja ob 10. uri) na Komenskega 7 v Ljubljani srečali nekdanji pripadniki in simpatizerji Varnostno-obveščevalne službe, ki je bila med drugo svetovno vojno udarna pest Komunistične partije Slovenije. VOS je znana predvsem po tem, da je v drugi polovici leta 1941 začela z likvidacijami Slovencev, ki KPS niso bili pogodu. Z njimi je nadaljevala tudi leta 1942 in v naslednjih letih. Med njenimi žrtvami sta bila posebej znana nekdanji ban Dravske banovine Marko Natlačen in ugledni duhovnik Lambert Ehrlich. Posledica delovanja VOS je bilo trpljenje slovenskega naroda in številne žrtve, ki so naš narod zaznamovale za več desetletij. Srečanja so se med drugimi udeležili pomembni ljudje in funkcionarji nekdanjega komunističnega režima Marko Bulc, Niko Kavčič in Zdenko Roter. O čem so razpravljali, nismo izvedeli. M. B.

Marko Bulc, Zdenko Roter, Niko Kavčič

Seja strateškega sveta za zunanjo politiko

Za dialog kultur

Prejšnji petek je zunanji minister Dimitrij Rupel gostil jejo strateškega sveta za zunanjo politiko. Osrednja tema pogovorov, ki so za izhodišče vzeli sporne Mohamedove karikature, je bil konflikt civilizacij in iz njega izhajajoč pomen verskega dialoga. Rupel je napovedal tudi pripravo konference o dialogu med kulturami v Ljubljani. Seje so se udeležili državni sekretar Božo Cerar, predsednik odbora DZ za zunanje zadeve Jožef Jerovšek in nekateri diplomati, profesorji ter predstavniki verskih skupnosti v Sloveniji.

Ministrstvo se ni odzvalo na dogajanje v zvezi s karikaturami, saj je pomembnejša od opredeljevanja razprava o teh vprašanih, pri katerih je po Ruplovo treba "negovati spoštovanje in obzirnost". V tem smislu so se pogovori sukali okoli dialoga med Cerkvami in različnimi prepričanji, saj se zavdajo, da najnovejših pojavov ne smemo podcenjevati. M. V.

Nov veter v medijih

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

RTV ima novega direktorja Na zadnji februarski dan sta padli kar dve pomembni kadrovske odločitvi v zvezi s slovenskimi mediji. Programski svet RTV Slovenija je na svoji seji izglasoval novega generalnega direktorja omenjene ustanove, ki bo imel v primerjavi s predhodnikom precej več pooblastil. To je postal diplomirani ekonomist Anton Guzej, dosedanji direktor podjetja Avto Celje, ki je v drugem krogu glasovanja prejel 19 glasov in tako prepričljivo ugnal protikandidata Igorja Kadunca (prejel je šest glasov) ter dosedanjega vršilca dolžnosti generalnega direktorja Aleksa Štakula, ki je prejel dva glasova. Za generalnega direktorja RTV Slovenija se je potegovalo kar osem kandidatov, poleg treh omenjenih še Tadej Labernik, Marjan Rekar, Vladimir Vodusek, Boris Remškar in Dragan Trivić. Novi generalni direktor Anton Guzej je v predstavitvi omenil možnost združevanja radijskih in televizijskih programov, kar naj bi v prihodnje omogočala digitalizacija, ni pa se želel spuščati v napovedi glede odpuščanja zaposlenih, čeprav je napovedal znižanje stroškov. Guzej je bil deležen očitkov, da ne pozna radijskih in televizijskih programov, sam pa je potrdil, da je njegovo delo brez dobrih svetovalcev obsojeno na propad in da en posameznik ne more obvladovati celotnega javnega zavoda.

Politično nevtralen kandidat Anton Guzej je že pred izvolitvijo veljal za enega glavnih favoritov, čeprav v primerjavi z večino kandidatov doslej ni deloval v povezavi z RTV Slovenija ali mediji. Zato se je med člani programskega sveta pojavil očitke na njegov račun, češ da je politično blizu Novi Sloveniji in da je koalicijsko »usklašen« kandidat, saj je bil nekdanji prvi mož Krekove banke. Guzej je na očitke odgovoril, da ni član nobene stranke in tudi nikoli ni bil, saj mora biti po zakonu politično nevtralen. Njegove navedbe verjetno ne bodo prepričale parlamentarne opozicije, zlasti ne LDS, v kateri menijo, da je politični vpliv sedanje vlade na RTV Slovenija čedalje večji. Tudi v časopisni hiši Delo je bilo pred časom mogoče slišati, da o novem generalnem direktorju ne bodo odločale izkušnje, temveč politika. Dosedanje poteze programskega sveta RTV Slovenija niso potrdile tovrstnih insinujacij, bo pa v tej luči zanimiva izbira novih direktorjev radijskega in televizijskega programa, kasneje pa še urednikov posameznih redakcij. Nekaterim urednikom naj bi mandat potekel že maja, zaradi česar naj ne bi bili zamenjani pred iztekom mandata. Nekaj težav pa se je pojavilo, ker je delovno in socialno sodišče zaradi nepravilnosti glede volilne pravice in imenikov razveljavilo volitve treh članov, zaposlenih na RTV, v novi programski svet; na volitvah so bili namreč izvoljeni Nataša Bolčina Žgavec, Tom Zalaznik in Tatjana Pirc. Pojavilo se je vprašanje, ali programski svet lahko sprejema pomembne odločitve, kot je imenovanje novega generalnega direktorja, brez predstavnikov zaposlenih. Medtem pa je Tomaž Glažar

Novi direktor RTV Slovenija Anton Guzej, Igor Kadunc, Vladimir Vodusek in Dragan Trivić

V vrstah Delovega kolektiva je mogoče zaznati strah pred spremembami, kar posredno dokazuje članek Vojna proti žurnalizmu v Sobotni prilogi.

(SNS) postal namestnik predsednika nadzornega sveta RTV Slovenija.

Novi urednik na Delu Na isti dan se je velik premik zgodil tudi v »Črni vdovi«, kjer je novi odgovorni urednik vendarle postal Peter Jančič, ki je po izglasovanju nezaupnici s strani zaposlenih sicer odstopil od kandidature, vendar je predsednik uprave Dela Danilo Slivnik odločitev o Jančičevi usodi vseeno prepustil nadzornemu svetu, le-ta pa ga je potrdil. Da so spremembe v časopisni hiši Delo potrebne, dokazujejo tudi podatki o manjšem dobičku, kar kaže na upad poslovne uspešnosti in kakovosti. Kljub temu je v vrstah Delovega kolektiva mogoče zaznati strah pred spremembami, kar vsaj posredno dokazuje članek Vojna proti žurnalizmu, ki ga je na prvi strani zadnje Delove Sobotne priloge objavil njen urednik Ervin Hladnik Milharčič. Nadzorni svet je odločal tudi o novem članu uprave, vendar se ni odločil za nobenega od kandidatov (dosedanja člana uprave Mitja Vojšk in Nataša Šuklje Velkavrh bosta v kratkem zapustila upravo), potrdil pa je dosedanjega odgovornega urednika Slovenskih novic Marjana Bauerja. Vsekakor sta imenovanji tako na Delu kot na RTV Slovenija dobri popotniki glede na to, da je prav na isti dan minilo pet let od poskusa umora novinarja Mira Petka.

Olimpijska niča

Lovro Kastelic

Začarani krog LDS

Gašper Blažič

Slovinci se nadvse radi opogumljamo in postavljamo kot eden najbolj športnih narodov na svetu.

Še raje delamo primerjave med številom prebivalstva in osvojenimi odličji, pri katerih vselej z zadovoljstvom ugotovimo, kako majhni in uspešni smo. Po 20. zimskih olimpijskih igrah nam tega ne bo treba početi, saj bi nam v nasprotnem rezultatu pokazal veliko ničlo. Zle slutnje pred začetkom letošnjega zimskega športnega vrhunca so se potrdile v svoji najskrajnejši obliki – slovenska olimpijska odprava je doživela brodolom. Takšnih v sodobni slovenski športni zgodovini ni bilo prav veliko. Od sarajevskega leta 1984, ko je Jure Franko osvojil srebrno medaljo, se je podobna »ničla« slovenskemu športu pripetila le 1992 v Albertvillu in 1998 v Naganu, ki pa je v nasprotju s Torinom ponujal vrsto šampionov na vrhuncu njihovih zmožnosti: Primož Peterka je bil tedaj najboljši smučarski skakalec na svetu, Jure Košir eden najboljših v slalomu in veleslalomu, Andreja Koblar pa v biatlonu. Tokrat je celotno breme 41-članske olimpijske odprave padlo na ramena krhke in labilne Tine Maze, ki se ji je za nameček v času olimpijskih iger dokončno sesula tudi forma. Iz celotne drame je uspešno izstopila le tekačica Petra Majdič, ki je z najboljšo slovensko tekaško uvrstitvijo vseh časov dokazala, da je edina rešitev v večletnem trdem delu.

Glede na to, da na poletnih olimpijskih igrah, na katerih je konkurenca neprimerno močnejša – v Atenah je odličja osvojilo 75 držav, v Torinu pa le 26, od teh so večino dobile alpske in skandinavske države – Slovenci že dolgo ne beležimo »ničel«, zato lahko iz torinskega poloma ugotovimo, da je s slovenskim identifikacijskim sredstvom »smučanjem«, s katerim smo se ne nazadnje tudi osamosvojili, očitno nekaj hudo narobe. Janezi namreč danes ne znajo le smučati! Tudi zato smo toliko bolj kritični do slab(š)ih rezultatov zgledno organizirane in financirane alpsko-nordijske dejavnosti, ki so ji bile v nasprotju z drugimi športnimi panogami vselej naklonjene tudi politične elite.

Od svinčenih časov, ko smo se s smučanjem osamosvajali, uveljavljali in odhajali v boljši jutri, se je marsikaj spremenilo. V Sloveniji se je medtem eksistencialni položaj uredil; zagotovljeni eksistencialni minimum pa je tudi na športna prizorišča vnesel povprečnost. Zdi se, da je ta postala že akutna. Le kako jo ozdraviti? Šport bo treba najprej znova vzljubiti. Mnogi slovenski olimpijci so na zadnjih olimpijskih igrah delovali, kot da so prišli v službo. Za marsikoga se je projekt Torino končal z uvrstitvijo na ZOI. Brez žara, ki seveda ni plačan, in ustrezne športne politike, ki bi natančno opredelila, v katere športne panoge naj vlagamo, pa bo tudi v prihodnje še veliko »ničel«.

Zaplet z vojaško paradom, ki ji nasprotuje predsednik države, sproža ugibanja, zakaj je do njega prišlo.

Zaradi parade je predsednik države Janez Drnovšek celo odslovil svetovalca iz svojega kabineta, češ da ni nasprotoval paradi in s tem izdal predsednikovo zaupanje. Zdi pa se, da je s tem dejanjem Drnovšek največjo uslugo naredil stranki, ki jo je nekdanj vodil, saj mu je z umetno povzročenim sporom o vojaški paradi uspelo prekriti hude notranje težave, v katerih je že dolgo časa LDS. Nedavno sta namreč stranko zapustila Bogdan Biščak in Ivo Vajgl, pri čemer je slednji izrekel tudi precej kritik na račun vodenja stranke. Dejstvo pa je, da sta bila omenjena izstopa v resnici velika klopota za samo stranko in njenega predsednika Jelka Kacina, saj je bil Biščak ne nazadnje precej časa strankarski funkcionar, Vajgl pa zunanji minister v Ropovi vladi, potem ko je Rop iz nje nagnal Dimitrija Rupla. Piko na i je dodalo pismo strankinega ideologa Slavka Gabra, ki je podobno kot Vajgl izrazil nestrinjanje s Kacinovim nastopanjem v javnosti. To je seveda daleč od nastopa, kakršnega naj bi praktical zmeren sredinski politik.

Vprašanje je seveda, ali se LDS sploh zaveda, da je z lansko izvolitvijo Jelka Kacina za predsednika stranke prešla z dežja pod kap. Komaj se je otrsela zaletavega Antona Ropa, ki je v polemiki glede pošiljanja vojakov v Irak stališča stranke zastopal porazno, je novi predsednik Jelko Kacin s sicer nekoliko bolj izdelano retorično držo le še zaostрил levičarska stališča predvsem do NOB in Cerkve. Medtem pa se je stranka zmedeno in medlo odzvala na Janševo pobudo za Partnerstvo za razvoj in se nazadnje odločila, da pobudo sicer sprejme, a z »nekaterimi pomisleki«.

Nenavadno je, da se LDS kot opozicijska stranka še vedno vrti v začaranem krogu zagovarjanja kulturkampfovskih projektov, kot je na primer nasprotovanje novi ureditvi na RTV in odpravi Kosove komisije. Prava neumnost pa je, da se loteva opozoril o naraščajočem vplivu Katoliške cerkve, niti besedice pa ne nameni neučinkovitosti policije in pravosodnih organov v primeru Silva Pluta, ki je po pobegu iz Srbije, kjer je osumljen umora, v Sloveniji zagrešil še en krut umor. Liberalna demokracija Slovenije ob tem seveda molči, kar je razumljivo glede na dejstvo, da je k takemu stanju v pravosodju močno pripomogla sama z dolgoletnim neučinkovitim vladanjem in zanemarjanjem pravosodja.

Velika preizkušnja

Dr. Andrej Rahten

Sežigi zastav evropskih držav, stavbe veleposlaništev v plamenih, sovražni govori na množičnih zborovanjih, plapolanje zelenih zastav in korakanje v črno odetih bojnikov, ulični spopadi ... Podobe, ki jih v zadnjem času opazujemo na malih zaslonih, ko spremljamo reakcije na (lansko) objavo karikatur preroka Mohameda, so marsikaterega komentatorja zapeljale v temne misli o prihodnosti človeštva.

Nenadoma je postalo spet modno razpravljati o Huntingtonovih tezah, pa čeprav se pri ne tako majhnem številu razpravljavcev poznavanje kompleksnega sveta tega »preroka trka civilizacij« omejuje le na nekaj stereotipnih trditve.

Od vseh pozivov k razumu in strpnemu dialogu, ki so zaokrožili v javnosti po začetku demonstracij proti karikaturam, se mi je najbolj vtisnil v spomin eden najbolj zgodnjih. Njegova avtorja sta turški premier Reçep Tayyip Erdoğan in njegov španski kolega José Luis Rodríguez Zapatero, ki sta 5. februarja v članku za *International Herald Tribune* pozvala k »spoštovanju in pomiritvi«. Svojo odločnost, da pripomoreta k zблиževanju med Zahodom in islamom sta pokazala že s pobudo o »zavezništvu civilizacij«. V pozivu ne puščata nobenega dvoma o spoštovanju svobode govora kot temelju demokracije, hkrati pa jasno opredelita, da pravice ne obstajajo brez odgovornosti in spoštovanja. Mislim, da se lahko v celoti strinjamo s to mislijo. Vse človekove pravice namreč izhajajo iz dostojanstva človekove osebe, kar naj bi veljalo tudi za razmišljanja o tem, do kod sega pravica svobode govora.

Spoštovanje človekovih pravic je eden ključnih elementov razsvetljenske dediščine, na kateri je zrasla sodobna Evropa in z njo zahodna civilizacija. Po mnenju nekaterih politologov in filozofov so prav vrednote, ki izhajajo iz te dediščine, v nasprotju z načrti ideologov fundamentalističnih gibanj, ki ne morejo skriti svojega cilja: vzpodbuditi »trk civilizacij«, ki bi sprostil vso energijo, ki jo v sebi nosijo ta gibanja.

Znani ameriški politolog Benjamin R. Barber meni, da je Huntingtonova teza o možnosti vojne med zahodno in islamsko civilizacijo pisana na kožo voditeljem Al Kaide, ki s svojo mesijanistično retoriko poskušajo izzvati prav takšno vojno. Vendar po Barberjevem mnenju v sodobnem svetu ne gre za spopad civilizacij, ampak za dialektični izraz napetosti, ki so sestavni del ene same globalne civilizacije. V njenem okviru se za prevlado bojujeta »džihad« in »McWorld«. Oznako »džihad«

Barber uporablja za sile, ki nasprotujejo modernizaciji in kozmopolitizmu. »Džihad« se kaže v provincializmu, tribalizmu in parohializmu. Čeprav v prvotnem pomenu označuje »sveto vojno« muslimanov proti »nevernikom«, uporablja Barber ta izraz tudi za nemuslimanske skupine. Sem šteje fundamentalistične in protimodernistične skupine različnih religij, tudi npr. protestantske fundamentaliste v ZDA.

Po mnenju francoskega filozofa Bernard-Henrija Lévyja je svet v »vojni za razsvetljenje«. Vendar naj ne bi šlo za civilizacijski spopad Zahoda z islamom, ampak poteka boj za uveljavitev razsvetlenskih vrednot znotraj islamskega sveta. Po Lévyjevem mnenju bi v islamskem svetu morale prevladati razsvetljenje, ki je nekoč že bilo močno navzoče in ga je na primer v 12. stoletju zastopal Averroës. Oči Lévyja so uprte predvsem v Turčijo ter Bosno in Hercegovino, ki bi lahko bili zgled. Ob tem je značilno, da je bil prav Lévy tisti, ki je najbolj goreče zagovarjal vojaško intervencijo proti bosenskim Srbom, saj je bilo treba rešiti »ta model, ta dokaz obstoja modernega, posvetnega islama«.

Zavedati se je treba, da imamo kljub nenehni širitvi vrednot, ki izhajajo iz razsvetljenstva, v sodobnem svetu še vedno opravka s skupinami skrajnežev, ki želijo obrniti kolo časa. Pri tem so za svoje cilje pripravljene izkoriščati čustva vernikov, ki pa so vsi po vrsti pripadniki religij, ki učijo prav »spoštovanje in pomiritev«. Opraviti imamo z ljudmi, ki moč vere zlorabljajo za doseg povsem posvetnih ciljev. Prav zaradi dejstva, da gre za globoka in iskrena čustva številnih vernikov,

Nekateri moč vere zlorabljajo za doseg povsem posvetnih ciljev. Ker gre za globoka verska čustva, je treba vse nesporazume reševati strpno.

je treba vse nesporazume reševati z veliko mero strpnosti. Noben korak v tej smeri ni odveč. To velja tudi za Evropejce, ki nam je uspelo uresničiti svoj zgodovinski projekt združitve prav na temelju spoštovanja različnosti. Sedaj smo na veliki preizkušnji, da pridobljene izkušnje uporabimo pri povezovanju z drugim svetom, tudi in še zlasti z islamskim. ▣

(Avtor je predavatelj na Fakulteti za podiplomske državne in evropske študije na Brdu pri Kranju.)

Priznanje za odločnost

Aleš Kocjan, foto: Arhiv Demokracije, Reuters

Z napovedjo papeža Benedikta XVI., da bo med novimi kardinali tudi nadškof Franc Rode, so dobili odgovor tisti, ki so ob Rodetovem odhodu v Vatikan namigovali, da pri njegovi premestitvi ne gre za napredovanje, ampak za kazen.

Apojdimo po vrsti. Napovedi o tem, da bi Rode utegnil postati prvi slovenski kardinal, so se začele pojavljati že februarja leta 2004, ko se je Rode iz Ljubljane preselil v Vatikan, kjer je postal prefekt kongregacije ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja, ki vodi in nadzoruje okoli milijon katoliških redovnic in redovnikov po vsem svetu. Kot so takrat v javnosti pojasnjevali cerkveni dostojan-

stveniki in poznavalci dogajanja v Vatikanu, naj bi vodenje enega največjih in najzahtevnejših uradov rimske kurije njenemu nosilcu prineslo tudi kardinalski naslov. Ker na splošno postopki v Katoliški cerkvi potekajo zelo počasi, vmes je umrl tudi papež Janez Pavel II., sledil pa je dolgotrajen postopek imenovanja novega papeža, se je imenovanje novih kardinalov zavleklo do preteklega tedna, ko je papež Benedikt XVI. v svoji redni av-

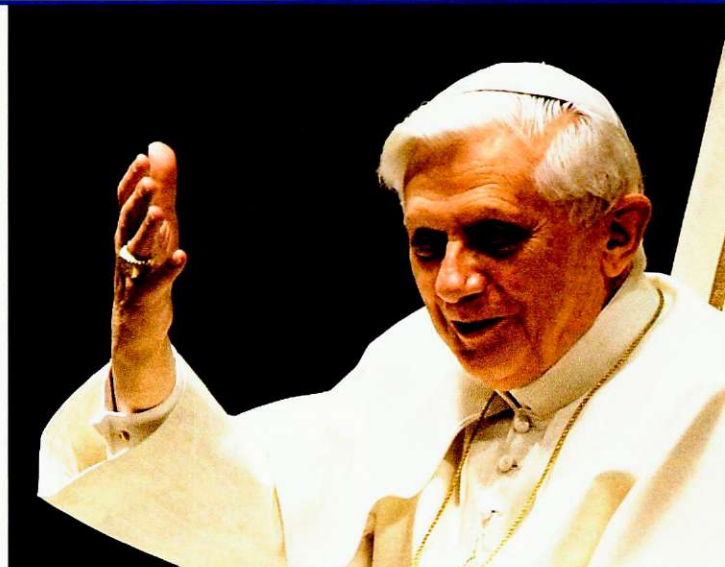
dienci sporočil petnajstih imen novih kardinalov, ki jih namera-va imenovati na konzistoriju (po napovedih iz Vatikana naj bi bilo to 23. marca, ko Katoliška cerkev praznuje praznik Gospodovega oznanjenja). Poleg Rodeta bodo novi kardinali postali nadškof iz San Francisca William Joseph Levada, krakovski nadškof (znan kot dolgoletni tajnik prejšnjega papeža) Stanistaw Dziwisz, nadškof v Bordeauxu Jean-Pierre Ricard, nadškof v Caracasu Horge

Urosa Savino, manilski nadškof Gaudencio Rosales, nadškof Toledo Antonio Canizares Lovera, se-ulski nadškof Cheng Jing Sur, bostonski nadškof Patrick O'Malley, bolonjski nadškof Carlo Caffarra, hongkonški škof Joseph Zen Ze Kiun (slovi predvsem po kritičnem tonu in odprtem razpravljanju z oblastmi v Pekingu), prefekt vrhovnega sodišča apostolske signature Agostino Vallini, rimski duhovnik Andrea Cordero Lanza, nadškof ganskega Tamale-

Prva sta novico sporočila nadškof Uran in apostolski nuncij Santos Abril y Castelló.

Papež Benedikt XVI.

ja Peter Poreku Dery in tajnik škofovske svetopisemske komisije Albert Vanhoye.

Kdo je kardinal Rode? Kdo je pravzaprav novi kardinal in kakšno pot je moral prehoditi, da je prišel do kardinalskega klobuka? Franc Rode se je rodil 23. septembra 1934 na Rodici pri Ljubljani v razmeroma veliki družini. V njej je bilo sedem otrok. Rode je osnovno šolo začel najprej obiskovati v Jaršah, nato pa še v Domžalah, vendar je v Sloveniji ni končal. Leta 1945 je namreč družina v valu političnih emigrantov, ki so po koncu druge svetovne vojne v strahu pred komunističnim terorjem bežali iz Jugoslavije, naprej odšla v begunsko taborišče v Avstriji, nato pa v Argentino. Tam je dokončal osnovno šolo, se vpisal na gimnazijo, nato pa vstopil v bogoslovno semenišče in začel študirati teologijo. Kot enega boljših študentov so ga tamkajšnje cerkvene oblasti kmalu poslale na šolanje v Rim, od tam pa še v Pariz, kjer je bil leta 1960 posvečen v duhovnika. Tri leta kasneje je Parizu doktoriral iz bogoslovja in se leta 1965 je vrnil v Slovenijo. Po šestnajstih letih bivanja v domovini, kjer je najprej služboval v župniji sv. Jožefa v Celju, nato pa je predaval kot profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani, ga je pot znova zanesla v tujino. Odsel je v Vatikan, kjer je leta 1981 najprej prevzel službo v takratnem papeškem tajništvu za dialog z neverujočimi, marca

1993 pa je postal tajnik papeškega sveta za kulturo. Ko se je sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja takratnemu ljubljanskemu nadškofu Alojziju Šuštarju počasi iztekel mandat (v Katoliški cerkvi velja pravilo, naj bi nadškof svojo službo opravljal do 75. leta), so mnogi ugibali, kdo ga bo nasledil na tem mestu. V javnosti se je pojavljalo veliko imen, nobeno od njih pa se na koncu ni izkazalo za pravega. 5. marca 1997 je namreč papež Janez Pavel II. na veliko presenečenje vseh za novega ljubljanskega nadškofa imenoval Rodeta, ki ga do takrat v Sloveniji razen cerkvenih dostojanstvenikov ni poznal skoraj nihče. Tudi zaradi tega je bilo v medijih veliko ugibanja o tem, kakšen bo novi nadškof in kakšno držo oziroma politiko bo zavzel do posvetne oblasti. Nekateri politični komentatorji so menili, da bo ta podobna Šuštarjevi drži, ki je bila spravljiva in dokaj nekonfliktna (takšno ugotovitev so nekateri precej nespretno izpeljali iz domneve, naj bi za njegovim imenovanjem stal sam predsednik države Milan Kučan), večina pa jih je bila pri napovedih precej previdna. No, že prvi Rodetovi nastopi v javnosti so pokazali, da je državna oblast z novim nadškofom dobila trdega in neusmiljenega kritika. Tako je Rode v svojih javnih nastopih večkrat ostro kritiziral šolsko politiko, ki je bila po njegovo preveč usmerjena v pridobivanje znanja, pozabljala pa je na vrednote, zakonodajo, ki je

po njegovem prepričanju Cerkvi onemogočala, da bi se dejavno vključila v družbeno dogajanje in naj ne bi spodbujala civilne družbe, na njegovem repertoarju pa so se med drugim večkrat znašli ustava (predvsem del, ki govori o splavih) in mediji (slednjim je očital, da ne nadzorujejo vlade, ampak hujskaško nastopajo proti Cerkvi). Zaradi

takih stališč se je Rode večkrat znašel v zobeh levih politikov in levih političnih komentatorjev, ki so vsako njegovo besedo pričakali na nož, včasih skoraj prej, kot je bila izrečena.

Molk na levi Ko je Rodeta leta 2004 takratni papež poklical v Vatikan, so mnogi, verjetno iz zavisti, namigovali, naj bi šlo za nekakšen ▶

Rodetu čestitali vsi trije predsedniki

Takoj ko je novica o imenovanju Franca Rodeta za kardinala prišla v javnost, so Rodetu čestitali vsi trije slovenski predsedniki. Predsednik države Janez Drnovšek je v čestitki Rodetu zapisal, da njegovo imenovanje za kardinala pomeni priznanje za njegovo življenjsko delo, hkrati pa tudi posebno pozornost in čast, »ki jo je sveti oče izkazal Sloveniji in vsem slovenskim katoličanom«. Po besedah, ki jih je v čestitki Rodetu zapisal predsednik vlade Janez Janša, njegovo imenovanje za kardinala pomeni »globoko zapanje Rimskokatoliške cerkve in zaslužno priznanje za njegovo dosedanje delo«, njegovo imenovanje pa je, kot je zapisal Janša, »v čast in ponos celotni Sloveniji«. Da je njegovo imenovanje v čast in ponos celotni Sloveniji, je v svoji čestitki zapisal tudi predsednik državnega zbora France Cukjati in ob tem novoimenovanemu kardinalu zaželel še »veliko uspehov pri opravljanju tako pomembne dolžnosti in zadovoljstva pri soustvarjanju pozitivne vloge in podobe Cerkve doma in v svetu«.

Teolog dr. Ivan Štuhec

► kazenski odkloplic iz Slovenije, čeprav je bilo marsikom jasno, da človeka, ki ga želiš kaznovati, ne imenuješ na višji položaj. Ta zavist se je zdaj, ko je Rode povišan v kardinala, verjetno okrepla, na kar posredno kaže odziv nekaterih, ki jim je bil Rode v preteklosti velik trn v peti. Ko smo pretekli teden za komentar o Rodetovem imenovanju zaprosili nekaj znanih kritikov Cerkve in Rodeta, odziva skoraj ni bilo. Profesor na FDV dr. Marko Kerševan je na naše vprašanje, kako komentira Rodetovo imenovanje

za kardinala, odgovoril, da o tem nima kaj povedati, ker je preveč zaseden in ker je o tem vse povedal v eni izmed svojih knjig. Prav tako se na naše vprašanje ni bil pripravljen odzvati dr. Aleš Debeljak s FDV, ki velja za enega večjih nasprotnikov Cerkve in Rodeta. Edini, ki je bil pripravljen govoriti o tem, je bil vodja poslanske skupine SD Miran Potrč, čeprav je bil tudi on v svojem odgovoru nadvse kratek. Na vprašanje, kako vidi imenovanje Rodeta za kardinala in kaj to po njegovo pomeni za Slovenijo, nam je odgovoril: »Imenovanje nadškofa Rodeta za kardinala je najprej izraz oblasti in volje papeža kot vrhovnega poglavarja Rimskokatoliške cerkve. Razloge za imenovanje pozna predvsem on sam. Vse naše ocene razlogov so zato bolj izraz naših želja. In v tem smislu bi si tudi jaz želel, da je to visoko priznanje nadškofu Rodetu tudi priznanje Sloveniji za njen demokratični razvoj pa tudi za uresničevanje svobode vesti in veroizpovedi ter vloge verskih skupnosti v laični državi.«

Imeti svojega človeka Zgovornejši so seveda na cerkveni strani. Kot nam je dejal profesor na obeh teoloških fakultetah dr. Ivan Štuhec, je bilo Rodetovo imenovanje za kardinala pričakovano, saj je bil, kot je dejal, Rode prefekt ene od kongregacij v rimski kuriji, ki mu po nepisanim pravilu avtomatično pripada kardinalski naslov. Poleg tega ima po njegovih besedah Rode v Vatikanu pomembna znanstva in ugled. »S kardinalom Rode sem se veliko družil v času svojega študija v Rimu. Poznal sem njegovo delo in vedel, da je bil desna roka kardinala Paula Pouparda. Zato smo že takrat pričakovali, da bo postal kurijski škof in da mu je pot do kardinala odprta. No, zgodba je dobila ovinek, ki se mu reče čas nadškofovanja v Ljubljani. Če bi ostal v Sloveniji, bi obstajala možnost, da bi postal slovenski kardinal v domovini, saj so ga ključni ljudje v Rimu dobro poznali,« pravi Štuhec. Na vprašanje, kaj to, da imamo zdaj v Vatikanu svojega kardinala, pomeni za Cerkev na Slovenskem, Štuhec pravi, da je

Tretji kardinal Slovenec

Z nedavno napovedjo Franc Rode postaja prvi kardinal v zgodovini samostojne Slovenije, ne pa tudi prvi Slovenec, ki je dobil kardinalski naziv. Pred tem sta si namreč kardinalski naziv pridobila že dva Slovence. Leta 1899, to je bilo v času, ko je bila Slovenija še del Avstro-Ogrske, je kardinal postal takratni ljubljanski knezoškof in goriški nadškof Jakob Missia, slovenskega rodu pa je tudi nadškof v Torontu Alojzij Ambrožič, ki je kardinal postal leta 1998.

Alojzij Ambrožič

Jakob Missia

Kaj je konzistorij?

Konzistorij je seja kardinalov, ki ji predseduje papež. Lahko je redni ali izredni. Na redni konzistorij papež skliče vsaj tiste kardinale, ki so v Rimu (lahko skliče tudi vse, če tako narekujejo posebne potrebe), ko se želi posvetovati o tehtnejših zadevah splošnega značaja ali ob velikih slovesnostih, kot so imenovanje novih kardinalov, razdelitev njihovih služb in podobno; redni konzistorij ponavadi obravnava vsa »običajnejša« cerkvena vprašanja in je v nasprotju z izrednim lahko tudi javen.

to za samo Cerkev zelo pomembno. »Vsekakor njegovo imenovanje pomeni, da ima Cerkev na Slovenskem svojega človeka v vrhu vodstva Katoliške cerkve. Za vsako ustanovo veljajo nepisana pravila, da je pomembno, da imaš pri odločanju o 'tvojih' stvareh tudi 'svojega' človeka. Tako je povsod. Kdor te pozna, te laže razume in zastopa tvoje stališče. To pomeni, da bomo v naslednjem, Benediktovem obdobju imeli svojega zagovornika v vseh stvareh, ki bodo prišle v Rim in se bo tam o njih odločalo.« Pa je realno, da bo lahko Rode med skoraj 200 kardinali uspešno zagovarjal stališča Cerkve na Slovenskem? »Vsak, kdor kardinala pobliže pozna, ve, da je njegovo srce zelo slovensko, da je na svojo domovino ponosen in da bo vsepovsod svoje slovensko poreklo zelo jasno manifestiral. Na ta način bo po

njem v cerkvenih in drugih krogih Slovenija in Cerkev na Slovenskem postala prepoznavna v univerzalni Cerkvi. To je pomembna prednost v globalnem svetu in globalni Cerkvi,« pravi Štuhec. In dodaja: »Kardinal lahko postane referenčna oseba za reševanje marsikaterega problema in vprašanja, ki potrebuje širše, tudi politično zaveznitvo. Upati je, da bo Slovenija to znala bolje izkoristiti, kakor je znala izkoristiti osebno naklonjenost papeža Slovana do vseh slovanskih narodov.«

Če torej povzamemo Štuhca, sta Cerkev na Slovenskem in Slovenija z imenovanjem Rodeta za kardinala v Vatikanu dobili pomembnega človeka, prek katerega bosta lahko, če bosta seveda želeli, uveljavljali svoj vpliv tako na cerkvenem kot na vseh preostalih področjih. Ali bosta to znali izkoristiti, pa bo pokazal čas. **D**

ANKETA

Je vojaška parada primerno zaznamovanje obletnice osamosvojitve?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

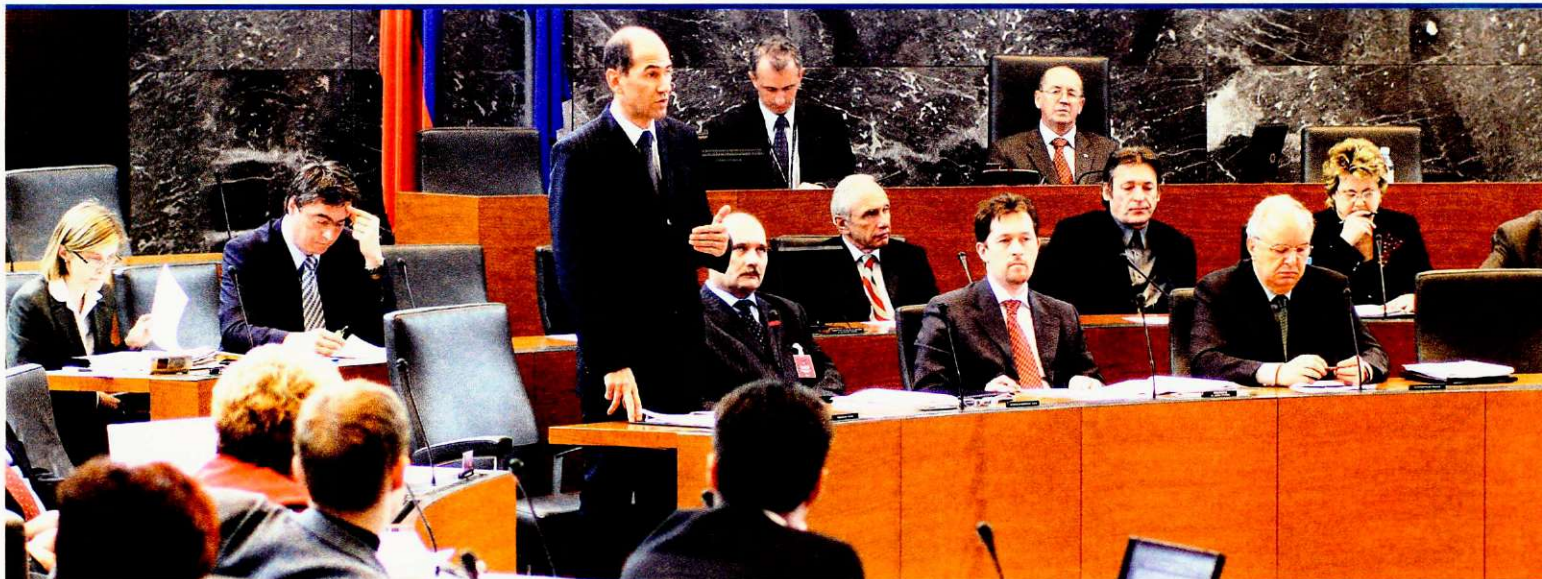
Rezultati preteklega tedna

Je Partnerstvo za razvoj primerno izhodišče za reforme?

Glasovalo: 255

DEMOKRACIJA spletna

Pojasnila o razvojnem partnerstvu

Mitja Volčanšek; foto: Bor Slana

Te dni poteka redno februarско zasedanje državnega zbora. Ponedeljek so poslanci namenili vprašanjem predsedniku vlade in njegovim ministrom. Najbolj so poslance zanimala podrobnosti glede Partnerstva za razvoj.

Tako sta Miran Potrč (SD) in Pavel Gantar (LDS) premierja vprašala o zagotavljanju enakopravnosti strank v omenjenem partnerstvu oziroma o razvojnih perspektivah naše države. Gantar je vladi ob tem očital sprejetje vrste zakonov in ukrepov, ki so v nasprotju z vsebino predlaganega sporazuma, in ob tem še vprašal premierja, ali bi jih bil pripravljen znova pregledati.

Janša je realno ocenil, da je vlada v okviru sporazuma sicer pripravljena prisluhnuti opozicijskim pobudam, vendar čisto vseh ukrepov verjetno ne bo mogoče popolnoma uskladiti. Premier je pojasnil, da je to njegov tretji poskus usklajevanja predvidenih reform, in spomnil, da opozicija pred tem ni pokazala pripravljenosti na pogovor. Janša je ob tem označil nepripravljenost LDS kot razlog za nesoglasje k okviru reform, ki jih je vlada že pred časom ponudila strankam v obravnavo. Predsednik vlade je zavrnil, naj bi pri sporazumu šlo za ponavljanje ciljev razvojne strategije Slovenije, saj so zdaj predstavitvene usmeritve na ključnih področjih davčne reforme, fleksibilnosti trga dela in privatizacije.

O prihodnosti Partnerstva za razvoj se bo Janša odločil, ko bo pre-

jel odgovore vseh, pri tem pa mora biti jasno, da popolno soglasje o vseh točkah ni mogoče. Zato premier zavrača držo LDS, ki želi svoje sodelovanje pogojevati. Vlada po njegovo ne more privoliti v to, »da razveljavimo volitve iz leta 2004, zato da se bo LDS pripravljena pogovarjati o prihodnosti države«.

Pretiran strah Zmaga Jelinčiča (SNS) je skrbela sprememba italijanskega zakona o državljanstvu v luči po njegovo ekspanzionističnih namer zahodne sosedje. Janša spremembo zakona, ki razširja možnosti pridobitve italijanskega državljanstva, sicer ocenjuje kot nenavadno, a ne pričakuje večjih posledic, da bi na primer slovenski državljani v večjem številu izkoristili to možnost. Janša pri tem računa tudi na domovinsko zavest Primorcev. Slovenija od Italije ne more zahtevati spremembe zakona o državljanstvu, saj je to področje izključna pristojnost posameznih članic EU, je pojasnil predsednik vlade. Hkrati pa po njegovo ni pričakovati večjega vpliva tega zakona na razmere na trgu nepremičnin.

Franca Žnidaršiča (DeSUS) so zanimali ukrepi vlade za izboljša-

nje delovanja inšpekcijskih služb v luči sestanka premierja in glavnih inšpektorjev po nesreči pred diskoteko Lipa. Janša je napovedal konkretne ukrepe in nekatere spremembe zakonodaje, natančnejše krovnege zakona o inšpekcijskem nadzoru, o graditvi objektov, o urejanju prostora in o prekrških. Prav tako bo treba bolje uskladiti delo inšpekcijskih služb in spremeniti odnos javnosti, meni premier.

Spet utripajoča luč? Na poslanska vprašanja so odgovarjali tudi ministri. Kmetijska ministrica Marija Lukačič je glede škode zaradi ptičje gripe pojasnila, da se neposredna škoda kot posledica izvajanja ukrepov za zatiranje bolezni poravnava v skladu z obstoječimi pravilniki. Kar se tiče posredne škode, pa je ministrica sama v Bruslju predlagala uvedbo kompenzacijskih plačil za izpad dohodka rejcem in živilskopredelovalni industriji.

Minister za notranje zadeve Dragutin Mate je odgovoril na več vprašanj. Med drugim je zatrdil, da se postopki in status azilantov glede pravic do zdravstvene oskrbe niso spremenili na slabše, odkar je minister. Azilanti ima-

jo namreč vsi enak obseg pravic, ki se tudi enako izvajajo. Mate je prikazal tudi izsledke izrednega nadzora dela delavcev azilnega doma na Viču in delavcev policije, ki so pokazali, da ti niso prekoračili pooblastil ali kršili zakona, kot so jim očitali. Notranji minister je pri odgovoru na vprašanje o prometni varnosti na magistralni cesti med Mariborom in Lendavo delno presenetil z izjavo, da resno razmišlja o vnovični uvedbi utripajoče zelene luči na semaforjih, ki ni več v rabi od začetka leta 2005. Nenadno prižiganje oranžne in rdeče luči brez opozorila namreč povzroča tudi to, da nekateri vozniki zapeljejo v oranžno oziroma rdečo luč.

Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič je pojasnil izbor četrtega javnega razpisa za podelitev koncesij za opravljanje varstva v domovih za starejše, kjer gre pri treh od štirih izbranih ponudnikov za zavode lokalnih župnij. V tem primeru gre pač za domove Karitas, ki so ponudili nižjo ceno. Drobnič je ob tem predstavil perspektivo ministrstva, da se uravnoteži ponudba med zasebnimi in javnimi domovi, kar pa ne pomeni privatizacije tega sektorja. **D**

Koliko občin?

Mitja Volčanšek, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Vprašanje novih občin se z januarskimi referendumi ni končalo. Po posegu ustavnega sodišča in sklepov odbora za lokalno samoupravo je zdaj na vrsti parlament.

Kot so sklenili na državnoborskem odboru, so parlamentu (ki ta teden na svojem rednem zasedanju obravnava predloge 12 novih občin) predlagali izvedbo dodatnih referendumov za ustanovitev nadaljnjih osmih občin. To je posledica odločitve ustavnega sodišča (US), ki je zahtevalo vnovično preučitev predlogov nekaterih občin.

12 je premalo Naj spomnimo, da so 29. januarja posvetovalni referendumi dali 12 nedvoumnih pritrdilnih odgovorov za ustanovitev novih občin, v dveh primerih pa za spremembo njihovega območja. V skladu z ljudsko voljo je vlada sredi meseca pripravila predlog zakonske novele, ki je predvidel ustanovitev občin Cirkulane (izločitev iz občine Gorišnica), Apače (Gornja Radgona), Kostanjevica na Krki (Krško),

Sveta Trojica v Slovenskih goricah (Lenart), Središče ob Dravi (Ormož), Sveti Tomaž (Ormož), Makole (Slovenska Bistrica), Poljčane (Slovenska Bistrica), Mokronog-Trebelno (Trebnje), Renče-Vogrsko (Nova Gorica), Straža (Novo mesto) in Šmarješke Toplice (Novo mesto).

Sklepu vlade je sledila pobuda poslancev Antona Kokalja, Marjete Uhan, Mojce Kucler Dolinar (vsi NSi) in Josipa Bajca (SLS) ter nekaterih predstavnikov lokalnih oblasti, ki so na US naslovili predlog za oceno ustavnosti nekaterih določil zakona o lokalni samoupravi in zavrnitve nekaterih predlogov za nove občine.

Sodišče je razveljavilo sklepe DZ o zavrnitvi predlogov za ustanovitev občin Poljane, Rakek, Rečica ob Savinji, Spodnja Idrija in Šentrupert ter parlamentu naložilo, naj v roku, ki bo še omogo-

čil izvedbo referendumov, znova presodi o izpolnjevanju pogojev s strani morebitnih občin. Razlog DZ, da v omenjenih občinah nimajo zdravstvenega doma, so sodniki zavrnil kot neutemeljene. Morajo pa morebitne nove občine dokazati, da so samostojno ali v sodelovanju z drugimi občinami sposobne zagotavljati uresničevanje skupnih potreb.

V poslanski skupini NSi so pričakovano izrazili svoje zadovoljstvo nad odločitvijo US, saj bodo s tem prebivalci še enkrat dobili možnost, da oblikujejo skupnost po svoji volji, kar je po njihovo ena temeljnih pravic.

Dopolnjen predlog Odbor DZ za lokalno samoupravo je prejšnji teden poleg predlogov za ustanovitev 12 omenjenih občin (vsaka izmed njih bi štela manj kot 5.000 prebivalcev) državnemu zboru predlagal razpis posve-

tovalnih referendumov za osem novih občin: poleg omenjenih petih še za Gorje, Log-Dravograd in Sveti Jurij v Slovenskih goricah, čeprav v njihovem primeru US ni razveljavilo sklepov parlamenta. V vodo pa je padel predlog Antona Kokalja (NSi) za ustanovitev občine Rimske Toplice. Težavo predstavlja naselje Zidani Most, kjer so novi občini izrazilo nasprotovanje. Da bi uskladilo vseh, je Kokalj predlagal izvzetje tega območja, čemur pa je odbor DZ za lokalno samoupravo nasprotoval, saj bi bil Zidani Most v tem primeru otok sredi nove občine.

Naglica pri sprejemanju novele o novih občinah (DZ bo odločitev sprejel po nujnem postopku) je po svoje razumljiva, saj je bilo treba loviti roke za izvedbo jesenskih lokalnih volitev.

Problem v regionalizaciji Po koncu seje odbora za lokalno samoupravo smo dobili tudi mnenje poslanke in domžalske županje Cvete Zalokar Oražem. Po njeno je neprestana delitev občin z vidika razvoja neprimerna in škodljiva, predvsem kar se tiče večjih investicij. Argument, da manjše občine prinašajo boljši lokalni razvoj, Zalokar Oražmova zavrača, saj bi bilo potemtakem (če bi bilo število občin merilo za razvoj) Prekmurje najbolj razvita slovenska regija.

Naša sogovornica sicer priznava določen pozitiven vpliv, v prvi vrsti pri urejanju lokalnih zadev manjšega obsega in pri približevanju lokalne samouprave ljudem. Za Zalokar Oražmovo je številčnost občin problem predvsem zaradi neobstoja regionalne ravni uprave, ki bi »morala prevzeti številne širše naloge«. Po njeno bi bilo ob dejanski

Cveta Zalokar Oražem

vzpostaviti regij kot vmesnih členov med državo in občinami in ob »urejenem ter primernem financiranju občin (česar zdaj ni)« najbolj smiselno imeti okoli 100 občin.

Poslanci SD so oporekali sprejemanju novele zakona o občinah po nujnem postopku, in sicer zato, ker preprečuje možnost razprave, kot je prepričana Zalokar Oražmova. Po njeno je bilo kljub navidezno korektnemu ugotavljanju izidov referendumov več nepravilnosti. Tako je bila v DZ večkrat »kršena pravica ločnega ugotavljanja referendumske volje na posameznih območjih znotraj teritorija novih občin, za katere je bila takšna volja izražena«. Poslanica je navedla tudi številne primere zavajanja in kršitev »tako opevanega spoštovanja volje ljudi«. Tako je npr. v novi občini Mokronog-Trebelno obstajal celo pisni dogovor predsednikov obeh KS in zaveza predlagateljice (poslanke NSi Marjetke Uhan, op. av.), da občina ne bo ustanovljena, če se krajevni skupnosti ne bosta strinjali z njo. V KS Trebelno je proti glasovalo 72 odstotkov ljudi, izid referendumu na celotnem ozemlju pa je bil pozitiven, zato bo nova občina ustanovljena.

Po mnenju Zalokar Oražmove se odbor za lokalno samoupravo ni lotil vnovičnega preučevanja celotne dokumentacije in ni celostno presodil pogojev za ustanovitev občin, ampak je sprejel samo splošno oceno o urejanju zdravstvenega varstva na ravni države. Predlagani sklepi, ki jih je odbor posredoval parlamentu, so zato po njeno sporni.

Pomisleke nad načinom uveljavitve lokalne samouprave sta pred časom izrazila tudi minister Ivan Žagar in predsednik odbora

za lokalno samoupravo Pavel Rupar (SDS). Prvi je sedanjemu sistemu očital nekonsistentnost, saj utegne preveliko število občin potegniti za seboj negativne razvojne posledice. Da bo prišlo do težav »pri dodeljevanju sredstev iz evropskih strukturnih skladov zaradi neizpolnjevanja temeljnih pogojev«, pa meni Rupar. Ob tem velja opozoriti na podatek, da se jih od sedanjih 193 občin samofinancira komaj 17, medtem ko pri drugih »razliko« krijejo davkoplačevalci.

Nesmotnost delitve Da bi dobili boljši vpogled v dogajanje na občinski ravni, smo pregledali medijsko razvpit primer občine Dobrova-Polhov Gradec. Zanj smo se odločili tudi zato, ker so se zdaj, ko je jasno, da bo občina ostala v sedanjem obsegu, duhovi že nekoliko pomirili in je bilo mogoče o zadevi treznejše presojati.

V občini so sprva nastali iniciativni odbori za ustanovitev kar treh ločenih občin, in sicer Polhov Gradec, Dobrova in Šentjošt. Sle-

Polhov Gradec in Dobrova bosta ostala ena občina.

žaj ne bo rešen tako, kot si želijo, so napovedali možnost uporabe instrumentov državljanske nepokorščine, protivladnih demonstracij in bojkota volitev.

Referendum je pokazal razklanost med obema polovicama občine. Na Dobrovi so prepričljivo glasovali za odcepitev, v Polhovem Gradcu pa so nasprotno izrazili željo po ohranitvi celovite občine. V skladu z zakonom o lokalni samoupravi

občin pomeni kvečjemu slabitev županov in lokalne samouprave, je prepričan Mrak. Poleg tega se že tako nizka sredstva razdrobijo in postanejo neučinkovita. Ob nadaljnji cepitvi bi se povečali stroški za vzdrževanje posamične občinske uprave, ob čemer je treba vedeti, da po odlivu obveznih sredstev za zdravstvo, socialo in šolstvo ostane v občinski blagajni manj kot 47 odstotkov proračuna za investicije.

Nove občine morajo dokazati, da so samostojno ali v sodelovanju z drugimi občinami sposobne zagotavljati uresničevanje skupnih potreb.

dnja ni prišla v poštev na referendumskem glasovanju, saj zaradi le okoli 600 prebivalcev ne bi izpolnjevala cele vrste pogojev.

V Šentjoštu so kljub temu vztrajali in poslali odprto pismo predsedniku vlade, v katerem so ga pozvali k uresničitvi njihove želje po lastni občini. To so od leta 1994 že dvakrat jasno izrazili na referendumu, zato imajo dovolj praznih obljub. Če polo-

bi se morali za razdelitev odločiti na obeh območjih. Člani iniciativnih odborov za novi občini so prepričani, da so se v Polhovem Gradcu prebivalci na predlog odzvali negativno, ker jim je bilo referendumsko vprašanje vsiljeno oziroma se niso mogli odločiti za občino, kakršno so sami predlagali.

Župan Lovro Mrak je relativiziral izide na Dobrovi, saj je bila volilna udeležba pod 50 odstotki, pobudniki referendumu pa izredno dejavni. Razlogi za odcepitev so bili po njegovo predvsem politični. V zvezi s tem je Mrak problematiziral tudi vlogo predstavnika LDS, ki je agitiral za cepitev občine, medtem ko je bilo stališče stranke prav nasprotno. Mrak je bil »od prvega dne« proti delitvi občine, saj po njegovu od nje ne bi imel koristi nihče. Oblikovanje številnih majhnih

Mrak zavrača tudi pobudnike samostojne občine Šentjošt, ki po njegovo še zdaleč ne predstavljajo celotne krajevne skupnosti Šentjošt (ta obsega še dve naselji) niti volje vseh krajanov. Tu gre za splet interesov, saj bi »vsi radi bili župani«, je prepričan Mrak.

Ker bi bila morebitna nova občina tako kot obstoječa znotraj razvite ljubljanske urbane regije, bi bile možnosti za pridobitev dodatnih sredstev majhne. Obljube na predstavitev pobudnikov referendumu so bile torej zavajajoče. Kot se spominja župan, so kot posledico razdružitve občine obljubljali, »da se bosta cedila med in mleko«. Mrak je mnenja, da bi bilo pametnejše energijo, vloženo v pobudo za novi občini, izkoristiti za izboljšanje življenjskih razmer v obstoječi občini. **D**

Lovro Mrak, Dobrova-Polhov Gradec

Pavel Rupar

Družina – današnji izzivi

Dr. Monika Mavrič

Družina, osnovna celica in temelj družbe, ki obstaja pred katero koli drugo socialno strukturo, je danes predmet hudih napadov in izzivov. V družini člani skrbijo drug za drugega, vrednote prehajajo s staršev na otroke.

Totalitarni režimi so že od nekdaj hoteli vplivati na družbo in so zato najprej in na vse načine poskušali uničiti družino; tako danes deluje sekularizem. Glavni razlog je v tem, ker si človek v družini pridobi tiste vrednote, ki oblikujejo njegovo osebno prihodnost in prihodnost družbe.

Temelj človeške družbe Močne družine ohranjajo edinost in trdnost, ker spoštujejo naravne krvne vezi in hočejo biti med seboj močno povezani z vezmi ljubezni. V družini člani skrbijo drug za drugega; vrednote prehajajo s staršev na otroke in tako oblikujejo njihovo osebnost in njihov značaj. Zato pomenijo veliko nevarnost za družino: uničevanje družine na vse mogoče načine; rahljanje in oslabitev družinskih vezi; napadanje njene naravne zgradbe (strukture); podiranje avtoritete staršev; iskanje novih definicij o družini. To pomeni pustiti odprta vrata počasnemu razkroju in uničevanju družine, s tem da se vsiljujejo zmotne ideje, ki se naslanjajo predvsem na »moralni relativizem« in »radikalni individualizem«, kjer ni absolutno veljavnih

resnic in ima človek pravico, kar koli hoče, kar mu bolj godi, mu bolj ustreza ali od česar ima v nekem momentu večjo korist.

Ko opazujemo današnjo družbo, vidimo, da so težnje in ideologije, ki direktno napadajo družino, naslednje: moralni relativizem, sekularizem, hedonizem, potrošništvo.

Ti načini življenja izvajajo pritisk in hočejo doseči spremembo kulture na petih specifičnih področjih:

1. perspektiva nadzora nad prebivalstvom oz. nad rojevanjem otrok (*The population control perspective*)
2. perspektiva pravice ženske (*The woman's rights perspective*)
3. perspektiva pravice otroka (*Children's rights perspective*)
4. perspektiva pravice glede spolnosti in razmnoževanja (*Sexual and reproductive rights perspective*)
5. perspektiva brisanja spolne različnosti med moškim in žensko (*The gender perspective*).

Te silnice delujejo postopoma in podtalno tako, da spreminjajo definicije in pojme, po-

časi, toda vztrajno pritiskajo na mišljenje ljudi, ko jim prigovarjajo, da je vse to za dobro človeštva. V to spreminjanje pojmov in definicij je vključeno razumevanje homoseksualnosti, nova definicija zakona, splav, zmanjševanje avtoritete staršev, vse v luči in imenu osebne svobode. Te ideje gredo celo tako daleč, da hočejo na primer izenačiti podobo tradicionalne družine (zgrajene na temelju krvnih in sorodstvenih vezi) ali celo poskušajo nadomestiti pojem družine z neko vrsto socialne pogodbe na podlagi čustev in neke zavezanosti.

Pomembno je opozoriti na stalno in čedalje močnejše prizadevanje Organizacije združenih narodov (OZN) za oblikovanje družbene države in kulture. Splošno je znano, da se prek vzgoje, skozi medije in podobna sredstva formirajo ali deformirajo ideje in se ustvarja kultura družbe.

Zakon kot ustanova Zakon mora obstajati samo med moškim in žensko, tako je bilo od začetka časov in bo vedno tako kljub vsemu, kar morejo posebni zakoni reči o tem, in kljub temu, kako razne države poskušajo definirati zakon. Otrok potrebuje očeta in mater

in samo v tem družinskem okolju je mogoča pravilna in primerna vzgoja.

Na široko je znano, da je poglobljen vzrok rahljanja družinskega življenja prav v razvezi. V razvitih državah je mnenje, da se 67 odstotkov otrok rodi v zakonu, toda v 45 odstotkih se starši ločijo, preden otrok dopolni 18 let. Danes je nižji odstotek zakonov, ki se razvežejo, a ne zato, ker ostanejo skupaj, ampak ker se čedalje manj ljudi uradno poroči. Poleg tega statistike kažejo, da se je v državah, ki imajo zakon o razvezi, povečalo število razvez, odkar je bil zakon sprejet.

Dejanske zveze ali samo civilno poročeni in družine, kjer je samo eden od staršev, so enako razširjena stvarnost. Vse to je močno prizadelo in zrahljalo družinske vezi. V severni Evropi od 45 do 86 odstotkov mladih med 20. in 25. letom živi v dejanskih zvezah in so mnogo bolj nagnjeni k razvezi, če se sploh poročijo.

Skratka, civilni zakoni, ki dovoljujejo razvezo, in dejanske zveze (raznospolne in istospolne, posvojitev otrok zunaj zakona, posvojitev otrok v istospolnih zvezah, da umetnega oplojevanja zunaj zakona niti ne omenjamo), so močno skrhalo družinske vezi.

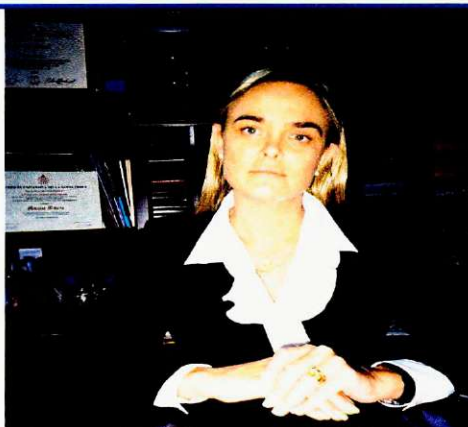
V mnogih predelih zahodne kulture je sprejeto dejstvo, da je glede zakonskega in družinskega življenja odločilna volja tistih, ki se odločijo, da se poročijo, se razvežejo in imajo otroke ali ne.

Toda kot bomo videli, je družina pomembna za vso družbo.

Posledice neurejenih družinskih in zakonskih odnosov negativno prizadevajo družbo v celoti, kot lahko vidimo iz naslednjih podatkov:

- povečanje števila zločinov; študije kažejo, da 70 odstotkov mladih pripornikov prihaja iz družin brez očeta ali je oče odsoten;
- povečanje spolnega nasilja in zlorabe otrok;
- povečanje nasilja v družini;
- povečanje vedenjskih motenj;
- povečanje odvisnosti od mamil in alkohola;
- poslabšanje odnosov med starši in otroki;
- povečanje psihičnih motenj pri otrocih;
- zvišanje revščine;
- večja navzočnost žensk na področju dela;
- znižanje študijske ravni otrok;
- povečanje prezgodnjega spolnega življenja odraščajočih otrok razvezanih staršev in večje število nezakonskih otrok omenjenih odraščajočih;
- oslabelost umskega in fizičnega zdravja razvezanih zakoncev;
- težke finančne posledice: znižanje družinskih prihodkov; življenjski standard žensk in otrok se zniža za 73 odstotkov (kar se pozna kot »feminizacija revščine«);
- zvišanje socialnih podpor.

Ekonomski vidiki Zdrave družine so bistvene pomena za vsako državo, saj direktno vplivajo na človeški, moralni in socialni ka-

Dr. Monika Mavrič-Beltrami je sodnica na Metropolitanskem cerkvenem sodišču v Chicagu. Je slovenska, argentinska in ameriška državljanka.

Družina je naravna in temeljna celica družbe in ima pravico, da jo družba in država varujeta.

(Splošna deklaracija človekovih pravic, 1. člen, 1948)

pital in tako na porabo sredstev, na ekonomsko dejavnost in na ekonomske strukture. Sredstva so neučinkovita, kadar jih uporablja tista politika, ki slabi družino, namesto da bi jo branila in krepila. Primer: OZN se je osredinila na problem zdravega razmnoževanja žensk (*Reproductive health*) in pustila ob strani druge probleme zdravstva. Število mrtvih zaradi malarije (več kot milijon na leto) in zaradi tuberkuloze (dva milijona na leto) daleč presega število smrti ob porodu (580.000 na leto). Še vedno je glavni vzrok smrti žensk v rodni dobi tuberkuloza.

V letih 1996, 1997 in 1998 je Svetovna banka namenila 62 milijonov dolarjev letno za boj proti malariji in 58 milijonov dolarjev letno za boj proti tuberkulozi.

Kaj lahko storijo vlade? Sprejemati bi morale zakone, ki podpirajo in branijo družine v nasprotju z vsemi drugimi načini skupnega življenja različno- ali istospolnih oseb. Spodbujale naj bi programe, ki podpirajo zdrave in trajne družine in spremenile družinske podpore (ne v škodo otrok). Spodbujati bi morale podpore družinam brez očeta, pospeševati in braniti družino kot sredstvo za odpravo revščine, posebej za odpravo »feminizacije revščine«.

V programe, namenjene raznim družbam in tržni ekonomiji, bi morale vključevati oslabele družine (zaradi razveze ali odsotnosti enega od zakoncev), korupcija pa ne bi smela biti temeljni element vladne dejavnosti.

Položaj v Evropi Evropa je bila skozi stoletja središče sveta. Bila je dobro zgrajena kljub razlikam med državami članicami. Krščanstvo je ohranjalo edinost med različnimi narodi. Na žalost pa prav to, kar jih je družilo

in jim dajalo moč, ni bilo vključeno v ustavno pogodbo Evropske zveze. Vidimo, kaj se dogaja z družinami, podatki o rodnosti v Evropi so negativni in Slovenija ima najmanj naravnega prirastka. Evropa se sooča s problemi, ki nastajajo zaradi prenzkega naravnega domačega prirastka.

Kdo bo skrbel za starejše? Ljudje so kot dobro finančno rešitev odkrili, da stare, ki so jim dali življenje in vzgojo, spravijo v skupne domove (zavetišča), kjer njihovo vzdrževanje manj stane. Odveč je omenjati to, kar nam pravita zdrava pamet in logika: če bomo brez otrok in lastnega prebivalstva, je nujno, da priseljenci prevzamejo nadzor nad položajem.

Spreminja se kultura in enotna krščanska dediščina. Človek je zgubil stik z realnostjo, z

rečmi, ki so resnično pomembne v življenju. In posledica tega je skrajni individualizem, ki ga podpirajo že od začetka življenja, kot to določajo mediji, vplivi družbe in današnja kultura.

Evropa mora znova premisliti o svoji sedanjosti in se vrniti k svojim krščanskim koreninam, če hoče preživeti. Evropa brez zdravih in trdnih družin, brez prihodnosti, bo izginila.

Sklepi Družinski dom je kraj, kjer se ljudje naučijo, kako naj živijo v družbi; v družini se naučijo prijateljstva in ljubezni do drugih. Družina je potrebna dobrina za gospodarski razvoj: družino moramo podpirati in jo braniti, če hočemo zmanjšati revščino. Otroci se najbolje razvijajo in rastejo v normalni družini, to je skupaj z biološkimi starši v trajnem zakonu. Uničenje družine škoduje ekonomiji in družbi, ker se zmanjša človeški, moralni in socialni kapital in se povečajo socialni stroški.

Ker Evropa pripada zahodni krščanski civilizaciji, bi rada članek sklenila s povabilom bralcem, da si ogledajo podobo Svete Družine; premislite teme, ki smo jih v članku obravnavali, in se o njih pogovarjajte v družini, s prijatelji, kolegi in sosedi. **D**

Viri:

¹ Dr. Sophía María Aguirre: The treatment of the family in the United Nations

² Bases para Políticas Familiares en la Argentina - Presentación en el Senado de la Nación, 30 de Agosto, 2005 (Proyecto coordinado por el Instituto de Ciencias para La Familia-Universidad Austral, y la colaboración de prestigiosos profesionales)

³⁻⁴⁻⁵ Dr. María Sophía Aguirre: The Family and Economic Development: Socioeconomic implications, Proceedings of Doha Declaration Conference, 2004

Tečaje omejuje strah pred inflacijo

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d. d.

Svetovni borzni trgi so stopili na vrtiljak, ki se vrti okoli cen nafte, strahu pred inflacijo, mešanih signalov iz gospodarstva, prevzemnih aktivnosti podjetij. Ali bodo zmagovalci tisti, ki stavijo na bika, ali tisti, ki zaupajo v medveda, bomo še videli.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 24.02. 2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 24.2.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	13.82	12.72	1,145,433
2 Pif BIG	BIH	BIFX	BAM	811	10.06	9.61	-4.47	954,675
3 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26.37	20.36	-22.79	784,207
4 China Life	Hong Kong	HKG	HKD	5176	7.4	9.1	22.97	1,201,713
5 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	7.02	-8.71	911,031
6 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	42.07	-1.06	987,178
7 Diamond offshore	Amerika	NYQ	USD	91	82.08	77.9	-5.09	1,429,548
8 MS India invest	Amerika	NYQ	USD	106	47.49	48.81	2.78	1,043,361
9 Pfeiderer	Nemčija	GER	EUR	201	20.7	20.7	0.00	996,238
10 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	3.89	0.00	999,415

Denar v SIT 537,825 • Skupaj 10,990,623

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 24.02.2006 → 10,990,623 • Donosnost portfelja v odstotkih → 9.65 • Donos portfelja v SIT → 967,297
EUR → 239.44 • USD → 201.66 • HKD → 25.5132 • BOB → 122.493

Za zdaj analitiki, ki spremljajo ameriški trg, govorijo o bikovskem trendu, ki naj bi bil potrditven dobil v petek, ko so vodilni ameriški indeksi kljub dvema negativnima dogodkoma ostali na približno enaki ravni kot dan poprej. Investitorji ocenjujejo, da je stanje ameriškega gospodarstva dobro, strah jih je le inflacije in nadaljnega zviševanja ključne obrestne mere. Zanimivo je bilo videti reakcijo trga na petkov zelo slab makroekonomski kazalec o trajnih dobrinah, ki je bil veliko pod pričakovanji trga. Po začetnem padcu tečajev so, kot kaže,

analitiki le našli pozitivna znamenja tudi v tem kazalcu, saj je bil občutnejši padec zaznan le pri delnicah letalske in avtomobilске industrije. Ob izključitvi teh dveh panog je kazalec prikazal zadovoljivo rast. Makroekonomisti in borzniki bodo vsekakor iskali potrditven o dobrem stanju gospodarstva naslednji teden, ko bo znova objavljenih nekaj pomembnejših kazalcev.

Evropa preseneča Evropske delnice presenečajo iz dneva v dan. Tokratno rast lahko znova pripišemo prevzemnim aktivnostim, ki potekajo v Evropi. »Poceni denar«,

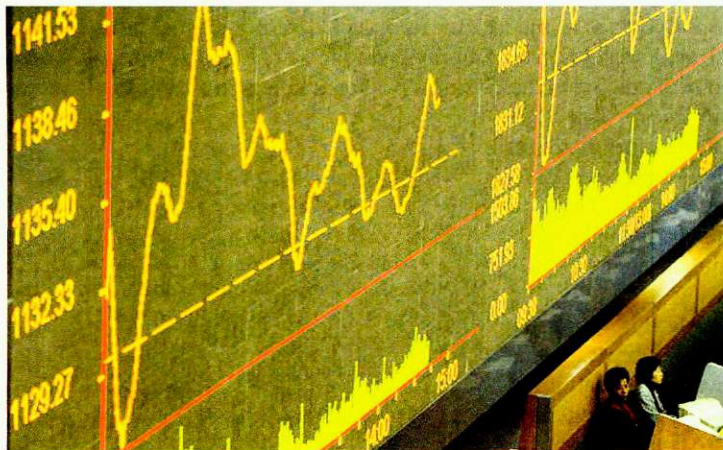
veliko prostega denarja, globalizacija ... so razlogi, da smo pričre novemu prevzemnemu valu med evropskimi podjetji. Če smo še pred nekaj meseci govorili, da indeksi rastejo zaradi pričakovanj v zvezi z nemškimi volitvami in da se bo s koncem nejasnosti glede nemške koalicije rast indeksov ustavila, moramo tokrat ugotoviti, da se stanje v evropskem gospodarstvu izboljšuje, nekateri analitiki pa menijo, da vrhov borzних indeksov letos še ne bomo videli. Podobnega mnenja so tudi evropski gospodarstveniki, saj je njihovo zaupanje v Franciji in Nemčiji na rekordnih ravneh v zadnjih letih, podobno stanje pa kažejo tudi potrošniki, ki trošijo več, kot so v preteklosti pričakovali analitiki.

Azija se pobira Azija se po treh tednih padanja znova pobira, in kot menijo nekateri lokalni borzni analitiki, so zdajšnji tečaji za dolgoročnega investitorja ugodna vstopna točka. Če vzamemo v obzir čedalje večjo moč japonskega gospodarstva, moramo tem trditvam pritrdati. Nikkei je v tem tednu k svoji vrednosti dodal 2,6 odstotka. Prodajni pritiski tujih

investitorjev, ki so v zadnjem obdobju »zbijali« tečaje delnic, so se ustavili in ob optimističnih izjavah o stanju gospodarstva, ki prihajajo iz državnih vrhov, lahko kmalu pričakujemo, da Japonska ne bo le država vzhajajočega sonca, ampak tudi vzhajajočih tečajev.

Nepredvidljiva nafta Nafta je znova pokazala, da je popolnoma nepredvidljiva. Če so se cene v začetku tedna zaradi velikih zalog znižale, je petkov neuspeli bombni napad na naftne zmogljivosti Savdske Arabije znova dvignil cene črnega zlata. Savdska Arabija je največja proizvajalka nafte, strateškega pomena pa so njene rezerve, saj je edina država, ki lahko v trenutku poveča črpanje nafte. Cena nafte v New Yorku je zaradi napada zrasla za slabe štiri odstotke, na skoraj 63 dolarjev za sodček.

Naš portfelj je pridobil vrednost, tako da je donosnost 9,65-odstotna, donos pa 967.297 dolarjev. Tokrat smo se odločili in kupili dva nova papirja, prvi je Pfeiderer in se ukvarja z infrastrukturno tehnologijo ter raznim inženiringom. FJH AG pa smo opisali že v prejšnji številki. **D**

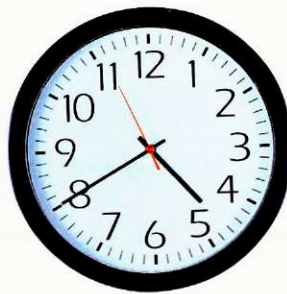

BRASIL

RUSSIA

INDIA

CHINA

IZKORISTITE POTENCIALNO NADPOVPREČNE DONOSE NA HITRO RAZVIJAJOČIH TRGIH BRAZILIJE, RUSIJE, INDIJE IN KITAJSKJE. POTENCIAL TEH TRGOV SE KAŽE V HITRI DEMOGRAFSKI RASTI, VISOKI GOSPODARSKI RASTI, VELIKANSKIH ZALOGAH NAFTE, RUDNIH BOGASTVIH IN ZNANJU.

NALOŽBENO ZAVAROVANJE Z JAMSTVOM GLAVNICE **B. R. I. C. 2**

Enkratno vplačilo
samo do
30. 03. 2006

Je oblika naložbenega zavarovanja z zajamčenim izplačilom ob doživetju. Združuje naložbo, vezano na gibanje vrednosti enot premoženja delniških skladov, ki so vezani na trge Brazilije, Rusije, Indije in Kitajske (od tod tudi kratica BRIC), ter življenjsko zavarovanje.

Zavarovanje se sklene do 01. 05. 2016. Premija se plača v enkratnem znesku. Najnižja premija znaša 240.000 SIT / 1.002 EUR. Sredstva na naložbenem računu se vežejo na enote premoženja naložbenega produkta (investicijski sklad BRIC), ki ga **Zavarovalnica Triglav** ponuja v sodelovanju z **Deutsche Bank AG**.

V primeru nezgodne smrti se poleg zajamčene zavarovalne vsote izplača še dodatna zavarovalna vsota za primer nezgodne smrti.

DELNIŠKI SKLADI

Delniški skladi, v katere se nalagajo sredstva:

- **ABN AMRO Latin America Equity Fund** (AALAEFA LX),
- **DWS Russia Fund** (DWSRUSS LX),
- **ABN AMRO India Equity Fund** (AAIEQFA LX),
- **ABN AMRO China Equity Fund** (ACEFAO LX).

ZAVAROVALNA VSOTA JE ZAJAMČENA

Ob koncu zavarovalne dobe se izplača zavarovalna vsota, ki je enaka vrednosti privarčevanega premoženja na naložbenem računu. Pri tem Deutsche Bank AG jamči, da izplačilo ne bo nižje od zajamčene vrednosti premoženja ob izteku zavarovanja.

V primeru smrti zavarovane osebe med trajanjem zavarovanja se izplača zajamčena zavarovalna vsota za primer smrti, ki jo jamči Zavarovalnica Triglav, oziroma vrednost privarčevanega premoženja, če je le-ta višja.

DONOSNOST PRVEGA SKLADA B.R.I.C. JE V JANUARIJU 2006 ZNAŠALA VEČ KOT 12 %

INFORMATIVNI PRIMER:

V preglednici so prikazane informativne **zavarovalne vsote za doživetje** ob predpostavki konstantnih letnih donosnosti delniških skladov, v katera se nalagajo sredstva, v višini - 5 %, 5 %, 10 % in 15 %.

Enkratna premija: 1.500.000 SIT / 6.259,39 EUR

Zajamčena zavarovalna vsota ob doživetju: 1.468.500 SIT**

Zajamčena zavarovalna vsota za primer smrti: 1.500.000 SIT

Zneski so v SIT

	Predpostavljene donosnosti			
	- 5 %	+ 5 %	+ 10 %	+ 15 %
Aktivna strategija*	1.468.500**	2.054.907	3.908.640	6.730.132
Brez strategije	598.283	1.892.885	3.135.561	5.027.370

*Udeležba z do 150 % naloženih sredstev in z jamstvom zavarovalne vsote ob doživetju.

**Zajamčena zavarovalna vsota ob doživetju je enaka čisti premiji.

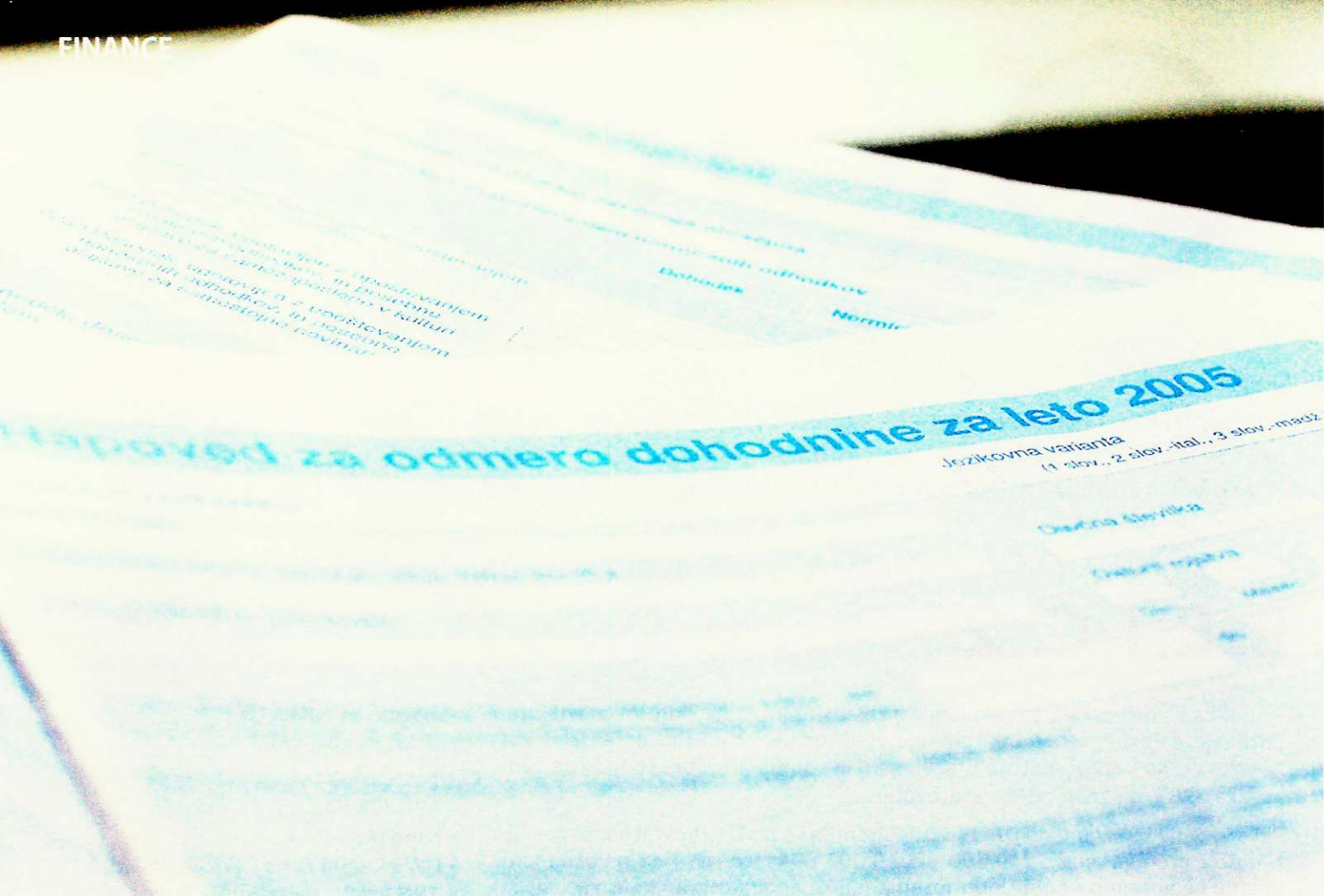
OPOZORILO: Vrednosti, ki niso zajamčene, so zgolj informativne narave.

Zneski, ki so navedeni v EUR, so informativni in so izračunani po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

MODRA ŠTEVILKA
080 28 64

Dohodnina 2005

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Do 31. marca 2006 moramo vsi zavezanci vložiti napoved za odmero dohodnine za leto 2005. Obrazec smo letos prvič brezplačno prejeli po pošti, objavljen pa je tudi na spletnih straneh Davčne uprave Republike Slovenije (DURS).

Napoved lahko pošljemo s priporočeno poštno pošiljko, kot datum oddaje pa velja datum na poštne žigu; lahko jo oddamo tudi v elektronski obliki, vendar si moramo za to urediti elektronski podpis. Napoved lahko oddamo tudi na izpostavah davčnih uradov po Sloveniji tam, kjer imamo stalno prebivališče oziroma smo vpisani v davčni register. Po nekaterih uradih so vrste čakajočih za oddajo dohodninske napovedi že kar dolge, četudi je zadnji predpisani datum še razmeroma daleč. Prednosti oddaje napovedi pred 31. marcem sta najmanj dve: ena je ta, da se izognemo gneči na izpostavah ali na pošti, ena pa, da lahko napoved, če smo kaj pozabili

ali se zmotili, še vedno popravimo oziroma napišemo novo in davčni urad obvestimo, da je veljavna popravljena napoved. Tudi osebna vročitev napovedi na davčnem uradu ima prednost, saj davčni delavec napoved pregleda, odgovarja na vprašanja in svetuje. Na davčnih uradih svetujejo vsem, ki potrebu-

jejo pomoč, zato nasveti prek dragih komercialnih telefonskih linij, kot jih zadnje čase oglašujejo na televiziji ali radiu, za izpolnjevanje obrazcev niso priporočljivi. Bolje je torej poklicati na davčni urad in vprašati, česar ne vemo, saj je cena za minuto pogovora le nekaj tolarjev, cena minute prek komer-

cialne telefonske linije pa presega 300 tolarjev. Poleg tega gre pri teh svetovalcih za komercialne davčne svetovalce raznih zasebnih družb.

Letos drugače Letošnja navodila in obrazci so drugačni kot prejšnja leta. Obrazec skupaj z navodili za izpolnjevanje obsega kar 40 strani. Kljub temu pa se ni treba ustrašiti, saj za večino, ki prejema le plačo, regres ali pokojnino, poleg tega pa imajo morebiti še katastrski prihodek ali dividende, izpolnjevanje ne bi smelo predstavljati večjih težav. Vsak izplačevalec dohodkov v letu 2005 nam je že poslal podatke o dohodkih, ki smo jih prejeli lani, hkrati pa je navedel tudi zaporedno številko t. i. dohodninskega obrazca,

DOHODNINSKA LESTVICA ZA LETO 2005

ČE ZNAŠA OSNOVA SIT

Nad	do
	1.300.000
1.300.001	2.540.000
2.540.001	5.140.000
5.140.001	10.330.000
10.330.001	3.785.999

ZNAŠA DAVEK SIT

	16 %		
208.000	+ 33%	nad	1.300.001
617.000	+ 38 %	nad	2.540.001
1.605.200	+ 42 %	nad	5.140.001
	+ 50 %	nad	10.330.001

kam moramo te dohodke vpisati. Tudi za katastrski dohodek smo že prejeli potrebne odločbe oziroma podatke. Po doslej znanih podatkih prejema dobra polovica davčnih zavezancev le t. i. standardne prihodke, zaradi česar ni nobenih težav pri izpolnjevanju obrazca, saj te podatke vpisujemo že od leta 1991. Bolj zapleteno je za tiste, ki imajo še druge prejemke oziroma več vrst prihodkov. Ob tem dodajmo, da je oddaja napovedi obvezna. Nepravočasno vloženo napoved, napoved, v kateri so navedeni neresnični, nepravilni ali nepopolni podatki, ali če napoved sploh ni vložena, pa davčni urad šteje za prekršek, za kar je predpisana tudi kazen.

Prijava dohodkov Napoved morajo vložiti vsi zavezanci, ki so bili lani rezidenti Republike Slovenije. Prvič letos država uveljavlja t. i. princip svetovnega dohodka. To pomeni, da morajo vsi zavezanci prijaviti dohodke, ki so jih lani dosegli tako v Sloveniji kot v tujini. Če so zavezanci za dohodke, ki so jih dobili v tujini, že v drugi državi plačali davek, je treba to v davčni napovedi navesti, saj država varuje zavezance pred dvakratno obdavčitvijo dohodka. V ta namen je Slovenija sklenila že približno 40 sporazumov o izogibanju dvojnega obdavčevanja. Lani na primer tudi s sosednjo Hrvaško. Zavezanci, ki so svoje dohodke dosegli tudi v tujini, svoje dohodke iz tujine vpišejo dvakrat, najprej pri samih dohodkih (na primer rubrika 1101 – plača iz tujine), nato pa še na zadnji strani obrazca med dodatnimi podatki o dohodkih iz tujine. Hkrati morajo napovedi priložiti dokazila o plačilu davka v tujini. Podobno je tudi s pokojninami iz tujine, le da te vpišejo v rubriko pokojnine.

Oproščeni Napovedi za odmero dohodnine ni treba vložiti v dveh primerih, in sicer, če dohodki zavezanca v letu 2005 niso presegli 564.400 tolarjev. Napovedi ni treba vložiti niti v primeru, če je bila pokojnina edini dohodek zavezanca, in to pod pogojem, da od pokojnine ni bila odtegnjena in plačana akontacija dohodnine in zavezanec med letom pri plačilu morebitnih akontacij do-

OLAJŠAVE ZA LETO 2005

- splošna olajšava	564.400 SIT
- invalidi s 100-odstotno okvaro	3.441.500 SIT
- starejši od 65 let	275.300 SIT
- dijaki in študenti	1.200.000 SIT
- prvi otrok	474.900 SIT
- drugi otrok	516.200 SIT
- tretji otrok	688.300 SIT
- četrti otrok	860.400 SIT
- peti otrok	1.032.500 SIT
- za vsakega nadaljnjega člana se poveča za	172.000 SIT

Opomba: Zneski so letni, besedo otrok lahko nadomestimo z besedama vzdrževani član. To pa so lahko tudi starši ali posvojitelji zavezanca, če nimajo lastnih sredstev za preživljanje ali pa so ta manjša od posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana. Pogoji za uveljavljanje olajšave za vzdrževane člane pa je, da živijo v skupnem gospodinjstvu ali v kakšni od ustanov (recimo Domu za starejše občane), če zavezanec plačuje stroške zanje. Enake olajšave veljajo tudi za zakonca, če ta ni zavezanec za dohodnino (brezposeln in je prijavljen na zavodu za zaposlovanje ali upokojenec z nizkim cenzusom), pa tudi za starše ali posvojitelje zakonca zavezanca, ki vlaga dohodninsko napoved).

hodnine ni uveljavljal posebne olajšave za vzdrževane družinske člane. Novosti so tudi za kmete; kjer ti prek posebnega obrazca, ki ga priložijo napovedi, lahko uveljavljajo olajšave za naložbe, kar je razvidno v rubriki 3400.

Obdavčeno, neobdavčeno Za leto 2005 bomo plačali dohodnino od vseh dohodkov, ki te niso posebej oproščeni. Po zakonu nam tako ni treba plačati davka od naslednjih prihodkov: denarne pomoči, preživnine, štipendije, nagrade, starševskega dodatka, otroškega dodatka, subvencije in drugega. Našteti neobdavčeni prihodki je v zakonu 48. Še enkrat velja, da moramo skrbno zbrati vsa obvestila, ki so nam jih praviloma že poslali izplačevalci dohodkov. Pri tem je pomembno vedeti, da so izplačevalci dohodkov iste podatke poslali tudi na DURS, kar pomeni, da ima davčna uprava popoln nadzor nad našimi prihodki. Pri tem moramo opozoriti, da so bančne obresti pod 300 tisoč tolarjev sicer neobdavčene, vendar jih moramo v napoved vseeno vpisati. V katero rubriko jih vpišemo, je razvidno iz obvestila banke. DURS zneskov, ki niso obdavčljivi, ne bo obdavčila. Vpisati moramo tudi t. i. starševski dodatek, ki so ga starši s tremi ali več otroki prejeli lani in jim je izplačevalec pri tem odštel akontacije dohodnine. Ker je zdajšnja vla-

da to obdavčitev popravila in velja za nazaj, to je za celo leto 2005, bo v končnem obračunu upoštevana tudi ta akontacija dohodnine, kar pomeni, da bodo vplačane akontacije glede na izračunani dohodninski davek za toliko višje, za kolikor je bilo teh akontacij iz starševskega dodatka. To pomeni, da bodo posamezniki doplačali manj dohodnine ali pa bo znesek preveč plačane dohodnine višji. Skratka, DURS bo to poračunala.

Olajšave Letošnja novost je v tem, da olajšava, ki je bila doslej 3-odstotna, letos znaša le 2 odstotka dohodninske osnove. Novo je tudi to, da lahko pri oznaki 7 uveljavljamo stroške za vzdrževane otroke (nakup učbenikov, šolnina in drugi stroški šolanja), kar doslej ni bilo mogoče. To lahko uveljavljamo samo pri oznaki 7, vsepovsod drugeje moramo imeti račune, na katerih je naslov davčnega zavezanca oziroma vlagatelja. Tako kot vsa leta doslej pa lahko naslov napišemo tudi sami in si račune nekako porazdelimo znotraj družine, če naslovi seveda niso že napisani (pri računih za zdravila na primer tega ni). Prvič letos lahko uveljavljamo račune za priklop na internet ali storitve ADSL in operaterjev kabelskih sistemov; v okviru 2 odstotkov t. i. splošne olajšave so priznani stroški za modem, mrežne kartice, storitve priklopa in širokopas-

sovne usmerjevalnike. Letos pa ne moremo več uveljavljati olajšav za nakup energetsko varčnih aparatov, kot je veljalo vsa leta doslej. Pri uveljavljanju olajšav za vzdrževane družinske člane ni bistvenih sprememb.

Za konec Na koncu zapišimo, da je nekaj novosti še pri uveljavljanju olajšav za odplačila posojil za nakup stanovanja, s katerim si prvič rešujemo stanovanjski problem, nekoliko drugače je tudi pri uveljavljanju lastnih stroškov za nakup ali graditev hiše. Spremembe so tudi za študente in dijake, ki morajo na prvi strani obrazca obvezno napisati obdobje, v katerem so imeli status študenta, nato pa v ustreznih rubrikah napisati podatke, koliko prihodkov so dosegli prek pooblaščenih študentskih servisov v času študentskega statusa in koliko takrat, ko tega niso imeli. O uveljavljanju olajšav za stanovanjska posojila in vlaganja, o statusu študentov in dijakov ter drugih vzdrževanih članov bomo pisali prihodnjic.

Vabimo vas, da morebitna vprašanja, ki se nanašajo na izpolnjevanje dohodninske napovedi, pošljete v uredništvo ali na elektronski naslov: vida.kocjan@demokracija.si, mi pa bomo poskušali za vas poiskati odgovore. Še enkrat zapišimo, da je iskanje nasvetov prek komercialnih telefonskih linij izredno drago, pri tem pa vam nihče ne zagotavlja, da so odgovori, ki ste jih dobili, pravilni. **D**

Slave Klavora 1
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

Vrenje v Kliničnem centru

Gregor Drnovšek, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

V Kliničnem centru (KC) v Ljubljani se v zadnjih tednih dogajajo stvari, ki nikakor ne izboljšujejo ozračja in sodelovanja med stroko in vodstvom KC. Tokrat se zapleta z imenovanji predstojnikov nekaterih oddelkov.

Najbolj vroče je ta čas med zdravniki na nevrološkem in radiološkem oddelku. Na seji sveta zavoda KC je ob glasovanju za nove predstojnike prišlo do konflikta med predstavniki stroke in svetom zavoda KC, ki mu mnenja stroke pri takšnih odločitvah ni treba upoštevati. Pri glasovanju so za večino oddelkov sicer izglasovali predstojnike, s katerimi je soglašala tudi stroka, pri omenjenih dveh oddelkih pa se je njihovo mnenje razlikovalo.

Uporna nevrologija Na nevrologiji je strokovni kolegij podprl doc. dr. Pirtovška, svet zavoda pa je podprl kandidatko doc. dr. Bojano Žvan. Zato naj bi 12 članov

strokovnega kolegija to odločitev pospremlilo s protestnimi odstopi iz kolegija, z mest vodij oddelkov in vodij centrov. Po njihovem mnenju zaradi neupoštevanja stroke ne vidijo strokovne perspektive, ki bi lahko nastopala neodvisno. Zdravniki menijo, da je nedopustno takšno teptanje mnenja stroke in da se dnevna politika preveč vmešava v vodnje strokovnih institucij KC.

Odločitev zdravnikov, ki so se odločili za odstop, je komentiral Janez Remškar, predsednik sveta zavoda KC. Zatrjuje, da v primeru nevrologije ni bilo nobenega priporočila politike. »Res je, da je strokovni kolegij ocenil program kandidata kot boljšega,

o njem glasoval in dal prednost doc. Pirtovšku. Vendar je program lahko delo posameznika ali pa tudi delo s pomočjo in svet se je vsekakor opiral na druge, veliko bolj oprijemljive podatke o že opravljenem delu, kjer pa sta oba odličnjaka.« Remškar meni, da je najpomembnejše dejstvo, da politika pri glasovanju na svetu ni imela zagotovljene večine. Tako so bile vse odločitve posledica predlogov direktoric, prejšnje diskusije na svetu, diskusije na seji in glasovanja, ki ni bilo niti na eni točki sporno ne za navzoče člane KC ne za predstavnike vlade. Na vprašanje, ali so imenovanja začetek strokovne reorganizacije in pomladitve, je Remškar odgovo-

ril: »Imenovanja so bila posledica ocen, ki so si jih ustvarili člani sveta zavoda na podlagi prijav in predvsem dosedanjega dela posameznega kandidata. Pri tem so se upoštevali tako strokovno delo kot tudi kompetence, organizacijske sposobnosti, sposobnost in realizacija vzgoje naslednikov ter tudi njihov odnos do finančnih problemov. Močno težo je pri vsem imela ocena strokovne direktorice, ki smo ji, kot se mi zdi, prvič dali poudarjeno vlogo pri izbiri njenih sodelavcev.«

Radiološki problem Tudi na Kliničnem inštitutu za radiologijo (KIR) nad imenovanjem novega predstojnika izražajo ogorčenje.

Ali v Kliničnem centru po nepotrebnem vre?

Predsednik sveta KC Janez Remškar

Strokovna direktorica Saša Markovič

Svet je za predstojnika izglasoval kandidata, ki ni imel podpore strokovnega kolegija KIR. Formalne pogoje izpolnjuje samo sedanji v. d. te funkcije, prof. dr. Vladimir Jevtič. Še preden je odgovoril na naša vprašanja, je dejal naslednje: »Najprej naj pojasnim, da se v medijih ustvarja napačen vtis, da se kot dolgoletni predstojnik KIR oklepam iste funkcije tudi za naslednje mandatno obdobje. Resnica je povsem drugačna. Skupaj s svojimi kolegi, člani strokovnega kolegija in člani razširjenega strokovnega kolegija za področje radiologije, podpiramo kot kandi-

pripravljena na kompromis, ampak je imenovala svojega člana, »ki ga ne podpira niti eden od članov SK KIR niti člani RSK za področje radiologije, prav tako pa ga ne podpira večina članov kolektiva KIR. Uradni argument, da mlajši kolega ne izpolnjuje formalnih pogojev za predstojnika, sicer drži, vendar formalnih pogojev ne izpolnjuje niti potrjeni kandidat za predstojnika doc. dr. Igor Kocijančič.«

Prof. dr. Jevtič še pojasnjuje, da potrjeni kandidat doc. dr. Igor Kocijančič ni primeren vsaj iz dveh razlogov: nima učiteljskega

Na izvolitev predstojnikov kliničnih oddelkov na zadnji seji zavoda politika res ni imela nobenega vpliva.

data mlajšega kolega, zaposlenega na našem inštitutu, ki je znan strokovnjak na področju kardiovaskularne in interventne radiologije, spoštovan tako med svojimi kolegi radiologi, preostalih zdravnikov v KC in tudi med številnimi člani kolektiva. O tem smo obvestili tako upravo KC kot člane sveta zavoda KC. Glede na dejstvo, da ta čas omenjeni kolega še ne izpolnjuje formalnih pogojev, smo predlagali, da za predstojnika kandidiram sam, ker pogoje v celoti izpolnjujem, in nato v najkrajšem mogočem času odstopim z mesta predstojnika. Mlajši kolega, ki je tudi moj namestnik, bi postal vršilec dolžnosti predstojnika KIR in v doglednem roku dokončal doktorat znanosti ter pridobil naziv učitelja Medicinske fakultete (MF), kar je eden od zahtevanih pogojev.« Prof. Jevtič dodaja, da zdravstvena politika žal ni bila

naziva iz radiologije na MF, prihaja pa iz majhnega radiološkega oddelka, ki po velikosti ne presega niti posamezne radiološke diagnostike na KIR. Zaradi tega naj ne bi imel dovolj strokovnih in organizacijskih izkušenj, potrebnih za vodenje osrednje radiološke ustanove v državi.

Vodstvo KC blaži napetost O stanju na oddelkih, kjer so bili izvoljeni predstojniki, ki niso dobili strokovne podpore, smo povprašali tudi strokovno direktorico KC prof. dr. Sašo Markovič. »V tistih sredinah, kjer je prišlo do nekaterih nasprotovanj zaposlenih zaradi odločitve članov sveta zavoda pri imenovanju predstojnikov, v mislih imam predvsem KO za nevrologijo in KI za radiologijo, se stanje umirja. Po zagotovilih in po pogovorih, ki smo jih imeli v zadnjih dneh v teh

sredinah, delo poteka normalno, predvsem pa moram poudariti, da delo z bolniki nikoli ni trpe-lo.« Zanimivo pa je njeno mnenje o vmešavanju politike v vodenje KC. Markovičeva meni, da ima politika vedno neko vlogo. Vendar pravi, da v svetu KC, ki ga je imenovalo ministrstvo za zdravje, v nasprotju s prejšnjimi sestavami sedi veliko zdravnikov, ki dobro razumejo odločitve, za katere glasujejo. »Na izvolitev predstojnikov kliničnih oddelkov na zadnji seji zavoda pa politika res ni imela nobenega vpliva.« Kot ocenjuje, so odločitve članov sveta zavoda izvirale iz poznavanja dela v KC in so slonele izključno na strokovno-organizacijskih lastnostih kandidatov. »Predstavnica sindikata Fides, ki spremlja delo sveta

zavoda že vrsto let, mi je ob koncu sestanka dejala, da tako celovite predstavitev predstojnikov in tako argumentirane razprave na svetu zavoda še ni bilo.«

Potrebne spremembe Zadnje razprtije gotovo ne koristijo stroki, vodstvu KC, predvsem pa ne pacientom. Medsebojno obračunavanje mora zamenjati dialog, saj je le z njim mogoče dvigniti ugled in kakovost dela v KC. Vodstvo mora prepustiti stroko njej sami, stroka pa mora priti do spoznanja, da brez rezov znotraj posameznih oddelkov in tudi izgube nekaterih privilegijev KC ne bo postal ustanova, nad katero pacienti ne bodo več negodovali zaradi čakalnih dob, neprijaznosti osebja in zastarele opremljenosti. **D**

Člani sveta so prosto presojali

Mnenje ministra za zdravje Andreja Bručana

Na nevrologiji in radiologiji gre za dve popolnoma različni stvari. Najpomembnejše je dejstvo, da na seji zavoda vladna stran sploh ni imela večine. Moram poudariti, da so imeli vsi člani sveta prosto presojo pri izbiri kandidatov. V primeru nevrologije je strokovni kolegij dal obema kandidatom pozitivno mnenje, a je podprl doc. dr. Pirtovška. Kasnejši odstopi so deloma inscenirani, svet zavoda mora zdaj razmere urediti in zagotoviti normalen potek dela. Za zdaj ni nobenih problemov pri delovanju klinike, pripravljeno pa imamo že rešitev, ki bo situacijo pripeljala do končnega razpleta. V primeru radiologije pa je stvar drugačna. Gre za problem dolgoletnega vodenja inštituta s strani dosedanjega direktorja, ki ni pustil za seboj nobenih naslednikov ne na fakulteti in ne na kliniki. Podaljševanje takega dela bi bilo samo zamujanje časa, zato menim, da ima kandidat, ki je bil izvoljen, vse pogoje za to, da postane predstojnik. Tako se je odločilo vodstvo KC in ta odločitev nikakor ni bila inscenirana s strani ministrstva. Problem je v tem, da ni mlade in srednje generacije, ki bi prevzela stvari. Zakaj je takšno stanje, je seveda več razlag. Že sami pogoji, da mora biti nekdo fakultetni učitelj, so seveda problematični. Vendar ima zavod za zdaj tak statut in ga je treba upoštevati.

Andrej Bručan

Menite, da je na posameznih oddelkih KC potrebna reorganizacija in pomladitev vodstev?

Ne sme biti nobene prisile. Treba je iti od primera do primera in stvari urejati. Mislim, da so bili – razen radiološkega problema, ki bo rešen v kratkem – na drugih 34 mest, ki so bila razpisana, imenovani ljudje, ki imajo popolno strokovno podporo. V KC je kar nekaj problemov v zvezi z vodenjem, vendar se država v to ni vtikala in se tudi ne bo. Na nekatera mesta pa je vendarle treba postaviti mlajše ljudi.

Okrožno sodišče v Kopru

Kočevarjeve bolečine

Peter Avsenik, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Boris Kočevar toži Demokracijo in novinarko tega tednika Vido Kocjan ter zahteva 3 milijone tolarjev odškodnine zaradi domnevnih duševnih bolečin, razžalitve dobrega imena in osebnostne pravice.

Pretekli teden se je na Okrožnem sodišču v Kopru nadaljevala glavna obravnava v tožbi, po kateri Boris Kočevar, nekdanji direktor urada za okolje in prostor na občini Piran (pred tem pa urbanistični inšpektor), toži družbo Nova obzorja, izdajateljico tednika Demokracija, in Vido Kocjan za plačilo 3 milijonov tolarjev. Toliko naj bi bile vredne duševne bolečine, ki sta mu jih povzročila tednik in novinarka zaradi razžalitve dobrega imena in časti ter osebnostne pravice.

Domnevna korupcija Novinarka je v tedniku Demokracija septembra 2004 objavila članek z naslovom Kaj se dogaja na Obali, nato je dve številki pozneje nadaljevala zgodbo z naslovom Sumljivi nepremičninski posli in nato konec septembra 2004 objavila prispevek z naslovom Piranska godlja. V prvem članku je opisovala primer domnevnih sumov nepravilnosti in korupcije na sodiščih, ki

delujejo na tem območju. Med drugim je zapisala: »Po prepričanju oškodovanih državljanov, ki svojo pravico iščejo na sodiščih, naj bi v večini sodelovali predstavniki vladajočih LDS in ZLSD. Zaradi takšnega dela ljudje doživljajo velike travme in osebne tragedije. Eden teh je Saša Konstantinovič s stalnim naslovom

Vojka Štular, izolska županja

Vinjole 33, Lucija in z začasnim v Nemčiji, ki opozarja na veliko korupcijo na Okrajnem sodišču v Piranu in Višjem sodišču v Kopru. V to naj bi bili vpleteni pomembni 'lokalni' predstavniki LDS in ZLSD, predvsem pa Boris Kočevar, direktor urada za okolje in prostor na občini Piran.« V članku je potem še opisala primer takrat 74-letnega Dominika Žiganteja iz Loke 47 pri Črnem Kalu, ki je tudi imel pripombe na delo Okrajnega sodišča v Kopru. V obeh primerih je šlo za primer z zemljišči, motenje posesti in podobno. V naslednjem članku je Kocjanova nadaljevala zgodbo o zapletih med Sašom Konstantinovičem in Borisom Kočevarjem, sosedoma na griču Vinjole nad Lucijo pri Portorožu. Okrajno sodišče v Piranu naj bi bilo pod vodstvom sodnice Ester Debernardi Pavliha (žene poslanca Marka Pavliha) vodilo postopek izvršbe hiše in parcele, ki je bila v lasti Saša Konstantinoviča, na dokaj neobičajen

način, zaradi česar naj bi bil Konstantinovič ostal brez prebivališča in velike vrednosti premoženja (po takratnih ocenah skoraj tristo tisoč evrov), čeprav naj bi njegov dolg zaradi neporavnane sodne takse znašal le nekaj deset tisoč tolarjev. Zgodba je bila daljša, omenjena je bila tudi domnevna črna gradnja Kočevarjeve hiše in podobno. Kocjanova je po lastnih besedah stvari raziskovala tako na sodiščih kot pri Kočevarju in v okviru članka objavila tudi vse njegove odgovore na postavljena vprašanja. Tednik Demokracija je objavil tudi odgovore staršev Borisa Kočevarja. Kočevar sam na zapisano ni odgovarjal, ampak je vložil odškodninsko tožbo.

Kočevarjev zagovor Pretekli teden je Kočevar na sodišču zanikal nekatere zapise in jih označil za namerno manipulacijo, zavrnil je tudi vse Konstantinovičeve navedbe in poudaril, da je bil rezultat vsega tega (pisanja in tudi razisko-

vanja novinarka, ki je odgovore iskala tudi na sodiščih in občini) to, »da županja takrat z mano ni več hotela govoriti«. Izpadel pa je kot Bedanec, brez srca, ki meče ljudi iz hiše. »Ravno takrat je bil čas volitev in kombinacija vsega tega je povzročila, da sem bil v prvi polovici leta 2005 razrešen kot predstojnik urada za okolje in prostor,« je dejal Kočevar. Po objavi člankov naj bi ga bili prijatelji spraševali, ali je to res. Kočevar je dejal, da je bil tudi doma razdražljiv, pogovorov o tej temi se je poskušal izogibati, vse skupaj je trajalo nekaj mesecev, vsa stvar pa je še vedno živa v njem. Bolele so ga tudi navedbe, da je bil vidni član LDS. Na sodišču je dejal, da je sicer še vedno član LDS, vendar to še iz časov ZSMS, nima pa nobene vidne vloge. Kočevarja zastopa odvetnik Igor Kocjančič, ki ga je tudi vprašal, kako se je vsa stvar stopnjevala do njegove razrešitve, Kočevar pa je odvrnil: »Če te želi nekdo razrešiti, se pač iščejo razlogi. Ni mogoče, da bi te razrešili zaradi nekega dogajanja izven postopkov, ki sem jih vodil. Dejstvo pa, da se mi je v koalicijskih pogovorih odpovedala celo lastna stranka, kaže na to, da je vsa stvar vplivala in da so tudi ti članki prispevali k temu.« Dejal je še, da so ga premestili iz nekrivdnih razlogov, ker naj bi tam potrebovali takšen profil, kot je on, sicer pa zdaj opravlja delo mestnega arhitekta. Premješčen je bil 1. junija 2005.

Jezna županja Na vprašanje Lada Arčona, odvetnika družbe Nova obzorja in Vide Kocjan, kdaj je županja (Vojka Štular – op. av.) nehala komunicirati z njim, je odgo-

Boris Kočevar

voril, da so bili prvi namigi, da je jezna nanj, ker ji o dogodkih glede licitacije ni prej povedal, po članku v Slovenskih novicah (objavljen je bil leta 2001 – op. av.), potem pa sta že zaradi dela morala sodelovati naprej in se je stvar umirila. Vrh je zadeva dosegla z objavo v Demokraciji, temu je sledil še poraz županje na državnozborskih volitvah. Odvetnik Arčon ga je vprašal, ali je županja za svoj poraz krivila njega, Kočevar pa je odvrnil: »Direktno ne. Ko smo se

Saša Konstantinovič

pogovarjali z drugimi glede moje premestitve, so mi nekateri rekli, da nosim negativno publiciteto in da ni vse čisto glede dovoljenj za moj objekt. O tem sta mi nekaj govorila takratni sodelavec Mark Špacapan in Kristina Ivančič, oba sta še vedno zaposlena na občini.« Na vprašanje, ali je Demokracija objavila njegovo stališče, pa je odgovoril, da ga je, da je z novinarko komuniciral po elektronski pošti, morebitnih popravkov informacij pa ni zahteval, saj »tako ali tako

po treh objavah ne bi dosegel ničesar«. Sam je še dejal, da je bil zaradi navedb v članku prizadet, saj naj bi kazalo na to, naj bi bil »mali bog«, ki vse obvladuje. »Do take slike prideš, če prebereš vse v kontekstu. Tako sliko sem dobil jaz in še marsikdo,« je dejal Kočevar. Članek je bil v povzetkih objavljen tudi na spletni strani Obala.net, vendar Kočevar ne ve, kdo ga je objavil.

Razprava se bo nadaljevala v začetku aprila, ko naj bi bila predvidoma zaslišana tudi novinarka Vida Kocjan, po nekaterih prejšnjih podatkih sodišča pa tudi Eugenija Carl, življenjska sopoltnica Borisa Kočevarja, ki naj bi pojasnila njegove psihične težave in trpljenje po objavi članka.

Opazanja Ob tem dodajmo, smo navedeni povzetek napisali po zapisniku sodišča. Pravdni postopek vodi okrožna sodnica Jana Petrič. Ker je obravnava javna, smo jo spremljali in opazili, da sodnica po Kočevarjevem monologu, ki je trajal tako dolgo, dokler ni razložil vseh svojih enostranskih navedb, Kočevarja praviloma ni ustavljala, ampak je njegove besede zapisničarici narekovala šele po koncu monologa. Nasprotno pa je, ko sta mu postavljala vprašanja oba odvetnika, skoraj vsak stavek narekovala posebej. Opazili smo še, da se je Kočevar pri formulaciji kakšnega od stavkov nekoliko zapletel, vendar je po naši presoji njegove besede sodnica zelo jasno povzela ali kakšno od izjav celo bolje formulirala, kot jo je Kočevar izrekel. Na trenutke pa se nam je zdel Kočevar v svojih odgovorih dokaj nesamozavesten. **D**

Je sodni proces nepristranski?

Za izjavo smo prosili tudi našo novinarko Vido Kocjan in dejala je naslednje: »Neprimerno je, da o tej zadevi odloča sodišče v Kopru, saj so se vsi zapisi v člankih nanašali na delo sodstva na Obali, zato je težko verjeti, da bo sodni proces nepristranski. Sicer pa bodo svoja dejstva predstavile še priče, ki smo jih že ali pa jih še bomo predlagali. Nasploh pa iskreno dvomim, da je županja Vojka Štular Borisa Kočevarja odstavila samo zaradi teh zapisov. Če ga sploh je ona. Še marsikaj je treba preveriti in raziskati.«

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DAVČNI KOTIČEK

Vse kar morate vedeti o napovedi dohodnine!

vsak ponedeljek ob 20.30

Politične vetrne elektrarne

Mag. Andrej Aplenc

Elektro Primorska s političnim pritiskom vsiljuje graditev vetrnic na Volovji rebri in kaže, da ima pod svojo politično peto tudi organe ministrstva za okolje in prostor.

Poslanec LDS, član odbora za okolje in prostor, je na Mašunu v decembru dejal, da bo odločitev o vetrnicah politična. V pravni (ne partitokratski) državi pa se odloča strokovno in ne politično.

Ogrožena narava Argumenti varuhov narave proti graditvi vetrnic se opirajo na pravne akte EU, ignoranca s strani nekaterih vladnih ustanov pa predstavlja pravo pravno farso. Ta se je začela z ministrom Janezom Kopačem, ki je izvil Volovjo reber iz območja Nature 2000, potem so pri okroglih mizah privrženci graditve zatrjevali neresnice (vetrnice ne pobijajo ptic, medtem ko so poboji na tisoče ptic v ZDA dokumentirani), izjavljali so, da so meteorološki podatki (ki ne bi govorili njim v prid) poslovna skrivnost, o finančni strukturi projekta pa ni bilo besede. Nedavno ministrstvo za okolje in prostor Društvu za

opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (DOPPS) ni priznalo statusa stranke v postopku ne glede na to, da tega statusa sploh ni mogoče pridobiti, ker prav to ministrstvo že dve leti piše pravilnik o tem, in ne glede na to, da je to ministrstvo že lani priznalo DOPPS enak položaj. Farse naše prave države še ni konec, saj bo DOPPS primer prijavil Svetu Evrope zaradi kršenja bernske konvencije o prosto živečih rastlinah in živalih, ki jo je Slovenija podpisala leta 1999.

Zavod RS za varstvo narave je leta 2004 označil projekt vetrnic na Volovji rebri za nesprejemljiv. Poleg vetrnic je še 110 KV daljnovod preko reke Reke, ki ima status naravne vrednote državnega pomena, tam je regijski park Škocjanske jame, ki je vrednota državnega pomena in svetovna naravna dediščina na seznamu Unesca, tam je zavarovano območje Snežnik – Pivka

itd. Vetrnice so tako velike kot stebri viadukta na Črnem Kalu, pri okvarah se lahko izlije mazilno olje, delajo hrup v slišnem spektru 100 DB že pri hitrosti vetra 40 km/h (letalski motor 120 DB), če veter ni stalen, se morajo vključiti nadomestne navadne elektrarne, ki posledično obratujejo z manjšim izkoristkom in zato z večjimi izpusti CO₂. Na nekaterih lokacijah, kot je kalifornijska puščava, plitvo Baltsko morje in sipine, tam torej, kjer so okoljsko že uničene pokrajine, avtoceste, industrijske cone itd., so vetrnice opravičljive.

Problematično financiranje Finančno so vetrnice ugodne zato, ker povsod vetrno elektriko subvencionirajo iz državnih sredstev, vendar le tam, kjer je dovolj močan in stalen veter. Tega na Volovji rebri ni. Drugod je finančni tok sklenjen, vetrnice načrtujejo, izdelujejo in servisirajo doma, denar ostane v

državi in polni proračun. Vetrnice Elektra Primorska so španske. Lahko samo domnevamo, da bo denar prišel od drugod in odšel drugam in le majhen curek bo tekel v neke žepe. Ni jasno, od kod naj bi prišlo 40 milijonov evrov za 40 MW zmogljivosti vetrnic, kot pravijo na Elektru Primorska.

To je zavajanje. Obseg investicije je več kot dvakrat večji zaradi zahteve evropske mrežne povezave UCTE, da mora biti za 1 MW vetrnic zgrajenih 0,9 MW klasične kapacitete. Kdo bo plačal 36 MW konvencionalne kapacitete (kar je recimo velikost ene hidroelektrarne na Savi) in kdo bo plačal 10 km 110 KV daljnovoda? Ne vemo. Ali bo to Holding elektrarn? Ali bo to Eles? Teh investicij v njihnih letnih načrtih ni. Investicija ni 40 milijonov, ampak nekaj več kot 80 milijonov evrov. Ali bo Elektro Primorska to zvrnil na davkoplačevalce? Projekt vetrnic je tudi v nasprotju z zakonodajo EU. Niti statut Elektra Primorska, ki je distribucijsko podjetje, niti zakonodaja EU, ki zahteva ločitev proizvodne od električne distribucije, ne dovoljuje distribucijskemu podjetju, da bi se ukvarjalo z električno proizvodnjo. Zato je bila jedrska elektrarna, ki proizvaja elektriko, izločena iz Eles, ki se ukvarja z daljnovodi.

Pritiski na strokovne okoljevarstvene ustanove, nepreglednost finančnega načrta, zavajanje o pravi višini investicije, kršenje zakonodaje EU utemeljujejo sum, da gre pri vetrnicah za politični, ne pa strokovni projekt. Elektro Primorska mirno obljublja, da bo občini Ilirska Bistrica zgradil šolsko poslopje, uredil vojaški muzej, pospeševal turizem itd. To so vse hvale vredne namere, vendar so za to po zakonu pristojna ministrstva, ne pa Elektro Primorska.

Morebitne posledice Konec tega politično motiviranega finančnega projekta pa bo prav lahko ta, da bo Elektro Primorska, tudi če mu ministrstvo za okolje in prostor dovoli graditev, prisiljen vetrnice podreti zaradi kršenja zakonskih predpisov, direktiv in konvencij EU. **D**

KNJIGA MESECA MARCA

USPEŠNICA

Iz arhivov slovenske politične policije

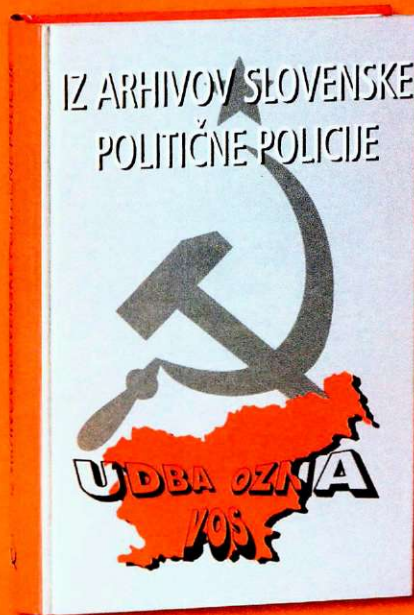
Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik.

Obseg: 519 strani. Format: 14,5x22,5 cm. Trda vezava.

Je ena najbolj iskanih knjig. Razkriva organizacijske podrobnosti slovenskih komunističnih tajnih služb vključno z imeni njihovih članov. Zajema obdobje od zametkov ustanavljanja teh služb leta 1941, obdobje revolucije in druge svetovne vojne ter prva leta po njej. Konča se z letom 1950.

Če želite izvedeti, kdo so bili glavni člani zloglasne Ozne oziroma Udbe in njune predhodnice Varnostno-obveščevalne službe, je knjiga na moč priročna.

Uvodno besedilo zanjo je napisal pokojni dr. Jože Pučnik.

Redna cena: 5.000,00 SIT/20,86 EUR

Pri nakupu knjige meseca marca
vam priznamo **30% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le 3.500,00 SIT / 14,60 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **40% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le 3.000,00 SIT / 12,52 EUR.

Akcijska ponudba velja do 31. marca 2006. Obvestilo potrošnikom: informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

 Naročam knjigo Iz arhivov slovenske politične policije

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Začenja se težavno obdobje približevanja balkanskih držav EU.

Smer širitve: Balkan

Ana Müllner, foto: Reuters

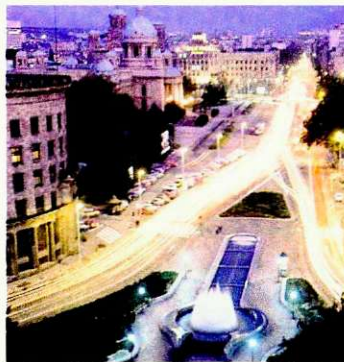
Države nekdanje Jugoslavije in Albanija si čedalje bolj prizadevajo, da bi se priključile evro-atlantskim povezavam. Njihova prizadevanja so že obrodila prve sadove.

Zgodba o pristopnih pogajanjih med Brusljem in Hrvaško je znana in je na tem mestu ne bi obnavljali. Lahko dodamo le, da četudi so se v Zagrebu po dolgih mesecih odlašanja končno začela pristopna pogajanja, to še ne pomeni, da slednja ne bodo trajala več let oziroma v najboljšem primeru slabo desetletje. Poleg Hrvaške pa je EU ta čas najbližje Makedonija, ki ji je vrh EU decembra lani podelil status kandidatke za članstvo. A o začetku pogajanj v nasprotju s Hrvaško za zdaj še ni besed, saj je celo makedonska vlada priznala, da je za ta korak

še prezgodaj in da v Skopju na pogajanja še niso pripravljene.

Na pragu Evrope Širitev evropske petindvajsetice na območje Balkana je bila tudi glavna tema štiridnevne turneje predsednika evropske komisije na tem območju. José Manuel Durao Barroso je v družbi komisarja za širitev Ollija Rehna nedavno obiskal Zagreb, Beograd, Prištino, Skopje in Sarajevo. Na formalnih srečanjih je predsednikom držav in vlad samo potrdil, kar so slednji že dobro vedeli: države tega območja imajo evropsko perspektivo, a le ob izpolnjevanju pogojev in

izvedbi nujnih reform. Rehn je ob tej priložnosti poudaril, da »ne samo Hrvaška, temveč celoten Balkan EU vidi kot svoje

Balkan – dvorišče EU

domače dvorišče«. Dejansko EU svojo aktivno politiko do regije vodi že od leta 2000, pred tem pa je dejavno sodelovala v prizadevanjih mednarodne skupnosti za ureditev razmer po razpadu nekdanje Jugoslavije. Sedaj tudi vsem državam ponuja evropsko perspektivo, četudi brez konkretnih časovnih zavez. Še posebej pomembno vlogo pa EU igra na območju Kosova; čeprav Bruselj nima izoblikovanega stališča glede prihodnjega statusa te pokrajine, močno podpira mednarodne pogajalce. Po končanih pogajanjih pa bo bržkone igrala še pomembnejšo vlogo kot sedaj,

ko povezava Kosovo zagotavlja največ finančne podpore.

Začetek dolge poti Pot do Bruslja bo brez dvoma najdalgotrajnejša za Albanijo, ki je še vedno druga najrevnejša evropska država, takoj za Moldavijo. Njena dosedanja prizadevanja so že pokazala prve rezultate, kajti 20. februarja je bil med Albanijo in EU podpisan sporazum o stabilizaciji in pridruženju (SAA), kar simbolizira prvi korak pri pridruženju EU, vendar pa mora sporazum potrditi še vseh 25 članic EU. Pogodba, ki je večinoma ekonomske in politične narave, Albanijo zavezuje k sodelovanju s sosednjimi državami, odpravi trgovinske zapore in zagotavljanju konkurenčnosti trga. »Ta čas si bomo zapomnili kot novo priložnost, hkrati pa tudi obvezo. Zavezali smo se, da bomo izpolnili vse cilje, ki so potrebni za izpolnitev dolgoletnih sanj – priključitev Albanije Evropski uniji,« je ob tej priložnosti dejal albanski predsednik Sali Beriša. A do tega cilja se bo moralo zgoditi še marsikaj. Poglavitne spremembe bodo izpeljati predvsem na področju večjega zagotavljanja človekovih pravic in svobode govora, izboljšati pravosodni sistem, glavni problem pa še naprej ostajata organizirani kriminal in korupcija. Oba sta tesno povezana z dejstvom, da je Albanija še vedno glavna tihotapska pot, po kateri poteka tihotapljenje mamil iz Azije in predvsem Južne Amerike v Zahodno Evropo.

V čakalnici EU Albaniji je s podpisom SAA uspelo, za kar si prizadevata tudi Srbija in Črna gora ter Bosna in Hercegovina. Slednja je pogajanja o SAA začela januarja, premier Adnan Terzić pa ocenjuje, da bi lahko pogajanja s podpisom pogodbe sklenili do konca letošnjega leta. Najpomembnejša pogoja, ki jih mora BiH izpolniti za podpis sporazuma, še naprej ostajata sodelovanje z mednarodnim sodiščem v Haagu in ustavne reforme. S strani mednarodnega sodišča v Haagu so bile do sedaj ocene glede sodelovanja z vlado v Sarajevu večinoma negativne, kar lahko postane glavni razlog za zastoje v čakalnici EU.

Predstavnika EU Rehn in Barroso na balkanski turneji

Najbolj iskani haaški ubežnik

Vlada BiH je bila zaradi mednarodnih pritiskov lani novembra primorana začeti razpravo tudi o spremembah ustave, ki sicer ne postavljajo obveze za približevanje EU, a vseeno obstaja povezava. Spremembe ustave naj bi državo naredile učinkovitejšo in pospešile njen razvoj, glavni namen pa naj bi bil razreševanje statusa polprotektorata mednarodne skupnosti, ki ga BiH neuradno ima. V Bruslju so izrazili željo, da bi bila ustavna pogodba sprejeta spomladi, na jesenskih volitvah pa bi se začela realizirati.

S podobnimi težavami se soočajo tudi v Srbiji in Črni gori. Z Antejem Gotovino v Haagu se sedaj stopnjuje pritisk na SČG, da na zatožno klop pripelje druga najbolj iskana haaška obtoženca – Ratka Mladića in Radovana Karadžića. Še posebej v zvezi z Mladićem je v zadnjem času prihajalo do resnejših namigovanj, naj bi se vdal oz. že bil na poti v Haag, a za to ni nobenega resnejšega dokaza. Mladić, obtožen za pobjo okoli 8 tisoč civilistov v

Albanski predsednik Sali Beriša

Srebrenici, naj bi bil blizu vda-je že lani, ker pa ga ima večina Srbov še vedno za narodnega junaka, mu skrivanje pred roko pravice ne povzroča resnejših preglavic. Tako haaško sodišče kot predstavniki EU so že izrazili prepričanje, da je Mladić na območju SČG. Zaradi teh negativnih mnenj pa je ogroženo pridruženje SČG evropski povezavi. Evropski komisar za širitev Rehn je namreč že zagrozil, da bo Bruselj pretrgal vse pogovore z beograjsko vlado, če bo Mladić še naprej na prostosti. Pogajanja o članstvu med EU in Beogradom naj bi se začela aprila, Rehn pa se zavezuje, da bi morali Srbi Mladića ujeti na začetku aprila, kar bi SČG dalo en mesec za razrešitev Mladićevega primera.

Poleg tega se SČG sooča tudi z notranjimi problemi, ki so v zadnjem času povezani predvsem s težnjami Črne gore po

samostojni državi, o čemer bi se prebivalci odločali na referendumu. Prihodnost slednjega je sicer še v megli, utegne pa privedi do večjih notranjih sporov znotraj za zdaj še enotne države. Predsednik SČG Svetozar Marović v zadnjem času opozarja na legitimnost referendumu, a po njegovih besedah referendum, če bo izpeljan pravilno, ne more ogroziti evropske prihodnosti niti Srbije niti Črne gore.

Rdeča luč za širitev Vsaka širitev unije pa je za zdaj še pod vprašajem z izjemo Romunije in Bolgarije, ki bosta polnopravni članici EU postali prihodnje leto. Evropska kriza skupne ustavne pogodbe je namreč še zelo sveža, čedalje bolj pa se uveljavlja izraz »širitvena utrujenost« kot posledica velike širitve EU s 15 na 25 članic pred dvema letoma. Kot kažejo zapleti lanskega leta, se razširjena EU še ni naučila brezhিবno delovati, zato se upravičeno lahko sprašujemo, kako bi povezava delovala v primeru še dveh novih držav članic. »Razmišljati moramo o obnovi EU – ali bomo delovanje poglobili med nami ali razširili na nove države. Menim, da je prva naloga pogoj za začetek druge,« prihodnjo širitev unije komentira predstavnik komisariata za širitev Eneko Landaburu. Ne smemo pozabiti niti na problematiko približevanja Turčije EU, kar že močno buri duhove in deli Evropo na dva tabora – na nasprotnike in privrženice turškega članstva v EU. Izid dolgoletnih pogajanj bo torej močno vplival na približevanje balkanskih držav EU z izjemo Hrvaške, predvsem kar se tiče sprejemanja muslimanskih držav, pri čemer Turčija orje ledino.

Zanimivo je tudi razmišljanje evropskega komisarja za industrijo Günterja Verheugna, ki je v intervjuju za nemški Die Welt napovedal, da bodo čez 20 let v EU vstopile že vse evropske države z izjemo nekdanjega sovjetskega bloka, pri tem pa bodo zahodnoevropske povezave začele tvoriti lastno politično zvezo. Dodaja pa tudi, da »je nemogoče nadaljevati s širitvijo, če se še sami nismo izjasnili, kakšno povezavo bi v prihodnosti radi imeli.«

Dokler EU ne bo rešila notranjih težav, bo širitev nemogoča.

Napoved sprememb

Savdski veleposlanik v Turčiji je prekršil islamske zakone, ker je na večerji, ki jo je priredil v čast veleposlanikov iz Jemna, Katarja, Alžirije in s palestinskih ozemelj, ponudil alkoholno pijačo in dovolil, da so na večerji skupaj sedeli moški in ženske. Gostje naj bi bili tudi močno presenečeni, ko se je na večerji pojavila soproga savdskega veleposlanika brez tradicionalne rute na glavi. Poznavalci dogodek opisujejo kot simbol spremembe v konservativni savdski kraljevini in islamskem svetu nasploh, veleposlanik pa je za to dobil dovoljenje predstojnikov. Po obstoječem savdskem šeriatskem pravu je alkohol najstrože prepovedan, prav tako sedenje moških in žensk za isto mizo, ženske pa morajo obvezno nositi rute. Kršenje teh tradicionalnih dogem je kaznovano z določenim številom udarcev z bičem.

Prodala hišo Ameriška pevka in igralka Liza Minnelli je prodala hišo svojega očeta na Beverly Hillsu, v kateri še vedno živi njena mačeha. Leta 1986 preminuli režiser Vincente Minnelli, ki je za svoje delo dobil oskarja, je hišo zapustil hčerki, v oporoki pa je zapisal, da ima njegova vdova

pravico živeti v njej do svoje smrti. Zdaj je igralka 522 kvadratnih metrov veliko hišo, zgrajeno leta 1925, prodala za 3,5 milijona dolarjev, danes 98-letna Lee Minnelli pa bo lahko še naprej živela v njej. Novi lastniki se bodo v hišo lahko vselili šele po smrti tretje soproge znanega režiserja, obljubili pa so tudi, da zgradbe pred tem ne bodo niti prenavljali.

Klobase in sekt Gostje tradicionalnega opernega plesa na Dunaju so v 50 letih, odkar poteka ta prireditev, pojedli deset ton klobas in popili 34 tisoč steklenic penecnega se vina. Gostje sicer v zadnjih letih pijejo cenejši sekt in mineralno vodo namesto prej zelo priljubljenega šampanjca in sadnih sokov. Kulinarična po-

nudba pa se v 50 letih ni veliko spremenila; gostje si še vedno najraje privoščijo golaž in klobase pa tudi obložene kruhke, manjši del pa uživa v eksotični hrani, kot so ostrige in suši. Opazna pa je precejšnja razlika v ceni: medtem ko si je udeleženec na prvem opernem plesu leta 1957 lahko privoščil porcijo klobas za 73 današnjih centov evra, stane ta danes sedem evrov. Steklenica sekta je pred 50 leti stala 1,45 evra, danes pa 170 evrov.

Milijarde Na policijski postaji v kraju Mönchengladbach se je zglasil 27-letni najditelj denarnice, v kateri je bilo kar 572 milijard jugoslovanskih dinarjev, našel pa jo

je v kleti svojega novega stanovanja. Po 14 letih, kolikor je ta ležala pozabljena v kleti stanovanja, najdeni bankovci niso več v veljavi, tako da so popolnoma brez vrednosti.

TUJI TISK

The New York Times Afriška bogastva

Številne generacije ljudi, ki živijo v Keniji ob neobičajnem jezeru Bogorija, mu pripisujejo nadnaravne lastnosti. Na nekaterih mestih hladno, na drugih pa celo vroče, lahko jezero pozdravi celo vrsto boleznih od kožnih bolezni do stresa. Voda tega jezera je sla-

na kakor morje in bogata z mikroorganizmi, ki jih drugod ni najti v tolikšnih količinah. Veliko bogastvo je ustvarilo tudi z industrijo mode: sprane kavbojke se imajo za svoj videz zahvaliti prav temu jezeru ali natančneje fermentu mikroorganizma, ki prebiva v njem. Neki drugi ferment, ki ga izločajo prebivalci kenijskih slanih jezer, pa igra važno vlogo v zdaj že razširjenih pralnih sredstvih, ki učinkovito odstranjujejo madeže. Države v razvoju zato želijo biti deležne dela dobička, ki ga velike družbe ustvarjajo s pomočjo naravnih bogastev – naj bo to glivica, odkrita v iztrebku žirafe, antibiotik, najden v termitnjaku, ali sredstvo iz kaktusa, ki zmanjšuje apetit.

Newsweek Ženska v Evropi

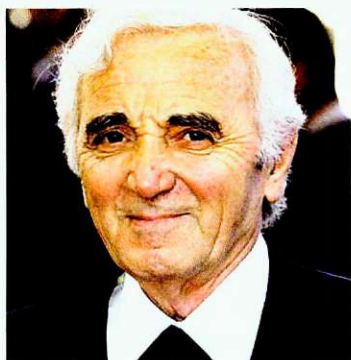

Drage prebivalke evropskih držav, če boste imele srečo, boste našle službo, toda ne poskušajte delati kariere. V Evropi enakost spolov še vedno ostaja samo mit. Kariera so samo sanje za tiste ženske, ki načrtujejo otroke. Enakih možnosti ni oziroma

obstajajo samo na papirju, kot predmet razprave v parlamentih ali v besedilih zakonov. Tako Amerika vidi Evropejce. Mednarodna organizacija dela je objavila izsledke raziskave, po katerih je v ZDA na vodilnih položajih 45 odstotkov žensk, v veliki Britaniji 33 in v Franciji 30. Celo na Švedskem, ki jo imajo pogosto za zgled enakopravnosti, je na vodilnih položajih samo 29 odstotkov žensk. V Italiji je takšnih samo 18 odstotkov. Vzrok za takšno razmerje ni v tem, da bi bilo v Evropi več žensk doma, pa tudi ne zato, ker bi bile manj pripravljene kot moški – večina ima enako izobrazbo kot moški. Resničen problem je v tem, da Evropa ne zna izkoristiti resničnega potenciala svojih žensk.

Tudi v času, ko je izgubila svojega lastnika, je bila vsebina denarnice vredna le 26 evrskih centov, tako da bi najditelju že takrat pripadel le kakšen cent nagrade.

Slovo Francoski šansonjer Charles Aznavour je v sklopu svoje poslovilne turnee pripravil koncert v razprodani dvorani Essenske filharmonije. Občinstvo je svoje nav-

dušenje izkazalo s stoječimi ovacijami. Tudi Aznavour je bil na koncu skoraj dveurnega koncerta, na katerem je brez premora izvedel 20 svojih uspešnic, precej ganjen. Brezčasna 81-letna ikona francoskega šansona je iz vsake zapete pesmi ustvarila svoj prizor. Spremljalo ga je sedem glasbenikov in dve pevki. Aznavour, rojen v Parizu armen-skim staršem, je vse svoje življenje preživel blizu odra. Začetki so bili težki, njegov glas so označili za nehvaležnega, tudi njegov slog pevcu,

ki pri tem še igra, sprva ni mogel prodati. Kljub temu njegove lirčne, cinične, romantične in živahne šansone že več kot pol stoletja navdušeno pozdravlja publika v koncertnih dvorinah povsod po svetu.

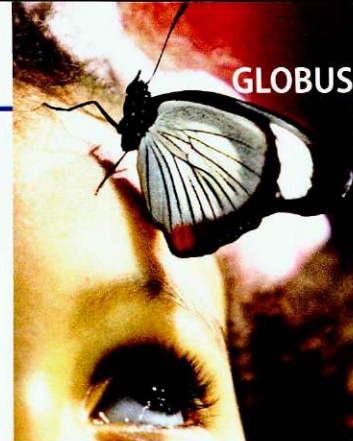
Miljarderji Od skupaj 720 Rusov, ki imajo več kot milijardo rubljev premoženja, je skoraj 40 poslancev ruskega parlamenta ali sveta federacije. Na seznamu milijarderjev se prvič pojavljajo ljudje, ki so svoj kapital ustvarili iz nič. Na vrhu so guverner regije Čukotsk Roman Abramovič, predsednik republike Adigeja Hazret Sovmen in guverner Permske pokrajine Oleg Čirkunov. Na seznamu je tudi 50 ljudi, katerih premoženje je večje od milijarde dolarjev, od tega jih je 39 obogatelo na račun nafte in metalurške

industrije. Med ruskimi milijarderji je Abramovič znova zasedel prvo mesto s premoženjem, vrednim 18,7 milijarde dolarjev. Na seznamu dolarskih milijarderjev je samo ena ženska, direktorica

družbe Inteko Jelena Baturina z 1,9 milijarde dolarjev.

Oblaki metuljev Nad južnoafriškim Johannesburgom v zadnjem času leta na milijone belih metuljev, zbranih v oblake, znanstveniki pa ta pojav pripisujejo neobičajno veliki količini padavin to poletje. Po mnenju znanstvenikov gre najbrž za povečanje populacije metuljev *Bele-nois aurota*, ki je posledica obilnega deževja to sezono. Zaradi obilnih

padavin so namreč rastline dobro zrasle, gosenice metuljev pa so imele več možnosti za preživetje.

Ven iz Haaga

Slobodan Milošević, ki mu haaško sodišče za vojne zločine že polna štiri leta sodi zaradi genocida, zločinov proti človečnosti in vojnih zločinov, je sodnike zaprosil začasno izpustitev iz zapore, da bi lahko odšel na posebno zdravljenje v Rusijo, saj naj bi se njegovo zdravstveno stanje slabšalo. Tožilci sumijo, da Miloševićeva žena in sin živita v Moskvi, in nasprotujejo njegovi prošnji začasno izpustitev, čeprav je Rusija obljubila, da ga bo vrnila. Bojijo se, da bi se izgovoril, da mu slabo zdravstveno stanje preprečuje vrnitev v Haag. Po besedah kardiologov, ki ga v Haagu zdravijo, je pri njem tveganje za hipertenzivno nujno stanje, pri katerem lahko krvni pritisk poškoduje srce, ledvice in osrednji živčni sistem. Milošević je porabil že več kot štiri petine svojih 150 dni, dodeljenih za obrambo.

TUJI TISK

Berliner Zeitung

Dolina volkov

Jamesa Jonesa, vodjo združenih oboroženih sil Nata v Evropi, skrbi vpliv turškega filma *Dolina volkov* – Irak, ki so ga pred kratkim začeli vrteti v Evropi, na ameriške vojake, katerega ogled jim prav zato prepovedujejo. V filmu so ameriški vojaki prikazani kot mo-

rilci, ki vse povprek streljajo ljudi. V Turčiji je film v prvih treh dneh presegel vse rekorde gledanosti, saj je predstavo obiskalo več kot milijon ljudi, karte pa so prodane že za tedne naprej. Gre za maščevanje nacionalne sramote, s katero je Amerika omadeževala Turčijo pred tremi leti in je za svetovno javnost minila skoraj neopažena. Zgodba se je začela 4. julija 2003: ameriški vojaki obkrožijo zunanji postojanki turške vojske v severnem Iraku. Aretirajo enajst turških oficirjev, jih zaslišujejo in jim nadenejo na glavo kapuce; vse to za kazen. Tri mesece pred tem turški parlament ni dal dovoljenja za namestitvev ameriških vojakov na svojem ozemlju. Film se začne s samomorom enega od aretiranih oficirjev.

La Repubblica

Resno vprašanje

Vodja skupne, ki je 14. februarja ubila judovskega mladeniča, so aretirali, medtem pa so se predstavniki vladnih in verskih oblasti udeležili žalne slovesnosti, ki je bila v sinagogi v Parizu, okoli katere se je zbralo na tisoče ljudi. Preteklo nedeljo je bila velika

manifestacija, ki so se je udeležili mnogi ministri pa tudi politični vodje. Uboj mladeniča je pretresel vso državo, predvsem zaradi strašnega mučenja, ki ga je moral pretrpeti pred smrtjo: dvajset dni so ga imeli za talca, sledove mučenja pa so našli kar na 80 odstotkih njegovega telesa. Zaradi izjave enega od aretiranih, češ da so Judje bogati, je nastal sum, da se je zločin zgodil, ker je imel fant judovske korenine. Ljudje, ki so se zbrali okoli sinagoge, so prepričani, da gre za antisemitizem – le tri mesece po pariških nemirih se torej spet odpira vprašanje odnosov med verskimi in etničnimi skupnostmi v Franciji.

INTERVJU

Bojan Golman

Veliko je zamujenega, veliko je treba postoriti

Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Petinpetdesetletni Bojan Starman, po rodu iz Žirov, univ. diplomirani ekonomist, je vsa delovna leta posvetil gospodarstvu. Izkazal se je za odličnega t. i. kriznega menedžerja. Leta 1988, v najbolj kritičnem obdobju za večino slovenskih podjetij, je postal direktor Alpine, leta 1996 je odšel v Planiko Kranj, kjer mu je v treh letih uspelo v nemogočih razmerah sanirati podjetje, opraviti nujno prestrukturiranje in ohraniti 1.600 delovnih mest, pozneje pa je družba zaradi nerazumljivih potez lastnikov (države) zašla v velike težave. Leta 2001 je prevzel vodenje oziroma reševanje družbe Jelovica iz Škofje Loke, kar mu je tudi uspelo. Poleg vsega tega že od leta 1994 nepoklicno opravlja funkcijo župana občine Žiri. Vmes je nekaj časa delal v državni administraciji, kar pa zanj ni bil izziv. Danes je v politiki (poslanec SDS), čeprav pravi, da ni in ne bo nikoli politik. Njegovo področje je gospodarstvo, izkušnje s tega področja pa so dragocene pri delovanju v odboru, ki ga vodi. Je član odbora za gospodarstvo in odbora za delo, družino in socialne zadeve.

Kako ocenjujete splošno gospodarsko stanje?

Moja ocena je, da smo še vedno v prehodnem obdobju, saj tržna ekonomija še ni dobila tiste polne vsebine, kot bi jo morala imeti. Predvsem bi tukaj navedel nekaj elementov, ki so zelo pomembni. Proces lastninjenja seveda še zdaleč ni končan. Mogoče je bila delitev certifikatov ena od stvari, ki niso bile najbolj posrečene. Verjetno bi bila kakšna drugačna kombinacija boljša, vendar je bilo takrat nekaj treba narediti. Certifikati so naredili precej krivic. Nekateri so si s poceni kupovanjem certifikatov ali delnic od ljudi, ki se ne spoznajo na ravnanje s premoženjem, ker tega bodisi niso nikoli počeli, bodisi so si zaradi slabših socialnih razmer s prodajo pomagali pri družinskem proračunu, pridobili precejšnje premoženje. Ti so pač zelo dobro poznali razmere na trgu in so znali oceniti, kaj se plača, nato pa so z malo denarja prišli do precej velikega lastniškega deleža in osebnega premoženja. Seveda pa težava ni samo v tem. Na neki način sta tudi državna sklada, to sta KAD in SOD, omogočila, da je bila država vpletena v lastništvo vseh podjetij in

ustanov. Temu lahko dodamo še na videz malenkostno stvar v zakonu o gospodarskih družbah, ki je v vseh večjih podjetjih uzakonilobvezno udeležbo delavcev v nadzornih svetih, v upravljanju in vodenju družbe, zaradi česar sta bila zmanjšana možnost in interes pravega lastninjenja. Interes za vlaganja v gospodarstvo je bil zmanjšan tudi zato, ker je po eni strani nekdo moral kupiti podjetje skoraj 100-odstotno, da si je lahko zagotovil svoj vpliv tudi v nadzornem svetu, v drugih primerih bi pa lahko trdili, da je nekdo v povezavi z državo ali z odkupom lastnih delnic dejansko v nekem podjetju z nekaj odstotki delnic neomejeno gospodaril. Tako je bila včasih polovica članov nadzornih svetov predstavnikov delavcev, polovica pa predstavnikov kapitala, upoštevati pa je treba tudi to, da delavci direktorjem niso nasprotovali, ker jih je bilo strah za obstoj. Zaradi vsega tega podjetjem ni uspelo izoblikovati pravilne lastniške sestave.

Kako pa ocenjujete politiko zdajšnje vlade in vseh prejšnjih na tem področju?

Tudi zdaj se država še vedno prepočasi umika iz gospodarstva. Verjetno je res treba zadržati neke strateške deleže, mogoče v bančništvu, v energetiki in še kje, vendar pa je treba proces pospešiti. V tem vidim eno od temeljnih ovir za to, da se gospodarstvo ni hitreje razvijalo. Država je sicer poskušala pomagati podjetjem v težavah, kjer je bilo posebno v tekstilni in obutveni industriji izgubljenih veliko delovnih mest, vendar je bila ta pomoč po mojem mnenju zelo neposrečena. Verjetno bi bilo pametneje ugotoviti, da je celotna dejavnost svetovno nekonkurenčna, in pripraviti sistemski ukrep, morda nižje prispevke, dohodnino oziroma davke na splošno, s čimer bi obdržali in zagotovili normalen postopek prestrukturiranja teh dejavnosti. Tako pa smo prišli do tega, da se je od osamosvojitve dalje izgubilo 150 do 200 tisoč delovnih mest. Veliko po nepotrebem. Če bi država takrat nekoliko olajšala pogoje, bi se sprostila tržna logika in ohranilo bi se več delovnih mest oziroma bi prišlo do normalne preobrazbe podjetij. Proizvodnja bi se zmanjšala, več poudar-

ka bi bilo na višjih oblikah dela in izdelkov, več bi bilo lastnih blagovnih znamk. Potem so tu še nekateri drugi dejavniki, ki so pomembno krojili naš gospodarski prostor. Sam sem sicer predvideval, da bo prehod v tržno gospodarstvo in preoblikovanje iz sistema, v katerem smo živeli, v drugega postopen in bo trajal dlje časa, kljub temu pa mislim, da so nekatere stvari potekale prepočasi.

Kako pa je s potratnostjo države?

Ja, poleg tega je država postala kar precej potratna. Vire financiranja je iskala v najlažjih oblikah, to je v obdavčitvi dela, kar je postalo velika cokla nadaljnega razvoja gospodarstva. Podjetja zaradi prevelikih obdavčitev niso zaposlovala strokovnjakov.

Kaj pa predlog reform?

Zdaj veliko govorimo o t. i. Damijanovih reformah. Bil sem na njegovi predstavitvi in lahko rečem, da Jožeta P. Damijana osebno ne poznam, vendar sem večino tega, kar je zapisano v predlogu reform, po 30 letih dela v gospodarstvu pričakoval. Do sprememb bi moralo priti že veliko prej in stanje v našem gospodarstvu bi bilo veliko boljše, kot je.

Ta vlada je prva, ki je znižala davke ...

Vesel sem, da se nekaj premika na področju davčnega sistema, to je razbremenitve gospodarstva, kjer gre predvsem za razbremenitev davkov s področja plač. Prvi koraki so že narejeni; niso prav veliki, a tudi ne tako majhni. Če vemo, da se vsako leto v državni proračun steče 130 milijard tolarjev prihodkov od davka na izplačane plače, bo postopno odpravljanje tega, 20 odstotkov bo manj že letos in nato postopno še v naslednjih treh letih, velika prerazporeditev. Ta denar bo ostal v podjetjih in ta ga bodo lahko porabila za razvoj. Tudi predvidena poenotena davčna stopnja pri dohodnini bo stimulativna, podjetja se bodo dejansko laže odločala za nove programe, razvoj in zaposlovanje. Pozitivna je tudi povečana fleksibilnost trga. Sindikati so, s tem ko so branili pravice delavcev, pogosto dosegali prav nasprotno učinke, saj so s tem dejansko povzročili, da ▶

► so podjetja propadla, ker se niso mogla na noben način znebiti odvečnih delavcev, programi so prišli v krizo in podobno, namesto da bi podjetje obdržalo samo tiste, ki jih potrebuje in jih lahko plačuje, pri tem pa še vedno pozitivno posluje. Ta proces je zdaj stekel in to je dokaj pozitivna slika na tem področju. Tudi gospodarska rast kaže izboljšanje. Če bodo reforme izvedene, sem zelo optimističen glede tega. Vendar pa je pomembno, da se nihče ne vmešava v gospodarstvo. Vlada oziroma država ne sme postavljati oziroma ne sme niti poskušati tega, da bi urejala gospodarstvo, saj je to gospodarski samomor. To se nikjer ne dogaja. Pri nas ima država še vedno, preveč direktne lastnine in s tem preveč vpliva. Dejal sem že, da bi bilo dobro, dokler KAD in SOD ne opravita svoje funkcije, da bi mogoče imela portfeljske naložbe, s katerimi ne bi vplivala na odločanje. Vendar je po drugi strani velik del lastnine nekaterih velikih sistemov prešel tako rekoč na čudne načine popolnoma v zasebne roke, kjer se bo zelo hitro pokazala dejanska vloga lastnikov, ko se bodo morali sindikati pripraviti na boj za pravice ljudi. Ti boji so potekali doslej že večkrat, vendar so bili rezultati kljub dobrim mislim negativni.

Kako pa nasploh ocenjujete vlogo sindikatov?

Menim, da je to organiziranje delavstva za izboljšanje položaja delavcev nasproti lastnikom kapitala. Če govorimo, da prehajamo v kapitalistično tržno gospodarstvo, se vloga sindikata spreminja. To je pravica, ki se je povsod po svetu uveljavila, in tako bo ostalo tudi naprej. Pri nas je bil sindikat pomemben politični element, ki je vplival oziroma kreiral, nadgrajeval sistemsko logiko socializma, in je takšen, kot je bil, tudi ostal. Praktično ni speljal potrebnih reform kot jih ni niti gospodarska zbornica. Drugače pa je potreben. Vemo, koliko malih delničarjev je bilo oškodovanih, ne da bi na to sploh lahko vplivali. Zato je pametno, da se v takšnih primerih ljudje povežejo. Oškodovana je bila večina lastnikov certifikatov, ki so te vložili v pide, ker jih drugam pač niso mogli. Vemo, kaj vse se je dogajalo s preoblikovanjem pidov, prišlo je do odkupov certifikatov s strani raznih akviziterjev in podobno. Zanimivo bi bilo videti strukturo lastništva v času tik po razdelitvi certifikatov in danes ter sestavo premoženja slovenskih državljanov pred lastninjenjem in po njem ter ugotoviti, kaj vse se je pri tem dogajalo. A to nam nič ne pomaga. Treba je iti naprej in delati v začrtani smeri.

So cilji v reformi dovolj ambiciozno postavljeni?

Že v času razprave o predlogih reforme sem dejal, da vidim premalo »korajže« in da so cilji o zniževanju javne porabe prenizko

začrtani. Javna poraba se bo morala očistiti nekaterih stvari. Prepričan sem, da bi se morale nekatere stvari financirati s svojimi prihodki. Za nekatere programe, kot so na primer avtoceste, pa bi morali najti tudi zunanje investitorje. Državni proračun je treba očistiti, seveda pa vsi vemo, da se je v teh letih nabralo veliko število uslužbencev s takimi in takimi plačami, s takšno in takšno produktivnostjo in da je to seveda postalo bistveno predrago. Če pogledamo javno porabo, gre 750 od 3 tisoč milijard praktično samo za plače. Večkrat gre pri tem za ljudi, ki nimajo niti materiala, da bi ustrezno delali po posameznih resorjih. Skratka, na tem področju bo treba narediti dobre programe za zmanjševanje stroškov državne uprave, seveda pa je treba tudi pogledati in ugotoviti načine, kako dvigniti produktivnost in kakovost dela v drugih sektorjih t. i. javne porabe – od šolstva do zdravstva in drugih področij, kjer mislim, da bi morali ravnati bolj ekonomsko in po drugačni logiki delovanja ter s tem znižati stroške.

Glede na to, da ste bili dober krizni menedžer, verjetno poznate recept za zmanjšanje stroškov javne uprave?

Pri javni porabi vidim tri elemente: eno je število zaposlenih v javni upravi. Toliko je uradov, ki sploh ne vedo, kje so in zakaj so.

Kar je zapisano v predlogu reform, sem po tridesetih letih dela v gospodarstvu pričakoval. Do sprememb bi moralo priti že veliko prej.

Drugo, v javni upravi je sistem plač povsem zgrešen, vlada uravnilovka. Če bi jih zmanjšali samo za 5 odstotkov, bi to pomenilo 40 milijard tolarjev prihranka. Seveda je pomembna tudi produktivnost, moja ideja pa je zagotovitev pogojev za večje ustvarjanje. To je najlažje in najbolj pravo reševanje. Se pravi, dajmo se potruditi, kako bi več ustvarili, potem ne bo problem, kako bomo delili.

Kaj pa GZS?

Iz razprave o organiziranosti zborničnega sistema sem se dejansko umaknil, ker smo prišli v spor. Nasprotujem takšnemu načinu in menim, da bi morala biti zbornica organizirana na prostovoljni podlagi, saj zdajšnji način ne more prinesiti dobrih rezultatov. To je potuha, da nekdo plačuje nekaj na podlagi zakona. Isto je pri RTV in še kje.

Kako pa je na drugih področjih?

Smo tudi ujetniki pokojninskih reform, ki bodo povzročile še veliko preglavic, zato bo treba to zakonodajo z nekoliko mehkejšimi metodami počasi spreminjati in dopolnjevati. Drugače ne bo šlo. Staranje prebivalstva povzroča večje potrebe, vendar mislim, da so tukaj rezerve dokaj velike. Po drugi strani tudi glede prirasta nismo na zavirljivi ravni. Čim več ljudi je treba zaposliti, da se bodo stvari uredile. Mislim, da bo treba določen

vpliv potreb in pozitiven prenos doseči tudi v kvaziznanstveni sferi, ki naj ne bi bila sama sebi namen, ampak naj bi bila povezana z gospodarstvom. To je inovativno jedro razvoja slovenskega gospodarstva; z velikim številom inovacij, patentov in podobnim bi omogočali takšne proizvode, s katerimi bi v industriji lahko dosegali dodatno dodano vrednost in nam ne bi bilo treba skrbeti, da lastniki proizvodnje selijo v druge kraje zaradi poceni delovne sile. Mislim, da so procesi v šolstvu tudi zelo pomembni, vendar se ne bodo tako hitro izčistili. Študentom je treba zagotoviti vse pogoje za študij, čim hitrejšo dokončanje in nato možnost vključitve v sistem gospodarstva in v redne službe.

Znani ste kot zagovornik razvoja prek proizvodnje z veliko dodano vrednostjo ...

Ne vem natančno, kako bodo ti bazni premiki vplivali, vsekakor pa bodo vplivali. Tukaj smo se pač razvabili v nekem sistemu. Država vsa ta leta ni tako malo vlagala v znanost in razvoj, samo teh dosežkov nismo nikoli uporabili in dejansko nismo

bili pravilno usmerjeni. Tudi v znanosti bi morali najti tržne niše in poiskati, pokrivati določene prostore, ki bi morali biti podaljšan motor razvoja našega gospodarstva in predvsem tistih panog, ki so najbolj zanimive. Predvidevam, da bomo s spremenjeno davčno zakonodajo in drugim največ naredili za to mlado populacijo in za ljudi, da bodo lahko hitro dobili službe in se bodo lahko zaposlili tudi tisti z visoko izobrazbo. Vedno pravimo, koliko ljudi imamo z visoko izobrazbo, pa jih ne moremo zaposliti, ali pa so se na žalost izobrazili v profilih, po katerih ni potrebe v gospodarstvu.

Naša prihodnost najbrž ni v trgovini; človek ima občutek, da se gradi samo na spodbujanju potrošništva.

Na tem področju se je pač pokazal najhitrejši prodor, tukaj je tuji kapital našel kar precej možnosti in je prišel v našo državo praktično pobirat denar. V prejšnjih časih smo imeli razmeroma nizke marže, zdaj so trgovine tu in prihajamo v fazo, ko se že kaže nasičenost trga. Saj bodo še spremembe, na primer diskontni sistem, ki bo še pritisnil, potem pa se bomo začeli počasi vračati nazaj. Tu so še ekološki izdelki, vendar je nasičenost trga na splošno že velika. Če lahko dodam, se mi zdi tudi kakršno koli zakonsko poseganje v odpiralni čas trgovin s strani države neumnost. Sam zagovarjam tezo, da je neekonomično imeti trgovine odprte, če ljudi za delo ob nedeljah plačujejo tako, kot je treba. Razvoj pa je seveda v storitvah in v gospodarstvu ter novi vrednosti, ki se neposredno ustvarja v gospodarstvu.

Kaj pa turizem?

Turizem je gotovo gospodarska dejavnost prihodnosti in mislim, da lahko zaposli precej ljudi, vendar bo treba tudi tu poiskati kakovost in značilnosti. Če bi bil povezan z zdravim načinom življenja, biološko hrano, bi se o njem splačalo razmišljati tudi državi, da pri tem pomaga. Mislim, da se pri tem lahko učimo od Hrvatov. Zelo hitro gradijo infrastrukturo, prizadevajo si, da ljudje prihajajo in prinašajo denar. To je nova vrednost, ki je pač v tem, da ponudiš svoje izdelke in drugo. Turistične destinacije, ki so zdaj moderne, pa so od danes do jutri, zato moramo iskati svojo priložnost; mogoče jo lahko najdemo tudi v igralniškem turizmu. Seveda pa je treba urediti še veliko stvari.

Kakšen pa je vaš odnos do tujega kapitala?

Pred tujim kapitalom obstaja res velik strah, vendar bi se osebno bolj bal domačega špekulativnega, ki praktično samo prihaja, pobere in gre. Jaz nimam pri tem ni kakršnih zadržkov in ovir. Vse, kar se bo tukaj zgradilo, bo ostalo tukaj, vsi davki bodo

Vesel sem, da se nekaj premika na področju davčnega sistema, to je razbremenitve gospodarstva, kjer gre predvsem za razbremenitev davkov s področja plač.

ostali tukaj. Kapital pač nima meja in kakršno koli postavljanje teh je brezpredmetno in nesmiselno. Celo sam sem včasih, ko še nismo bili tako draga država, razmišljal, da bi se bilo pametno vključiti v EU in slediti recimo belgijsko-lichtensteinskemu modelu, privabiti določene koncerne, da bi tukaj imeli svoja središča, Slovenijo sem videl kot davčno prijazno in varno državo.

Kako ocenjujete to, da nekateri odhajajo drugam? Jolanda Čeplak in Katarina Srebotnik sta se že odselili ...

Ureditev teh stvari je predvidena v predlogu t. i. Damijanovih reform. Zdaj mora na primer športnik in vsak drug, ki preseže določeni znesek prihodkov, od tega plačati takoj 50 odstotkov davka, to je dohodnine. K temu je treba prišteti še druge dajatve in tega je toliko, da ljudje bežijo drugam.

Zdaj je aktualna dohodnina. Kako ocenjujete področje dohodninske ureditve?

Tu smo veliko zakonodaje popravljali, pa še vedno je treba veliko urediti. Osebno se zavzemam za to, da državljanom ne bi bilo treba oddajati nobene napovedi za odmero dohodnine, saj ima država vse podatke o naših prihodkih in lahko na koncu sama izda odločbo. To so stvari, ki bi dejansko ljudem olajšale življenje. Zdaj je vse skupaj preveč zapleteno in daleč od gospodarnosti. Čaka nas veliko dela, veliko zakonodaje

je treba popraviti in opraviti razprave. Pa še nekaj je, do uvedbe evra se ne bo nič bistvenega zgodilo. Vse stvari doslej so bile malenkostni popravki zakonov. Ne bo pa prišlo do revolucionarne davčne spremembe pred uvedbo evra, da se ne bi povečale cene in ne bi prišlo do nesorazmerij v javnih financah in podobno. Zdaj je vsa politika s tega področja podrejena maastrichtskim kriterijem, kar je povsem normalno.

S čim se ta čas v odboru največ ukvarjate?

Po sprejetju proračuna in davčnih svežnjev, o čemer je do novega leta potekala vroča razprava, je po novem letu obdobje t. i. sistemskih zakonov, s katerimi prilagajamo slovensko zakonodajo direktivam EU, pri čemer se soočamo predvsem z nekaterimi problemi izrazja in pojmovnikov, da bi bile stvari razumljive. To moramo natančno opredeliti, da ne bo prihajalo do nesporazumov. V direktivah EU so namreč navedeni pojmi, ki jih pri nas sploh ne poznamo. Spremeniti je treba kar 700 zakonov s področja delovne zakonodaje, trga delovne sile in podobno, na področju financ pa moramo praktično vse davčne sisteme urediti na novo, tako da bo dela dovolj. Odbor je mogoče še pomembnejši, kot sem si sam včasih predstavljal. Praktično sem novinec v politiki, vse življenje sem namreč delal v gospodarstvu, kar pomeni, da se moram temu delu kar precej prilagajati. **D**

Prva stran albuma beguncev v italijanskih taboriščih 1945–1948

Vodnik po Studii slovenici

V. M., foto: arhiv dr. Arnež, Gregor Pohleven

Inštitut Studia slovenica je svojevrstna arhivska ustanova, ki jo vodi dr. Janez Arnež. Po večletnem urejanju je arhiv popisano, po njem pa nas bo poslej vodil Vodnik s prikazi arhivskih fondov.

Janez Arnež je leta 1957 v Washingtonu skupaj z Valentinom Leskovškom in Erikom Kovačičem ustanovil zasebno ustanovo Studia slovenica. Z njo so imeli dvojen namen: da z objavami študij v angleškem jeziku ameriški javnosti predstavijo in približajo Slovence ter da zbirajo arhivsko in knjižnično gradivo, ki je nastalo pri delovanju Slovencev in izseljenstvu in zamejstvu, v prvi vrsti povojnih političnih beguncev, vendar

tudi drugih. Posebno skrb so namenili gradivu, ki je nastalo po drugi svetovni vojni v begunskih taboriščih v Avstriji in Italiji.

40.000 knjig Leta 1959 je bil sedež Studia slovenice prenesen v New York. Janez Arnež je ustavovo, ki jo vodi od ustanovitve dalje, po demokratičnih spremembah leta 1991 prenesel v Slovenijo in jo registriral v Ljubljani, podružnica, ki jo vodi Valentin Leskovšek, pa je ostala

v Silver Springu v ZDA. Hkrati je Arnež v Slovenijo prepeljal zbrano izseljensko gradivo, ki je od leta 1993 v prostorih Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu.

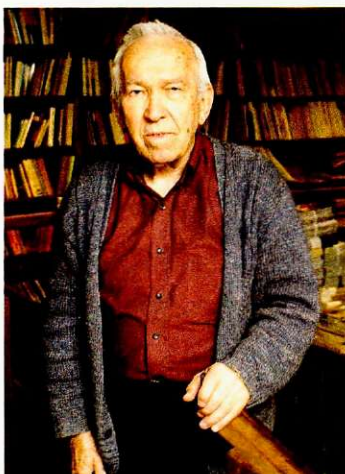
V knjižnici Studia slovenice je zbranih več kot 40.000 knjig in nekaj sto naslovov izseljenskega časopisja. Knjižno zbirko in predvsem periodiko je vztrajno dopolnjeval skozi zadnjih petdeset let. Precej je unikatov, ki jih nima niti Nuk. V arhivu je zbranih več kot 93 tekočih metrov ar-

hivskega gradiva. Hrani tudi bogato zbirko Goršetrovih umetnin in nekaj muzejskih predmetov, ki večinoma izvirajo iz povojnih begunskih taborišč v Avstriji in Italiji. V letih 1958–2004 je v zbirki Studia slovenica izšlo 32 knjižnih del. Leta 1995 je Arnež začel izdajati publikacijo *Pogledi*, v kateri objavlja razna besedila iz bogatega arhiva Studia slovenice. Inštitut je pripravil tudi več razstav izseljenskega tiska in fotografij. Del gradiva, ki ga hrani,

je bil sposoben za razstave v različnih slovenskih muzejih.

93 metrov arhiva Obširno arhivsko gradivo (93 metrov), ki ga hrani Studia slovenica, je nastajalo pri delovanju slovenskih izseljencev od leta 1912 naprej. Med najpomembnejše sodi gradivo, ki je nastalo v begunskih taboriščih v Vetrinju, Peggezu pri Lienzu, Spittalu, Št. Vidu na Glini, Kellerbergu, Liechtensteinu pri Judenburgu ter Trofaiachu v Avstriji in se nanaša na vsa področja življenja v taboriščih – od delovanja taboriščne uprave do šolstva, kulturnega življenja v njih. Zbirka vsebuje tudi okoli 4.000 fotografij.

Drugi pomemben sklop gradiva je nastal pri delovanju slovenskih izseljenskih društev v Evropi, Severni in Južni Ameriki, Avstraliji ter slovenskih župnij in verskih organizacij v letih 1902–2000. Med gradivom, katerega ustvarjalci so posamezniki, najdemo gradivo tistih, ki so bili dejavni bodisi v političnem (Miha Krek, Ciril Žebot, Franc Gabrovšek, Alojzij Kuhar, Ludvik Puš, Franc Pernišek, Bogumil Vošnjak), bodisi v kulturnem življenju (Karel Mauser, Rajko Ložar, France Gorše) ali pa so bili gonilna sila številnih slovenskih izseljenskih društev. Posebno mesto med njimi imajo izseljenski duhovniki, ki so pogosto povezovali slovenske skupnosti v tujini. Pomembni so tudi dnevnik in spomini izseljencev, ki pričajo o življenju in težavah begunskega življenja.

Dr. Janez Arnež

Posebej je treba izpostaviti zbirko gradiva politikov Slovenske ljudske stranke (Miha Krek, Alojzij Kuhar, France Gabrovšek, Franc Snoj in »pridruženi« Jože Melaher), ki je nastajalo od začetka druge svetovne vojne do leta 1990. Obsega 12,7 tekočega metra in je spravljena v 127 škatlah. Arhiv je imel nadvse burno medvojno, predvsem pa povojno zgodovino, saj je delil usodo njenih lastnikov. Najprej ga je po vojni v Veliki Britaniji hranil, selil in tudi »selekcional« (določeno gradivo uničeval) Alojzij Kuhar, še večje težave pa so se mu dogajale po letu 1950, po preselitvi v Združene države Amerike, kar je Janez Arnež v publikaciji dokaj podrobno opisal. Že samo ob opisu težav tega arhiva lahko vidimo, kako neprecenljivo je Arneževo delo.

Popis arhiva Ker je bilo arhivsko gradivo ob prihodu v Ljubljano

no v neurejenem stanju in zato za raziskovanje neuporabno, je Janez Arnež leta 1999 prek zgodovinarja Franceta M. Dolinarja navezal stik z Arhivom Slovenije in njegovim takratnim direktorjem Vladimirjem Žumrom, ki je takoj pokazal pripravljenost na sodelovanje. Marca istega leta je delavka Arhiva Slovenije v prostorih Studie slovenice začela evidentirati gradivo. Izkazalo se je, da gre za izjemno kakovostno gradivo, ki v javnih arhivih nima primerjave in ima zato trajen pomen za znanost in kulturo. Zato je Arhiv Slovenije pripravil predlog, po katerem je ministrstvo za kulturo leta 2002 arhivsko gradivo Studie slovenice razglasilo za zasebno arhivsko gradivo, s čimer je Studia slovenica oziroma Janez Arnež formalni lastnik gradiva, vendar ima status arhivskega gradiva, kar pomeni, da se mora z njim ravnati tako kot z vsakim arhivskim gradivom: treba ga je skrbno hraniti po pravilih arhivske stroke, odtujevanje pa ni mogoče. To je bil doslej v Sloveniji edini primer razglasitve zasebnega arhivskega gradiva. Da je to vplivalo na pridobivanje arhivskega gradiva, govori podatek, da je takrat arhiv obsegal 52 tekočih metrov gradiva, po odločbi pa je postal arhiv bogatejši za 40 tekočih metrov.

Vodnik po arhivu Vodnik po arhivskem gradivu Studia slovenica je prvi pregled bogatega zasebnega arhivskega gradiva, ki ga hrani Studia slovenica. Ponuja temeljne podatke o 124 fondih in

zbirkah, ki so bile pridobljene do konca leta 2004. Popisano je gradivo 104 oseb. O vsaki osebi so v vodniku navedeni temeljni podatki, podatek o tekočih metrih in škatlah ter o vsebini gradiva.

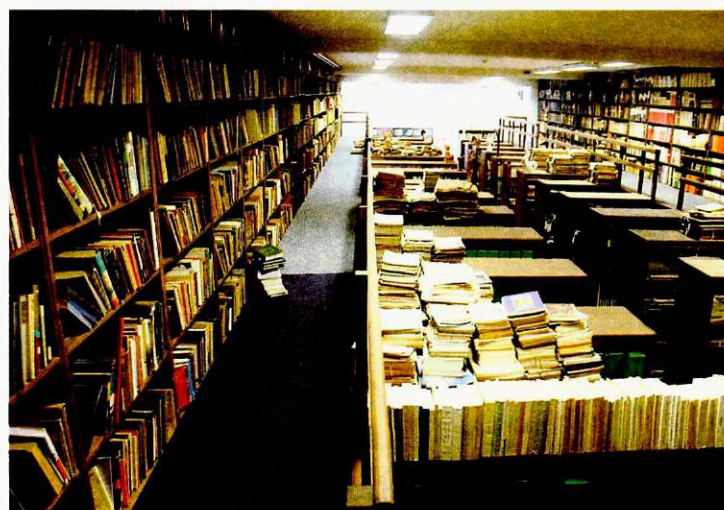
Le želimo si lahko, da bi izdaja vodnika vzpodbudila vse tiste Slovence po svetu, ki hranijo svoje arhive, da se ne bi odločili za uničenje, ampak bi jih zapali arhivski ustanovi, kjer bi se hranili za potrebe prihodnjih raziskav o naši zgodovini. Veliko dragocenega gradiva je še vedno raztresenega po svetu. Janez Arnež je v uvodnem besedilu s številnimi primeri prikazal, kaj se z zasebnimi arhivi zgodi, ko njihov lastnik umrle. Pogosto jih njegovi sorodniki uničujejo ali celo v celoti uničijo, saj ne vedo za njihov pomen oziroma so jim takšni papirji samo v breme. Nekaj opisanih primerov je takšnih, da pomenijo zaradi uničenja arhivov nekaterih pomembnih ljudi naše emigracije veliko, celo nacionalno škodo.

Janez Arnež je aprila 2002 peljal v Slovenijo arhiv nekdanjega univerzitetnega profesorja dr. Cirila Žebota (1914–1989). Žebotova družina je sprejela nasvet znancev in prijateljev, da bi bilo primerno in zadovoljivo arhivsko gradivo shraniti v inštitutu Studia slovenica v Ljubljani. Žebotov arhiv obsega 46 škatel oziroma 4,6 tekočega metra, Arnež pa končuje knjigo o Žebotu, ki je oprta prav na ta arhiv.

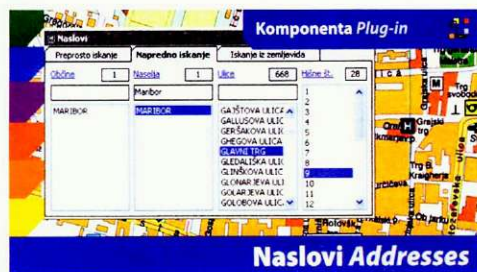
Vmitev pregnanih Vodnik po arhivskem gradivu Studia slovenica ▶

Janez Arnež z gradivom ob prihodu v Zavod sv. Stanislava leta 1993

Prostori Studie slovenice danes

Interaktivni atlas Slovenije

V. M.

Atlas Slovenije Slovenci uporabljamo že dvajset let in pred kratkim smo dobili najnovejšo, močno posodobljeno izdajo. Zdaj se mu je pridružila še računalniška različica *Interaktivni atlas Slovenije*.

Slovenija se s površino 20.273 km² uvršča med 196 neodvisnimi državami sveta na 150. mesto. Čeprav obsega le 0,2 odstotka površja Evrope, je njen strateški položaj tako poseben, da je ozemeljska majhnost drugotnega pomena. Z lego v južnem delu Srednje Evrope, na prehodu v sredozemsko in jugovzhodno Evropo, predstavlja eno najpomembnejših prometnih stičišč na celini. Ponaša se z lepoto narave in izjemno pokrajinsko raznolikostjo, ki je posledica stika štirih velikih evropskih naravnih enot (Alp, Sredozemlja, Panonske nižine in balkanskega Dinarskega gorstva). Tudi zaradi te raznolikosti lahko slovensko kartografijo postavimo ob bok najrazvitejših, zaradi česar premoremo zelo dobre zemljevide.

Atlas Slovenije Med njimi je v vrhu *Atlas Slovenije*. Prvi temeljni topografski *Atlas Slovenije* je izšel pri Založbi Mladinska knji-

ga pred dvajsetimi leti. Od takrat je doživel več prenov in posodobitev, ki so sledile tako spremembam v prostoru kot razvoju izdelave topografskih zemljevidov oziroma geodezije. Topografski zemljevidi so izdelani v merilu 1 : 50.000, kar omogoča veliko natančnost in preglednost (praktično vsakega večjega objekta v prostoru) in je svojevrsten privilegij Slovencev (majhnost je včasih tudi prednost).

Atlas je naš spremljevalec na izletih, saj nam je v pomoč pri načrtovanju poti in orientaciji v prostoru. Je nepogrešljiv učni pripomoček in se uporablja tudi v različnih delovnih okoljih. Njegova raznolika uporaba nedvomno odraža zahteve naše vsakdanjosti po učinkoviti izrabi časa, prostorski mobilnosti in hitri orientaciji v prostoru. Da je to zelo uporabljan pripomoček, govornijo številke. Doslej je bilo prodanih več kot 160.000 izvodov vseh izdaj. Hkrati je *Atlas Slovenije* druga najbolj iskana

knjiga na spletnem brskalniku *Najdi.si*, saj letno beležijo kar 12.620 poizvedb.

Interaktivni atlas Založba Mladinska knjiga je najnovejšo izdajo *Atlasa Slovenije*, ki je izšla pred nekaj meseci, zdaj dopolnila še z računalniško izvedbo, z *Interaktivnim atlasom Slovenije*.

Interaktivni atlas Slovenije sestavlja vrsta samostojnih komponent (programov in orodij), ki jih lahko dodajamo v skladu s svojimi željami in potrebami. Uporabniku prijazna orodja nam omogočajo nadgrajevanje obstoječih vsebin z lastnimi zapiski in meritvami. Nosilec združevanja je zgoščenka (CD-ROM) *Interaktivni atlas Slovenije* (Osnovna zgoščenka), brez katere uporaba komponent ni mogoča. *Interaktivni atlas Slovenije* sestavlja šest enot: *Pregledni zemljevid*, *Zemljevid 1 : 100.000*, *Mestni načrti*, *Naslovi*, *Preprosti GPS* in *Interaktivne nalepke*. **D**

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Hrastovlje

Petra Jansa, foto-vir STO/J. Skok, D. Mladenović, B. Kladrnik

Ob robu Kraške planote se popotniku odpre čudovit pogled na morje in valovito pokrajino Slovenske Istre. Pod prepadnimi stenami Kraškega roba se vleče položno flišno pobočje, imenovano Breg ali Bržanija, ki se zlagoma spušča v slikovito Rižansko dolino. V njenem zgornjem delu leži na 164 metrih nadmorske višine gručasto naselje Hrastovlje, ki je zaradi svojih fresk zaslovelo po vsem svetu.

Mejno ozemlje Vas Hrastovlje spada v območje najstarejše slovenske naselitve v Istri. S celotno dolino Rižane so od srednjega veka pa do konca 18. stoletja pripadale Beneški republiki oziroma koprski komuni, vasi in utrdbe na Kraškem robu pa so bile večinoma v rokah cesarske Avstrije. Širša okolica Hrastovelj je bila torej izrazito mejno ozemlje, vas s taborom pa je dodobra vključil v beneško posest koprski zdravnik in filozof Leander Zarotus, ki ju je leta 1581 kupil od nemške plemiške rodbine Neuhauser.

Nastanek utrjenega tabora v Hrastovljah povezuje s turškimi vpadi v drugi polovici 15. stoletja, ki so narekovali tudi graditev obrambnih stolpov v Podpeči in Črnem Kalu, hrastovski tabor pa je tudi kasneje, v času beneško-avstrijskih vojn, ponudil vaščanom varno zavetje. Obzidje ima v diagonali na vogalih dva okrogla obrambna stolpa, prvi je varoval edini vhod z vaše strani. Sredi osem metrov viškega obzidja stoji cerkva Svete Trojice.

Cerkev Sv. Trojice Največja znamenitost Hrastovelj je triladijska cerkev Svete Trojice, ki spada med najlepše kulturne spomenike in je uvrščena tudi na seznam svetovne kulturne dediščine. Zgrajena je bila prej kot obzidje okoli nje, a ne v romaniki, kot so sprva domnevali strokovnjaki, temveč v 13. ali 14. stoletju, saj sta bila cerkev in zvonik zgrajena sočasno, kot je to razvidno v sporočilu o posvetitvi cerkve iz leta 1480. Njena zunanjščina se nam razkazuje v lepi graditvi klesanih kamnitih kvadrov, še mikavnejša pa je notranjščina, ki pa je tako kot celotna zasnova cerkve, če jo primerjamo s takratnimi spomeniki drugod po Sloveniji, nenavadna. Stenske slikarije se zelo razlikujejo tako po izbiri tem kot po ikonografskih posebnostih od vsega, kar je znanega drugje po Sloveniji.

Znamenite freske je naslikal mojster **Janez iz Kastva** (Ivan-Johannes de Kastua), ki je izhajal iz kastavske šole, pri svojem delu pa se je naslanjal na tradicijo in zgled v tirolskem slikarstvu. Z izjemnim poslušom se je znal podrediti istrskemu podeželskemu okolju, potrebam in okusu preprostega ljudstva,

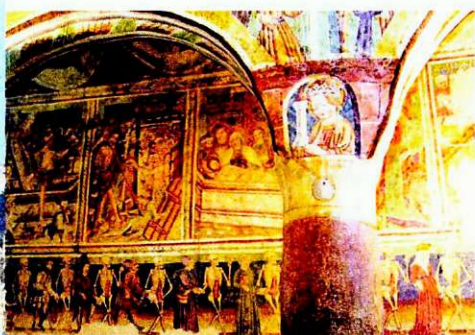
ki mu je namenil svoj hrastovski ciklus. Obiskovalca pritegneta in presenečata zgovorna pripovednost in raznolikost ikonografskih tem; vse to Hrastovlje nedvomno uvršča v sam vrh bogate zakladnice srednjeveškega stenskega slikarstva na Slovenskem.

Napis na severni ladijski steni pove, da je bila poslikava cerkve končana na dan sv. Marjete leta 1490 in da jo je naročil kubejski župnik Tomič Vrhovič. Na oboku glavne apside je Sveta Trojica v obliki Prestola milosti. Na stenah glavne apside so pod polkrožno zaključenimi arkadami figure apostolov. Na severni apside so sedeči Sveti trije kralji ter sveta Kozma in Damijan, v južni pa kužni zavetniki sv. Rok, sv. Boštjan in sv. Fabijan. Obok glavne ladje je namenjen prizorom stvarjenja sveta in prvega greha. Na stenah glavne ladje so nad naslikanimi kapiteli podobe mučenk in prerokov, na obokih severne in južne stranske ladje pa je slikar upodobil dvanajstero mesecev s tipičnimi opravili v vsakem izmed njih. Vsa južna stena je poslikana s prizori pasijona, pod njimi pa je znameniti **Mrtvaški ples**, ki vsekakor presega lokalni pomen. Na zahodni steni se nadaljujejo prizori iz Kristusovega trpljenja, vso severno steno pa pokriva prizor Pohoda treh kraljev s poklonom.

Mrtvaški ples, največja znamenitost hrastovske cerkve

Srednjeveške freske iz 15. stoletja

Poslednji – »Mrtvaški ples« Cerkev, ki stoji nad starim delom vasi Hrastovlje, slovi predvsem po freski, ki upodablja tako imenovani Mrtvaški ples. Izvira najverjetneje iz francoske legende iz 13. stoletja, ko naj bi se trije še živeči ljudje srečali s tremi mrtvimi, ti pa naj bi jim rekli: »Kar ste vi, smo bili mi, kar smo mi, boste vi in ne zdravje, ne ponos in ne moč nimajo nobene vrednosti v času smrti.«

Freska je sestavljena iz treh delov. Prvi je osnovni prostor, tuzemski, v oker barvi, ki ponazarja tla, na katerem stojijo liki, ter pokrajino v ozadju. Drugi osnovni prostor je nebo, v modri barvi, tretji, najmanjši, pa so nebesa, ki so obarvana zeleno in na spodnjem delu ločena z belo črto. Bela barva ima simbolni pomen; če je pod očmi lika, pomeni, da oseba že vidi nebesa, če pa je nad očmi, pomeni, da so za osebo nebesa še daleč. Vsak začetek – rojstvo čaka konec – smrt. Ta čaka vsakega človeka. Freska nam govori, da smo pred smrtjo vsi enaki, kar pa ne velja po smrti. Kot je razvidno, so v najboljšem položaju invalidi, menihi in papeži, nebesa bomo torej dosegli, če nam bodo za zgled te tri osebe, ki predstavljajo skromnost, preprostost in svetost.

Ples ima tudi svoj ritem, in sicer v dvignjeni ali spuščeni levi roki mrtveca. Barve te sedem metrov dolge freske so barve zemlje. Najmočnejše doživljamo zeleno, rdečo in rumeno, kar vliva preprostemu človeku optimizem. Zanimivi so tudi grafiti, ki so jih

pisali obiskovalci hrastovske cerkve v minulih stoletjih. Šaljiv zapis v glagolici iz 16. stoletja, vrezan v Mrtvaški ples, pravi: »To pisa, ki voli pri mizi sideč vino piti, nego kopati ...«

Ples smrti mora vsak človek odplesati sam. In ko pride tisti trenutek, bomo vsi zaplesali zadnji ples in se združili v mističnem plesu.

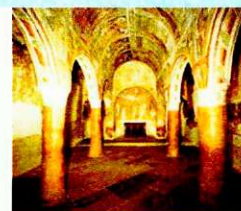
Jože Pohlen Svojo funkcijo, ki ni bila samo estetska, temveč poučna in versko spodbudna, so te freske opravljale do 18. stoletja, ko so jih zaradi spremenjenega lepotejnega okusa in drugačnega verskega dožemanja prebelili. Od leta 1949, ko je domačin akademski kipar Jože Pohlen pod številnimi beleži odkril stenske slikarije, se je za ta izredni spomenik začelo novo obdobje. Poleg vnovičnega odkritja fresk je Jože Pohlen, rojen leta 1926 v Hrastovljah, znan po številnih kiparskih in slikarskih delih, za katera je prejel številna priznanja in nagrade, med drugimi nagrado Prešernovega sklada (1960), nagrado Ars Histriae (1972) in Le Courbisierjevo plaketo na mednarodni razstavi Habitat v Padovi (1973). »Moja umetnost je mediteranska, daleč od kontinentalne, pa vendar zgolj in samo istrska; rada pa bi bila samo hrastoveljska,« je

Hrastovlje, istrska gručasta vas

Kraški rob

Notranjost cerkve Sv. Trojice

Napis v glagolici

Kamni kip Šavrinke

Šavrinke

zapisal znani kipar, ki je svoji Istri poklonil tudi znan kamni kip Šavrinke, ki stoji nad Hrastovljami, na poti v Dol.

Šavrinke Šavrinija je pokrajinsko ime za območje Slovenske in deloma Hrvaške Istre, ki se razprostira od vrat Črnega Kala, med Slavnikom, reko Dragonjo in morjem. Ker je pokrajina gričevnata, se uporablja tudi ime Šavrinsko gričevje ali Šavrini. Z imenom Šavrinke se istrske ženske niso poimenovalle same, ampak so jih tako klicali prebivalci hrvaških vasi, svoje so klicali Kršanke. A ne samo zaradi pokrajinske pripadnosti, temveč so tako ime dobile tudi zaradi tradicije svojega dela. Gospodarska kriza in premajhne obdelovalne površine so Istro pahnilo v lakoto. Vzdrževanja številčne družine moške niso zmogli, zato so morale za delo poprijeti tudi njihove žene in matere. V značilni preprosti beli platneni obleki s predpasnikom so se odpravile na pot po istrskih gričih in vaseh ter v plenjerih na glavah ali v bisagah na osliih tvorile kmečke pridelke v Trst in jih tam prodajale oziroma zamenjale za stvari, ki so jih potrebovale doma. Najbolj znane so bile jajčarice in krušarice. Prve so iz Slovenske Istre hodile po hrvaških vaseh od hiše do hiše pobirat jajca za nadaljnjo prodajo, druge so nosile kruh pa tudi zelenjavo, sadje, mleko in drva. **D**

Etnolog

Etnografski muzej

Ves prvi del zadnjega zbornika *Etnolog* (št. 15, 2005) je posvečen etnologiji telesa. Objavljenih je deset prispevkov, med njimi: *Etnologija telesa* (Mojca Ramšak), *Pomen telesa za razumevanje časa* (Andreja Mesarič), *Telo kot dejavnik oblikovanja socialnega prostora* (Anja Tkalcič), *Prostitucija v Sloveniji* (Iztok Šori), *Staro žensko telo v mlinu kulta mladosti* (Tanja Bizjan). V osrednjem delu je objavljenih šest raznovrstnih prispevkov: *Slovo v Dobropolju* (Anka Novak), *Romanje in identitetni procesi* (Andrej Gregorač), *Bohinjske novoletne seme – otepovci* (Tatjana Doležan Eržen), *Vaška čarovnica* (Mirjam Mencelj), *Jurij Humar in njegovo zdravljenje ljudi z magnetizmom* (Nena Židov), *Satirični motivi na panjskih končnicah* (Damir Globočnik),

Pridiga kot žanr

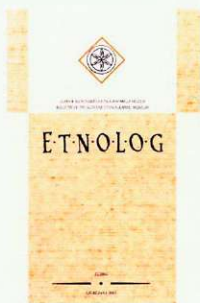
Založba ZRC

Aleksandra Bizjak, sodelavka Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRCU, je v monografiji *Pridiga kot žanr* predstavila strukturno-pomensko zgradbo sodobne pridige. Pri iskanju odgovora na vprašanje, katere so skupne lastnosti, ki jih morajo besedila imeti, da poslušalec ali bralec v njih prepozna pridigo, se je naslonila na teoretični model sistemsko-funkcijskega jezikoslovja, s katerim je mogoče opisati žanrsko strukturo pridige. Zbrala je avtentično gradivo, ustvarila korpus oblikoslovno označenih pridižnih besedil in z računalniškimi postopki oblikovala slikovne modele, ki rišejo gibanje entitet in dogodkov. Tako je predstavila novo metodo, s katero je mogoče narediti pomenske premike, ki so v jeziku zakriti in jih poslušalec zaznava le intuitivno, razvidne in dostopne jezikoslovnemu preučevanju.

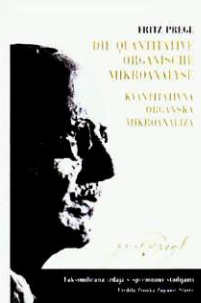
Friderik Pregl

Fakulteta za kemijo

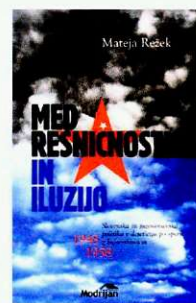
Zdravnik in univerzitetni profesor za medicinsko kemijo Friderik Pregl, rojen leta 1869 v Ljubljani, je v Gradcu leta 1894 promoviral za doktorja medicine. Delal je na Inštitutu za medicinsko kemijo. Ukvarjal se je z elementarno analizo kemičnih spojin, še posebej žolčnih kislin. Vse življenje je posvetil kvantni organski mikroanalizi. Razvil je epohalno metodologijo, ki se je kot blisk prenesla v vse laboratorije sveta. Leta 1917 je objavil knjigo *Kvantitativna organska mikroanaliza*. Kot edini Slovenec do zdaj je leta 1923 dobil Nobelovo nagrado za kemijo. Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo in Znan-

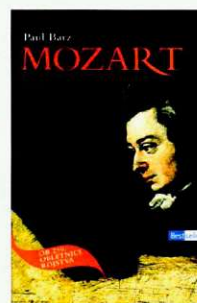
1.

2.

3.

4.

stveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije sta zdaj izdala faksimile Preglove knjige, opremljen s tremi izčrpnimi študijami, ki so jih napisali Zvonka Zupanič Slavec, Branko Stanovnik in Miha Tišler.

Thomas Hobbes

Studia humanitatis

Nauk angleškega filozofa Thomasa Hobbsa (1588–1679) je imel velik vpliv na razvoj politične misli v Evropi. Izhajal je iz prepričanja, da je človek v svojem prvotnem naravnem stanju sebično bitje, zato je oblikoval teorijo države, po kateri se ljudje dogovorijo za način skupnega življenja (družbena pogodba) tako, da suverenu prepustijo oblast, ki je zagotovilo stabilnosti. Znano je njegovo delo *Leviatan*. Zdaj je SH izdaja njegovo delo *Behemont ali Dolgi parlament*, ki so ga včasih imenovali *Dialog o državljanskih vojnah v Angliji*. Medtem ko je Hobbes v *Leviatanu* razpravljal o vzpostavitvi države in tako postal eden od utemeljiteljev pojma države kot specifično moderne oblike javne oblasti, je v *Behemontu* pokazal, kako se država uniči in kakšna je cena uničenja suverene javne oblasti. Obširno spremno besedo je napisal Tomaž Mastnak.

Med resničnostjo in iluzijo

Modrijan

Zgodovinarica Mateja Režek v knjigi *Med resničnostjo in iluzijo* (podnaslov *Slovenska in jugoslovanska politika v desetletju po sporu z Informbirojem 1948–1958*) obravnava eno od prelomnih, vendar doslej neraziskanih obdobjev slovenske politične zgodovine. Nazorno prikazuje miselno preobrazbo v jugoslovanskem vodstvu – najprej zmedenost in dvome, ki jih je vnesel Informbiro, po spoznanju, da je razkol dokončen, pa ideološka iskanja, ki pri političnih voditeljih in partijskem članstvu niso povzročila nič manjše zmede kot spor z Informbirojem. Razvidna

je protislovnost slovenske in jugoslovanske socialistične družbe: navidezna želja po reformah, sklicevanje na naprednost nasproti partijski konservativnosti, razglašanje demokatičnosti nasproti zategovanju vzhodov oblasti – lastnosti, ki so se v političnem sistemu kazale vse do razpada države. Po sporu s Stalinom je bil jugoslovanski režim še bolj stalinističen, kot je bil prej, čeprav je na zunaj kazal drugačno podobo, saj je potreboval pomoč Zahoda.

Ogrlica iz rad

Založba Mladinska knjiga

Poezija Ervina Fritza (r. 1940) nas iz številnih zbirk nagovarja na različne načine – kot posameznikova intimna izpoved o tegobah in minljivosti njegovega in našega sveta in bridko satirično ugledovanje slovenske usode in narodnega značaja v različnih časih. Pesnikov opus, že dolga leta priljubljen med širšim krogom bralcev, se je zadnji čas povečal še za nekaj erotičnih poezij, ki jih izbor – za zbirko *Kondor* ga je naredil in spremno besedo napisal Peter Kolšek – ni obšel.

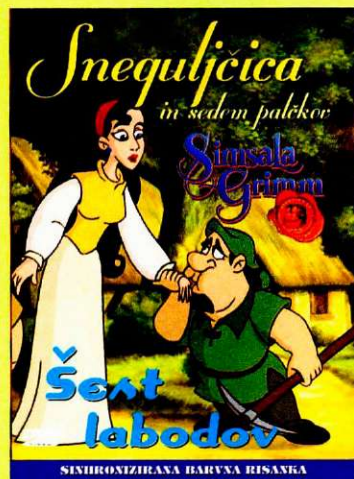
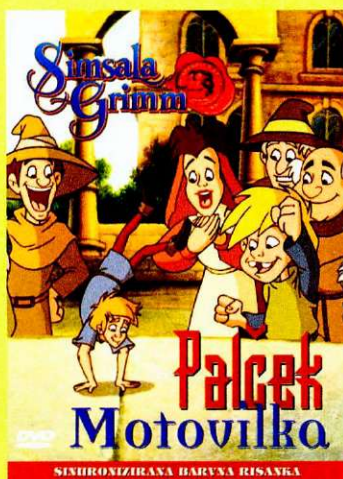
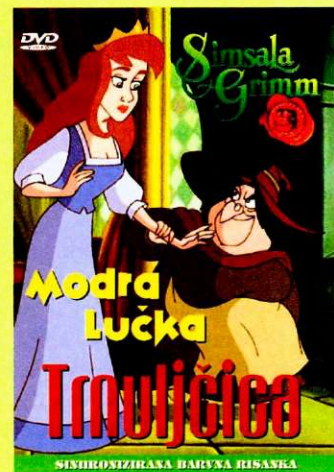
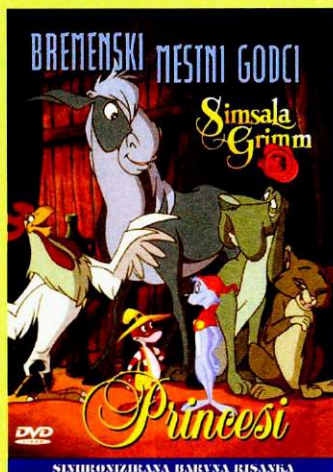
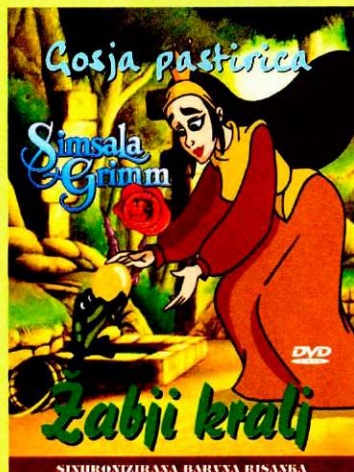
Mozart

Učila, Tržič

Letos se ves svet spominja 250. obletnice rojstva velikega skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta. V literarizirani biografiji *Mozart* Paul Barz ponuja vpogled v Mozartovo zasebno in poklicno življenje. Prepletata se dve ravni pripovedovanja. Ena opisuje Mozarta v letu 1791, letu njegove smrti, ko je dobil naročilo za opero *Čarobna piščal*. Prikazana je človeška plat slavnega umetnika, ki je izgorel v svojem delu. Barzovo delo je za široke množice, nikakor pa ne za dobre poznavalce Mozarta. Pri slednjih namreč veljajo predvsem njegove mojstrovine, manj pa legende – mnoge tudi napihnjene ali povsem izmišljene –, kot jih lahko bere mo v takšnih populističnih delih.

POMLADNA ZBIRKA PRAVLJIC

VSAK PONEDELJEK DVD OB NAKUPU VEČERA ZA SAMO 990 SIT (4,13 EUR)

ČZP Večer, d.d., 2504 Maribor

PO DVE RISANKI NA VSAKEM DVD

Pust je bil veselih ust

Lucija Horvat, foto: Milojka Magajne in Tomaž Lauko

Pusta smo na Slovenskem praznovali že od nekdaj, bil in ostal je znanilec pomladi in novega življenja, hkrati pa priložnost za zabavo pod krinko izbrane identitete. V preteklem tednu so se po vsej Sloveniji zvrstile številne pustne prireditve.

Radovednejšem in zabave željnim so bile tako predstavljene tradicionalne maske, ki so del slovenske kulturne dediščine, kot tudi nove, izvirne. Ob karnevalih so se ponekod zvrstile tudi različne razstave in projekcije filmov.

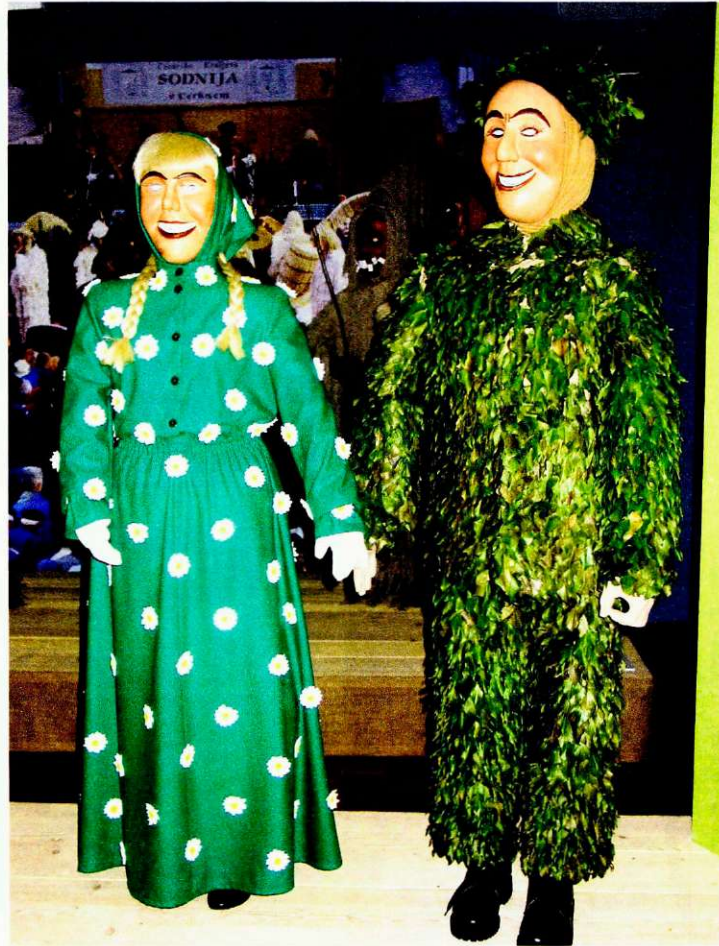
V galeriji Krpan v Cerknici je bila od debelega četrta do pustnega ponedeljka na ogled razstava fotografij Bojana Adamiča z naslovom Zven maske. Na Ptujju je bilo takšnih razstav še več: v galeriji Magistrat si je bilo mogoče ogledati samostojno razstavo fotografij Pustne maske Mojce Lešnik, v hotelu Mitra razstavo Žoharjevih del z naslovom Kurent, v organizaciji Leo kluba Ptuj je bila v Revisisu odprta razstava likovne akademije z zvenečim naslovom Bejži čopič,

Pust

kurent gre. Do 18. marca pa v galeriji Paleta na ptujski gori razstava slik Karmen Menoni in Veronike Rakuš z naslovom Pust na vasi.

Stalna razstava Zelo zanimivo je bilo letos tudi na Cerkljanskem, še posebej zato, ker so praznovali 50-letnico obnovljene laufarije, pustne šege, ki je na tem območju znana že stoletja. Laufarijo na Cerkljanskem so obnovili leta 1956 na pobudo domačina Petra Breliha in pod strokovnim vodstvom sedaj že pokojnega slovenskega etnologa dr. Nika Kureta. V zadnjih desetletjih za njeno ohranjanje in dokumentiranje skrbita cerkljanski oddelek

Marjetica in ta bršljanov

Mestnega muzeja Idrija in društvo Laufarija. Ob letošnji 50-letnici pa so prav v muzeju na debeli četrtek odprli stalno razstavo z naslovom Pust je kriv!, pripoved o cerkljan-

Lamanat, edina larfa, izdelana iz kože

skih laufarjih. V Cerknem so v prejšnjih letih pripravili že več občasnih razstav o tamkajšnji pustni dediščini. Na podlagi bogatega fotografskega in dokumentarnega gradiva, zapisanega ustnega izročila in izvirnih lipovih mask, t. i. larf, ki so razglašene za spomenik premične kulturne dediščine, pa sta etnologinja Ivana Leskovec in zgodovinarica Milojka Magajne, kustodinja muzeja, sedaj postavili stalno razstavo. Pripravo stalne razstave o laufarjih so podprli Občina Cerkno, Evropska unija in ministrstvo za kulturo.

Laufarska družina Obiskovalci Cerkljanskega muzeja si bodo tako

lahko kadar koli ogledali vseh 25 likov laufarske družine, ki sodijo med znane slovenske šemske like, za katere so v muzeju rekonstruirali izvirna oblačila in pripomočke. Svojo izvirno podobo kažejo ta terjast, ta loparjev, ta krastav, ta divj, ta žleht in vsa druga vesela družina cerkljanskih mask ali larf. Na razstavi so predstavljeni še pustni obred in zgodovina laufarije, kar je razdeljeno na posamezne sklope: priprava na pustovanje, obhodi laufarjev, koledovanje, ki je prikazano tudi z deloma ambientalno postavitvijo, odkop bota, obsodba in usmrnitev pusta. Glav-

Ta terjast

na pozornost razstave je posvečena osrednjemu laufarskemu dogodku, to je pustni obsodbi. Pust je namreč tisti, ki mu naprtijo krivdo za vse, kar se je slabega ali napačnega v preteklem letu zgodilo, zaradi česar ga obsodijo na smrt. Prevladujoči barvi razstave sta zelena kot barva pomladi in modra kot barva zime, saj pust hkrati napoveduje slovo zime in prihod pomladi. V Cerknem je društvo Laufarij v okviru odprtja razstave šestega fotografskega natečaja na temo pustnih motivov, ki sta ga pripravila Cerkljanski muzej in Foto klub Cerkno, premierno predvajalo tudi film o pustni dediščini. **D**

Predstavitel *Trinkovega koledarja*

Trinkov koledar

Kulturno društvo Ivana Trinka iz Čedadu je letošnji že 48. Trinkov koledar predstavilo najprej na svojem sedežu v Čedadu, v nedeljo, 19. februarja, pa še v osnovni šoli v Breginju. Predsednik društva Miha Obit je izpostavil bogastvo koledarja, ki ga je na 223 straneh sooblikovalo 34 avtorjev iz vsega obmejnega prostora v Videmski pokrajini in Sloveniji. Lucia Trusghnach je predstavila razstavo o bogastvu Trinkovega koledarja, ki so jo odprli 17. februarja v Beneški galeriji v Špetru Slovenov. V Breginju je bil v ospredju kulturni program, v katerem je navzoče od gostujočih ekip najbolj navdušil ženski pevski

zbor iz Terskih dolin z ljudskimi in nabožnimi pesmimi. Šolarji iz Breginjskega kota so recitali, pripovedovali in peli v beneškem narečju. Kulturno društvo Ivana Trinka bo po besedah predsednika Mihe Obita v kratkem predstavilo študijo Fustina Nazzija o Landerski jami, ki bo izšla v slovenščini in italijanščini, ter esej Andreja Smrekarja o slovenski umetnosti. Izšel bo tudi zbornik referatov z lanskega Trinkovega posveta. Kulturnemu društvu Ivana Trinka gre visoko priznanje za izjemne dosežke v ohranjanju in vrednotenju slovenske navzočnosti in kulture v zamejstvu. L. H.

Dan maternega jezika

Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO) je leta 1999 razglasila 21. februar za mednarodni dan maternega jezika. S tem se je odzvala na jezikovno krizo – številnim jezikom namreč grozi izumrtje. Države članice organizacije UNESCO naj bi s praznovanjem tega dne pripomogle k ohranjanju kulturne in jezikovne različnosti. Eden od ciljev je tudi ustvariti dialog in razumevanje med kulturami. Poleg obstoja manjšinskih jezikov mednarodni dan uveljavlja tudi spoštovanje do maternega jezika. Slovenci lahko knjige v maternem jeziku beremo od leta 1550, ko je Primož Trubar s Katekizmom in Abecednikom ute-

meljil knjižni jezik. Sicer pa se od leta 2001, ki je bilo razglašeno za leto evropskih jezikov, praznuje 26. septembra tudi evropski dan jezikov. Najbolj vsestransko razvita zvrst slovenskega jezika je knjižni jezik. Oblikovati se je začel sredi 16. stoletja po predknjižničnem izročilu od 10. stoletja naprej in na podlagi dolenjščine in ljubljanskega jezika v cerkvi. V državnem zboru Avstro-Ogrske so bili dovoljeni vsi jeziki habsburške monarhije, slovenski poslanci pa so slovensščino prvič uporabili v poslanski obljudbi leta 1867. Slovenski jezik se je dokončno uveljavil in vseh področjih javne rabe šele po osamosvojitvi leta 1991. L. H.

Primož Trubar

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 2. 3.

20.00 MGL: J. Prideaux: Gospodinja

20.00 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije

20.15 Cankarjev dom: John Cale & Band (ZDA) – rock

19.30 MGL: D. Muck: Neskončno ljubljeni moški

PETEK, 3. 3.

19.30 SNG Opera in balet: 7. Gostičevi dnevi – slavnostni koncert opernih arij v izvedbi solistov Opere HNK Zagreb in SNG Opera in balet Ljubljana.

21.00 Cankarjev dom: Aljoša Jerič Quartet (mednarodna zasedba) – jazz. V mednarodnem projektu mladega slovenskega bobnarja Aljoše Jeriča med drugimi igra znani ameriški saksofonist Mark Turner, cenjen zaradi svojevrstnega improviziranja.

19.00 Teater Komedija: B. Slade: Ob istem času, enkrat drugič

19.30 MGL: D. Muck: Neskončno ljubljeni moški

SOBOTA, 4. 3.

19.30 Cankarjev dom: Akademsko folklorna skupina France Marolt ŠOU v Ljubljani – folklorna glasba in plesi. Umetniški vodja: Mirko Ramovš. Akademsko folklorno skupino France Marolt je leta 1948 ustanovil etnomuzikolog France Marolt. Skupina uspešno predstavlja slovenski ljudski ples doma in na tujem. Leta 1974 je prejela evropsko nagrado za ljudsko umetnost.

19.30 MGL: N. LaBute: Prasica debela

20.00 SNG Drama: M. Hočevar: Smoletov vrt

NEDELJA, 5. 3.

20.00 Cankarjev dom: Gala koncert Nuše Derenda (Slovenija) – pop. Nuša Derenda, priljubljena pevka, ki je v

zadnjih letih v marsičem zaznamovala slovensko popularno glasbo, bo nastopila ob spremljavi Simfoničnega orkestra in Big banda RTV Slovenija ter plesalcev Mojce Horvat.

17.00 Šentjakobsko gledališče: I. Djilas: Alan Ford v epizodi Če hočeš zmagati, ne smeš zgubiti

20.00 Kavarna Union: R. Becker: Jamski človek – monokomedija

PONEDELJEK, 6. 3.

19.30 SNG Drama: M. Hočevar: Smoletov vrt

20.00 MGL: R. Harwood: Na čigavi strani

20.00 SNG Drama – Mala drama: W. Schwab: Predsednice

TOREK, 7. 3.

18.00 Šentjakobsko gledališče: C. Boothe Luce: Ženske

20.00 Cankarjev dom: Dunajski simfoniki (Avstrija). Simfoniki izvedejo levji delež simfoničnih koncertov v avstrijski prestolnici – skoraj dvesto na leto. Z njimi so sodelovala vsa legendarna dirigentska imena 20. stoletja, letos je njihov glavni dirigent Fabio Luisi.

20.00 MGL – Mali oder: P. Almodóvar: Patty Diphusa

SREDA, 8. 3.

19.30 Cankarjev dom: Komorni zbor Erica Ericsona (Švedska). Zbor, ki ga vodi sloviti švedski zborovodja Eric Ericson, že šest desetletij blesti na mednarodnem glasbenem prizorišču.

20.00 Grand hotel Union: Josipa Lisac (Hrvaška) – pop. Pevka Josipa Lisac je v svoji dolgoletni karieri zaznamovala hrvaško glasbeno prizorišče s svojim edinstvenim glasbenim izrazom.

Preživeti nočno moro

Monika Maljevič

Quentin Tarantino nam tokrat v vlogi producenta predstavlja brutalno zgodbo o dveh ameriških mladeničih in njunem prijatelju z Islandije, ki se podajo na veseljačenje po Evropi.

Na Nizozemskem izvejo za kraj na Slovaškem, kjer ne manjka lepih deklet in možnosti za divje zabave. Toda ko prispejo tja, se znajdejo sredi najhujše nočne more, v kateri sami postanejo atrakcija za krvi in umorov željne turiste.

Mednarodno uveljavljeni filmski ustvarjalec Quentin Tarantino predstavlja Krvavi hostel Elija Rotha, ki mu je uspelo že z režijskim prvencem Cabin Fever. Krvavi hostel je še bolj nagnusen kot Rothov prvi film. Je mešanica nekaterih najbolj srhljivih lastnosti človeške narave in sveta nasploh, sestavljena iz številnih neverjetnih, a resničnih zgodb o prekupčevanju z ljudmi, mednarodnem organiziranem kriminalu in spolnem turizmu. Neusmiljeno nazoren in izjemno vznemirljiv film bo vsekakor šokiral celo največje privrženke žanra.

Krvavi hostel pripoveduje zgodbo o dveh pustolovskih ameriških študentih Paxtonu in Joshu, ki z nahrbtnikom potujeta po Evropi. Želita si nabrati kar največ zameglenih popotnih spominov z novim prijateljem Olijem, Islandcem, ki sta ga spoznala na poti.

Paxtona in Joshua njun sopotnik nazadnje zvabi v – kar sam opiše kot – nirvano za ameriške popotnike, v hostel v odročnem slovaškem mestu, kjer se tre vzhodnoevropskih žensk, ki so tako lepe, kot so obupane. Prijatelja prispeta in se zlahka spoprijateljita z lepoticama Natalijo in Svetlano. Pravzaprav kar preveč zlahka.

Na začetku ne opazita ničesar, ker se imata preveč dobro, vendar se Američana hitro ujameta v čedalje bolj srhljiv položaj, za katerega odkrijeta, da je tako širok in globok kot najtemnejša,

Hostel

Režija: Eli Roth

Scenarij: Eli Roth

Produkcija: Boaz Yakin, Scott Spiegel, Quentin Tarantino

Igrajo: Jay Hernandez, Derek Richardson, Eythor Gudjonsson, Barbara Nedeljakova, Jan Vlasák, Jana Kaderabkova, Jennifer Lim

Premiera: 2. 3. 2006

Distribucija: Continental Film

stlu se je znova navdihoval pri resničnih dogodkih, tokrat s še bolj vznemirljivimi rezultati.

Ustvarjalno seme za Krvavi hostel je Roth odkril med nočnim pogovorom s prijateljem Harryjem Knowlesom, ki dela za Aintitcoolnews.com. »Pogovarjala sva se o najbolj ogabni stvari, ki jo lahko najdeš na internetu,« se spominja Roth. »Nekaj, kar bi preselilo običajno zverinstvo, nesreče s skejtanjem ali celo tisti dve japonski dekleti, ki sta v banji bruhali druga drugi v usta.«

Knowles je trdil, da je odkril nekaj tako groznega, da je to Rothu okleval povedati. Zaradi tega je bil režiser samo še bolj radoveden. Knowles je nazadnje Rothu le posredoval internetno povezavo za spletno stran. Odkritje je Rotha vznemirilo bolj, kot si je sploh predstavljal. Nekje na Tajskem se nekdo okorišča in služi mastne denarje z vznemirljivim občutkom ubijanja. Za 10 tisoč dolarjev tistemu, ki to hoče, izročijo pištolo in mu ponudijo drugo človeške bitje, da ga lahko ubije. »Zaradi tega koncepta mi je bilo sprva slabo,« se spominja Roth, »vendar se mi je zdel tudi realističen. Ljudje so bolni. Nobenih omejitev ni pri tem, kaj so zmožni narediti drugemu človeku zavoljo lastnih užitek, in to je najbolj grozna stvar od vseh. To se me je najbolj prijelo.«

najbolj ogabna lastnost človeške narave –, če bosta preživela.

Resničnost dogodkov Scenarist in režiser Eli Roth se vedno trudi prestrašiti ljudi. Vendar v nasprotju z drugimi avtorji grozljivk ve, da so resnične zgodbe in njihova razkritja o najtemnejših kotičkih človeške narave pogosto precej bolj zastrašujoči kot pošasti in duhovi. S svojim prvencem Cabin Fever je časopisne naslove o mesojedi bakteriji spremenil v grozljivo poplavo krvi med skupino mladih dopustnikov. Pri Krvavem ho-

Capote

Z nalogo, da napiše članek o brutalnem umoru znane družine, se Capote odpravi na kraj zločina.

Sčasoma ga meščani spustijo v svoja življenja, ki mu odprejo pot do popolne zgodbe. Novembra 1959 je Truman Capote (Philip Seymour Hoffman), avtor Zajtrka pri Tiffanyju in najljubša osebnost skupine, ki bo kmalu postala znana kot Jet Set, prebral članek na zadnji strani New York Timesa. Pripovedoval je o umorih štirih članov dobro znane družine kmetovalcev, Clutterjevih v Holcombu v Kansasu. Podobne zgodbe se vsak dan pojavljajo v časopisih, a na tej je bilo nekaj, da je pritegnila Capotovo pozornost. Ponujala mu je možnost, je bil prepričan, da preizkusi svojo dolgotrajno teorijo, da je v rokah pravega pisatelja resnična zgodba prav tako zanimiva kot izmišljena. Kako so umori vplivali na mestece na planjavah, ki jih biča veter? S to temo – to, ali bodo morilce kdaj ujeli, sploh ni pomembno – prepriča revijo The New Yorker, da ga pošljejo v Kansas. Spremlja ga prijateljica iz otroštva, ki ga je preživel v Alabami, Harper Lee (Catherine Keener), ki bo čez nekaj mesecev dobila Pulitzerjevo nagrado kot avtorica knjige Ubiti ptico oponašalko.

Čeprav so zaradi njegovega otroškega glasu, čudnih gest in nenavadnih oblačil v državi, ki ima samo sebe še vedno za del Starega zahoda, na začetku proti njemu sovražno razpoloženi, si Capote hitro pridobi zaupanje lokalnih prebivalcev, predvsem Alvina Deweyja (Chris Cooper), kansaskega agenta FBI, ki vodi lov na morilce. Morilca Perryja Smitha in Dicka Hickocka ujamejo v Las Vegasu. Vrneta se v Kansas, kjer ju obsodijo na smrt. Capote ju obišče v zaporu. Ko ju pobliže spozna, se zave, da bo časopisni članek prerasel v knjigo, knjigo, ki se bo uvrstila v sam vrh sodobne literature. S tako globoko tematiko se je imel možnost spopasti vsak ameriški pisatelj. Gre za trčanje dveh Amerik: varne dežele Clutterjevih in nemoralne dežele brez korenin, ki jo poseljujeta morilca. Za Capotovo pogosto lahkomišelnost se skriva neverjetno ambiciozni pisatelj. A celo on se sprašuje, ali lahko napiše knjigo, veliko knjigo, ki mu jo je, je prepričan, poslala usoda. "Včasih, ko pomislim, kako dobra bi lahko bila," je pisal prijatelju, "komaj diham." M. M.

Capote

Režija: Bennett Miller

Scenarij: Dan Futterman, po knjigi Geralda Clarka

Produkcija: Joshua Newman, Philip Seymour Hoffman, Kerry Rock

Igrajo: Philip Seymour Hoffman, Catherine Keener, Clifton Collins Jr., Chris Cooper, Bruce Greenwood, Bob Balban, Amy Ryan

Premiera: 2. 3. 2006

Distribucija: Continental Film

Na kratko

MORGAN FREEMAN, ki je dobil oskarja za vlogo v filmu Punčka za milijon dolarjev Clint Eastwooda, je prejel nagrado Spencerja Tracyja, ki jo podeljujejo za izjemne igralske dosežke. »Pravijo, da je neizumetničeni slog Spencerja Tracyja ločil od drugih igralcev njegovega časa in postavil igralske standarde za prihodnje generacije,« je dejal Jason Kaminsky z Univerze UCLA, ki nagrado podeljuje. »Lahko rečemo, da isto velja za igranje Morgana Freemana.« Slovesna podelitev Tracyjeve nagrade bo 7. marca, ko bodo prikazali videoretrospektivo Freemanove filmske poti, vključno z njegovim zadnjim filmom Lucky Number Slevin, v katerem igrajo še Ben Kingsley, Bruce Willis in Josh Hartnett. Nagrado, imenovano po slavnem igralcu, so v prejšnjih letih prejeli Jimmy Stewart, Michael Douglas, Denzel Washington, Tom Hanks in Anthony Hopkins.

GORA BROKEBACK, ameriški film Anga Leeja, je s štirimi BAFTAMI velika zmagovalka nagrad Britanske filmske akademije. Film je prejel nagrado za najboljši film, za režijo, za moško stransko vlogo (Jake Gyllenhaal) in najboljšo priredbo scenarija po književni predlogi (Larry McMurtry in Diana Ossana). Ameriški film je tako nekaj dni pred oskarji, podelili jih bodo v noči na 6. marec, povsem prevladal tudi na podelitvi najvišjih britanskih filmskih nagrad. Poleg Leejevega filma je namreč Reese Witherspoon dobila bafto za najboljšo žensko vlogo v Hoji po robu, njen kolega Philip Seymour Hoffman pa za najboljšo moško vlogo v filmu Capote. Dobro sta se odrezala tudi Gejša s tremi baftami, med drugim za najboljšo glasbo, in Usodna nesreča z dvema nagradama, za najboljši izvirni scenarij, najboljšo stransko vlogo pa je odigrala britansko-zimbabvejska igralka Thandie Newton.

25-letna francoska igralka **EVA GREEN** bo novo Bondovo dekle. V filmu Casino Royal, ki so ga začeli snemati pred tremi tedni v Pragi, bo upodobila Vesper Lynd. Eva Green, ki je že igrala v filmih Sanjači Bernarda Bertolucciya leta 2003 in Nebeško kraljestvo Ridleya Scotta leta 2004, bo igrala vlogo, ki jo je v prvi različici filma iz leta 1967 igrala Ursula Andress. Eva Green, hčerka igralka Marlene Jobert, je četrta francoska igralka, ki se pojavlja v filmu o tajnem agentu Jamesu Bondu.

107.8 MHz
radio
velenje

www.radiovelenje.com

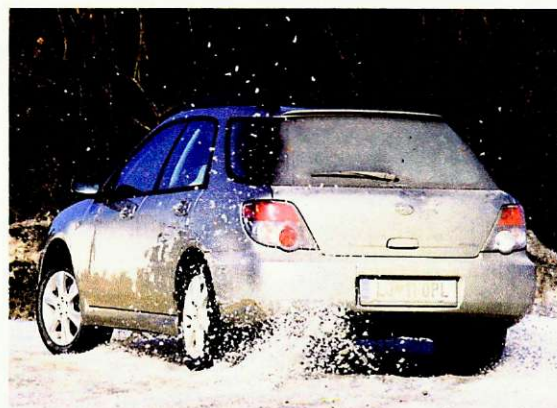
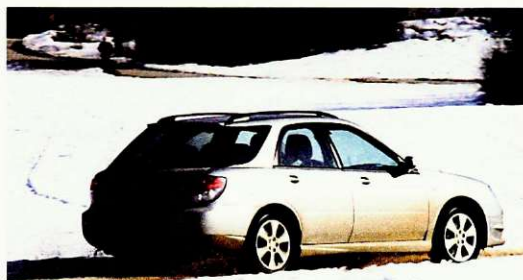
03/ 897 50 03

Voznikova prizma

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Subaru impreza 2,0 SW

Še pred nedavnim je bila zasnova impreze za marsikoga že kar zastarela. In smo ji šteli v slabo, ker ji manjka elektronskih dodatkov, ker ima premalo opreme, ker je taka in še bi lahko našteval. Tudi naj-novejša impreza tehnično še vedno temelji na starem modelu in skoraj nima elektronskih dodatkov, pa ji lahko to štejem

kupci že kar zahtevajo športnost. Včasih morda pričakujejo celo preveč, še posebej če gre za temeljno različico, ki jo sedaj poganja nekoliko izboljššan motor. Dvolitrski bokser seveda navdušuje, vendar ima svoje pomanjkljivosti. Predvsem poraba je v povprečju kar velika in prožnost motorja je še vedno majhna, čeprav so prav tu inženirji tokrat naredili največ. Sicer pa le pohvale. Tisti, ki mu zvok kaj pomeni, bo vsakokrat navdušen nad za dvolitrski agregat kar globokim brnjenjem v nizkih vrtiljajih in športno rezim hruštenjem v območju nad sedem tisoč vrtiljaji (rdeče polje šele pri 7.500!). Odzivnost je vedno hipna, 160 »konjev« vsaj v praksi ni tako očitnih, vendar so lahko hitrosti še vedno velike. Ne toliko avtocestne kot tiste na zavitih običajnih cestah. Da gre ob vsem skupaj tudi za zelo vzdržljiv motor, pa je že večkrat pokazal čas. Spet se lahko marsikomu zdi pet prestav v menjalniku premalo, vendar so vsaj prve štiri navdušujoče. Prva je dolga, ker je zraven tudi reduktor, če bi ga kdaj potrebovali, naslednje tri kar kličejo po vrtenju motorja, zadnji pa bi mirno dodali še šesto, da bi bilo manj hrupa v kabini. Ročica menjalnika ima kratke, natančne in trde gibe, ki dovoljujejo hitro in grobo prestavljanje. Veščemu voz-

le v dobro. Res je, ni za povprečnega voznika, kdor zna ceniti vozne lastnosti in štirikolesni pogon, pa bo navdušen.

Posebnež Subaruji so vedno veljali za posebneže, predvsem zaradi štirikolesnega pogona in bokerskih motorjev, ki jih še danes poganja izključno bencin. Sicer se bo tudi slednje v kratkem spremenilo, a jim vseeno lahko vsaj zaradi tega pripišemo nekaj zdrave trme, ki pa žal ne zmore slediti sodobnim trendom pri prodaji. Impreza je praktično svojo podobo zgradila na uspehih v reliju, zato danes njeni

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	SUBARU IMPREZA 2,0 SW
vrsta motorja	štirivaljni, bencinski, bokerski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1994
moč v kW (KM) pri vrt./min	118 (160) pri 6400
največji navor v Nm pri vrt./min	186 pri 3200
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4465 x 1695 x 1485
medosna razdalja v mm	2525
prtljažnik v litrih	355/1266
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1355 (465)
največja hitrost v km/h	203
pospešek 0-100 km/h v s	8,8
poraba (po normah EU) v l/100 km	12,5/7,0/9,0
poraba na testu v l/100 km	11,4
cena vozila v SIT	5.550.000

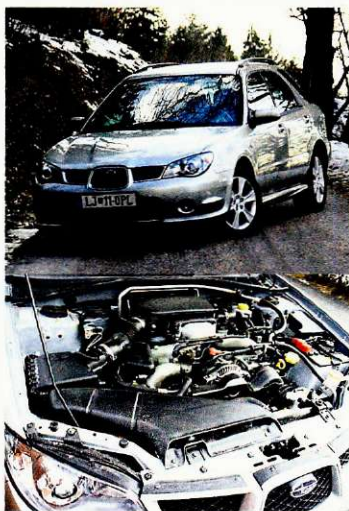

niku bo igranje z vmesnim plinom prišlo v navado, prav tako zgodnji vstopi v ovinek, ko ceste postanejo bolj spolzke. Največja prednost boksterskega motorja je možnost namestitve na dno vozila, kar pomeni nižje težišče, poleg tega pa je edinstven štirikolesni pogon lahko povsem simetričen, od motorja do zadnjega diferenciala. Ni odklonov mas, zato je uravnateženost toliko boljša, vodljivost in lega pa zato navdušujoči. Impreza je tako kot vsako običajno vozilo ob vstopu v ovinek rahlo podkrmarna, z dodajanjem plina pa začne več navora prihajati k zadnjemu kolesnemu paru. Ob nasprotnem sukanju volana se da na spolzkem povsem relijevsko bočno oddrseti ovinke, in da ne bo pomote, še vedno govorim o družinskem avtomobilu.

Nekaj manj Podvozje je vrhunsko uglaseno in je eden najboljših kompromisov športnega in udobnega. Pretiranega udobja tako ali tako v imprezi ne boste našli, ker so sedeži dokaj trdi, ohišje ni med tišjimi in tudi prostora znajo tek-

meci na toliko karoserijskih centimetrih ponuditi več. Vendar povprečnim zahtevam prostor ustreza in na sedežih ne boste utrujeni po daljših vožnjah. Bistveno več je v prenovljeni imprezi serijske opreme, ki vključuje samodejno klimatsko napravo, radio s CD, napravo za pomoč pri speljevanju na klanecu (hill holder) in poleg drugih dodatkov tudi 16-palčna lahka platišča. Zunanja podoba povzema nove oblikovalske smernice Subaruja, saj je oblika luči in maske povsem nova, agresivnejša. Dizajn armaturne plošče je nasprotno umirjen in na videz zastarel, tudi cenene plastike je pri evropskih tekmečih manj. Znova pa lahko pohvalim tisto, kar ostane vozniku. Njegov položaj za volanom je odličen, čeprav je odličen volanski obroč nastavljal le po višini. Sedi se razmeroma visoko, vendar je zaradi tega in pokončno postavljene sprednje šipe zelo dobra preglednost naprej in vstran. Vedno je dovolj občutka o tem, do kam impreza med vožnjo sega in kaj se dogaja pod njo, saj je servoojačevalnik ravno prav močan in volanski mehanizem natančen.

Nekaj več Ni težko ugotoviti, da je »vozniške« avtomobile marsikdaj težko dojeti. Če bi gledali le skozi stroškovno prizmo, Subaru kot znamka verjetno ne bi več obstajal. Vendar še vedno obstaja kar nekaj navdušencev in privrženecv, ki želijo od svojega vsakdanjega vozila nekaj več. Seveda, nekaj več pri porabi in nekaj več pri osnovni ceni, predvsem pa nekaj več pri vožnji in občutkih. **D**

Novice

FORD S-MAX IN GALAXY Pri Fordu bodo že čez nekaj mesecev razširili svojo prodajno paleto enoprostorskih avtomobilov za modela S-max in galaxy. Zaradi uporabe enake platforme bi oba Fordova novinca lahko označili kot dvojajčna dvojčka z nekoliko različnima karakterjema. S predstavitvijo 4,77 metra dolgega S-maxa želijo pri Fordu ustvariti nov segment »športnih enoprostorcev«. Bolj tradicionalno usmerjen in že v temelju sedemsedežni galaxy je od svojega športnejšega brata daljši za dobrih 5 centimetrov in višji za dobrih 10 centimetrov, širina pa ostaja enaka.

MASERATI GRANSPORT MC VICTORY

Da bi proslavili nagrado »2005 FIA GT Manufacturers' Cup«, je Maserati lansiral nov športni model omejene serije, imenovan maserati granSport MC victory, ki bo uradno predstavljen na avtomobilskem salonu v Ženevi. Poleg bogatejše osnovne opreme ponuja tudi nekaj novih vsebin, ki ga neposredno povezujejo z modelom maserati MC12, s katerimi dviguje njegove vozne lastnosti. Maserati granSport MC victory bo dobavljiv od meseca maja 2006, na razpolago pa jih bo samo 180.

ŠKODA ROOMSTER

Nov Škodin model roomster bo javnost lahko spoznala že v teh dneh. Četrta serija vozil znamke Škoda se bo premierno predstavila na avtomobilskem salonu v Ženevi. Že osnovne izvedbe roomsterja so opremljene s štirimi zračnimi blazinami in petimi tritočkovnimi varnostnimi pasovi. V tem razredu sta prvič na voljo tudi halogenska smerna žarometna. Filter za trdne delce bo na voljo že ob uvedbi na trg. Na najpomembnejše evropske trge bo roomster zapeljal poleti 2006, v Slovenijo pa prihaja septembra.

CITROËN C TRIOMPHE

Na krilih uspeha, ki ga je dosegla prodaja vozila C4 po vsem svetu z več kot 280.000 prodanimi vozili, podjetje Citroën z začetkom prodaje vozila C triomphe na kitajskem trgu razširja svoj izbor vozil. Nova, moderna in inovativna triprostorska limuzina se ponaša z vsemi značilnostmi in inovacijami, ki so pripomogle k uspehu vozila C4, pri tem pa ima triprostorsko obliko ohišja, ki ustreza potrebam kitajskega trga.

Radio Krka
106.6 MHz

Ne morejo vsi imeti domače živali

Nadležne alergije

Lucija Horvat

Termin alergija je pred približno 100 leti uvedel znani avstrijski pediater Clemens von Pirquet, če pa verjamemo zgodovinskim zapisom, je alergija prav tako stara kot človeštvo samo.

O hudi alergiji na pik žuželke so pričali že stari Egipčani: nenadno, verjetno zaradi osjega pika, je leta 2540 pred Kristusom umrl Faraon Aha Ali Menes. Okoli leta 1600 je bila prvič opisana alergijska astma, sam izraz astma pa je v medicino uvedel *Hipokrat*. Tudi mogočnim rimskim cesarjem alergije niso prizanesle: potomci cesarja Avgusta in cesarja Klavdija so dedovali astmo, kronični rinitis in atopijski dermatitis. Rihard III. pa je trpel zaradi kožnih izpuščajev in oteklin; bil je alergičen na jagode. Kihanje, zamašen nos, nahod, izguba vonja, urtikarija, dermatitis, prevelike otekline po pikih žuželk ali slabosti po zaužitju hrane – vse to so znaki za alergije na različne snovi. Kaže, da je alergij čedalje več in da je človeštvo postalo preobčutljivo na veliko naravnih snovi, saj ima skoraj vsak peti Ze-

mljan težave, povezane z alergijo. Zaradi onesnaženosti našega planeta in segrevanja ozračja se lahko zgodi, da bo do leta 2020 alergična že polovica Zemljanov. K alergiji veliko pripomore tudi dednost; če sta alergična oba roditelja, je verjetnost, da bodo alergiki tudi otroci, kar 70-odstotna. Če je alergičen le eden od staršev, je verjetnost za razvoj alergije pri otrocih 30-odstotna, pri nealergičnih starših pa je le 10-odstotna. Alergije so hudo

neprijetna nadloga, a je z zdravlili in pravilnim načinom življenja večino težav mogoče omiliti.

Kaj je alergija Alergija je pravzaprav preobčutljivost imunskega sistema na nekatere sicer nenevarne naravne ali sintetične snovi. Ob stiku s takšnimi snovmi se telo burno odzove z nastajanjem specifičnih protiteles. Takšne snovi so lahko nekatera živila, cvetni prah, zdravila, sestavine tkanin ali dlaka domačih živali. Do sedaj je znanih

že več kakor 20 tisoč alergenov, zaradi katerih se sluznica v ustih, nosu in očeh razdraži, nastopijo glavoboli in driska, v najhujšem primeru lahko pride do krčev v sapnicah in nepravilnega delovanja krvnega obtoka. Najpogostejši alergen, ki ga najdemo v skoraj vsakem človeškem bivališču in je v 90 odstotkih povzročitelj celoletnega alergijskega rinitisa, je pršica, ki živi v hišnem prahu. Včasih je alergična reakcija na kakšno snov tako močna, da pride do anafilaktičnega šoka, ki se lahko konča s smrtjo. Ob tem je lahko prizadetih več organov hkrati: pojavi se srbenje, pospešen srčni utrip, oteženo dihanje, krč v dihalih, hitrejši srčni utrip in v skrajnem primeru šok in odpoved srca. Do anafilaktičnega šoka pride največkrat po pikih žuželk in zaužitju nekaterih zdravil ali hrane.

Čokolada vsebuje histamin.

Pomen dednosti Ljudje, ki so dedno nagnjeni k tvorbi protiteles proti snovem, na katere večina ljudi ni občutljiva, se imenujejo atopiki. Ob prvem stiku z alergenom se pojavi najprej preobčutljivost, ki bi ji lahko rekli neke vrste imunski spomin – telo si alergen zapomni. Ob drugem in vseh naslednjih vnovičnih stikih z alergenom pride do preobčutljivostne reakcije. Razvoj preobčutljivosti traja pri različnih ljudeh različno dolgo, pri nekaterih nekaj dni, pri drugih tudi več let. Ljudje, ki niso atopiki, pa prav tako lahko dobijo alergično reakcijo, kot sta rdečica ali srbenje, ki se ji v tem primeru pravi psevdoalergija, pri kateri pa imunski sistem ni vključen. Psevdoalergija se pojavi, če poje veliko čokolade, jedi z veliko kvasa, po rdečem vinu ali kakšni drugi hrani, ki vsebuje veliko histamina. Ta je eden najpomembnejših prenašalcev pri alergijskih reakcijah. Posledice njegovega delovanja so za telo lahko škodljive, saj lahko pride do razširitve krvnih žil in padca krvnega tlaka, vnetja in nabrekanja sluznice ter izločanja sluzi, krčenja mišic sapnika, krčev v želodcu in črevesju ter pordele kože.

Alergiološki testi in preiskave

Če utemeljeno sumimo, da smo alergični na določeno snov, je treba opraviti alergijske teste, s katerimi se ugotovi, na katero snov smo alergični. Pred alergiološkimi testi je treba nehati jemati zdravila, ki lajšajo alergijske reakcije, saj lahko popačijo rezultat testa in tako povzročijo napačno zdravljenje. Alergijskih testov je več vrst: kožni in provokacijski testi ter krvne preiskave. S kožnimi testi se preizkušajo alergije na hišno pršico, živalsko dlako oziroma antigene konja, mačke, psa in morskega prašička, perje, pelode breze, jelše, jesena, trpotca in pasje trave, na trose plesni ter na hrano. Z vbodom v kožo na notranji strani podlahtnic vne-sejo majhne količine alergenov. Po 15 do 20 minutah je čas za pregled reakcije. Če je pozitivna, nastane mehurček, obrobljen s srbečo rdečino. Da bi ugotovili vzrok za morebitni kontaktni dermatitis, alergen nanesejo na kožo na hrbtu in jo prekrijejo s krpami, ki jih ka-

sneje odstranijo. Pregled sledi po 48 in 72 urah. Včasih pa je treba pri alergikih izvesti provokacijski test; to izvedemo v primerih, če z drugimi testi ne moremo ugotoviti vzroka alergije. Provokacijske teste izvajajo samo v bolnišnicah, kjer simptome alergijske reakcije sprožijo s postopnim vnašanjem čedalje večje količine alergena v telo.

Boj proti alergijam Prvi ukrep zdravljenja alergij je izločitev alergena, kar pa ni vedno mogoče. Pelodu in pršici se ni mogoče popolnoma izogniti, lahko le zmanjšamo izpostavljenost alergika tema dvema alergenoma. Navadno so potrebna tudi zdravila – antihistaminiki, ki so najučinkovitejši pri zdravljenju alergijskega rinitisa in kožnih sprememb, hkrati pa so preprečevalci razvoja hujših oblik alergij. Za zdravljenje hudih alergij z anafilaktičnim šokom se uporablja adrenalin v obliki injekcij v mišico ali žilo. Ljudem, ki so že

Clemens von Pirquet

imeli hudo alergijsko reakcijo, npr. po piku žuželke, lahko zdravnik predpiše adrenalin v obliki injektorja in si ga ob prvih znakih hude alergijske reakcije vbrizgajo sami. Kronično vnetje dihalnih poti ali astma, ki nastane zaradi alergije, se zdravi z vdihavanjem kortikosteroidov, tudi kadar ni simptomov vnetja. Včasih, če običajni ukrepi in zdravila ne zaležejo, proti alergiji pomaga cepljenje oziroma hiposenzibilizacija ali imunoterapija, ki poteka v rednih časovnih presledkih in traja lahko od 3 do 5 let. Pomeni postopno vbrizgavanje vsakokrat večje količine alergena. Zaradi nje postane bolnik manj občutljiv na določen alergen, posebej na pike žuželk in pelode trav. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabliskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilovelom mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Najboljša slovenska predstavica na ZOI Petra Majdič kljub le 26 letom že razmišlja o slovesu.

Ko padejo maske

Lovro Kastelic, foto: Bor Slana, Reuters

Dvajsete zimske olimpijske igre so se na pustno nedeljo končale. Za nekatere prekmalu, za druge končno. Maškarade je konec. Poglejmo, kaj se je skrivalo pod maskami ...

Slovenska olimpijska odprava, ki se je pred začetkom našemila v nekakšne zastrašujoče gusarje, prepolne elana, sproščenosti, ambicioznosti in bojevitosti, je že kmalu po slovesnem odprtju začela pogledovati na uro. Bolj ko so se olimpijske igre razgrevale, bolj je naši olimpijski odpravi izginjal žar s presežkom dodane vrednosti, s katerim predvsem ameriški olimpijci vselej presenetijo mednarodno sku-

pnost. Olimpijske igre jim namreč pomenijo edinstveno referenco za naslednje štiriletno tekmovalno obdobje. Pri naših športnikih pa se je zdelo, da se je njihov olimpijski projekt končal že s samo uvrstitvijo na olimpijske igre, da so nastopali v pasivnem položaju – najvišjih mest so se branili, namesto da bi jih napadali, več kot očitno pa so svoje pogodbene obveznosti podpisovali že (davno) pred olimpijskimi igra-

mi in so zato delovali docela neambiciozno. Le kako naj razumemo največkrat predvajani reklamni spot, v katerem nastopa akrobatski deskar Matevž Petek, ki je sicer eden najboljših v svoji neolimpijski disciplini? Ali je bil potemtakem Matevž Petek pravzaprav najboljši slovenski predstavnik na pravkar končanih olimpijskih igrah, ker mu kot edinemu ni uspelo umazati rok? Zdi se, da tudi med najve-

čjimi pokrovitelji vlada velikanška nevednost, saj več kot očitno vlagajo v neolimpijske športnike in šport. Le kako naj potem v prihodnje pričakujemo najvišje olimpijske dosežke oziroma zgledno motiviranost prihodnje olimpijske odprave?

Hettichov sindrom Slovenski športniki tokrat niso pustili niti kančka upanja na presenečenje. Zato je v vsej svoji neambicioznosti, prenizko postavljenih ciljih naša gusarska ladja morala doživeti brodolom. Le-ta se je sicer zgodil že v petek, 24. februarja, po neslavnem veleslalomskem nastopu Tine Maze. Slednja je postala sinonim slovenskega športnika, ki le s težavo prenaša breme velikih tekmovalj. Kako prebroditi ta pritisk? Tu gre za dvoje; za t. i. šampionsko dvojnost: (1) velikemu tekmovalju odvzeti realno težo in poskušati na njem predvsem uživati; v odločilnem nastopu (2) zavohati šampionski rezultat. Pri Tini Maze pa je bilo ravno obratno. S tem da se je zaprla vase, postala nedostopna, se odmaknila od realnega in vmes odpotovala še na oddih na jadransko obalo, je pravzaprav še povečala notranjo napetost, ki mora biti na največjih tekmovaljih obvladljiva. Tu bi morali nemudoma priskočiti psihologi, strokovni štab, ki pa ji nazadnje (zagotovo z najboljšim namenom) sploh niso dopustili, da bi olimpijskim igram v Torinu odvzela realno težo, da bi se zabavala s svojimi vrstniki in da bi poskušala v prvi vrsti uživati. Tako pa je za novinarje postala nedostopna, zavita v vato, za nekatere

Slovenski košarkarski reprezentant **BOŠTJAN NACHBAR**, ki je imel v tej sezoni precej zdravstvenih težav, se iz New Orleansa seli v New Jersey. New Orleans je zanj iztržil dva igralca in nekaj denarja. Mrežicam naj bi odločilno pripomogel s klopi.

V Celju Pivovarni Laško so končno podpisali pogodbo s hrvaškim rokometnim reprezentantom **RENATOM SULIČEM**, ki naj bi slovenskim državnim prvakom obljubil zvestobo za dve leti. V Celje se bo vrnil Dušan Podpečan, Zormana pa bo zamenjal Špiler.

Nekdanji svetovni prvak v smučarskih skokih, Finec **MATTI NYKÄNEN**, bo verjetno moral znova v zapor. Tožilstvo je proti njemu uradno vložilo obtožnico, potem ko je septembra lani z nožem napadel soprogo, nato pa zabodel še nekega moškega v restavraciji.

Srbski poslovnež z ameriškim po-tnim listom **MILAN MANDARIĆ** (desno) je v Koprju skupaj z županom kopske občine Borisom Popovičem tudi uradno potrdil, da bo prevzel (z dolgovi vred) slovenskega nogometnega prvotligaša Anet Koper.

celo »zadirčna primadona«. V takšnem stanju sploh ni mogla zavohati rezultata, ki bi jo zadovoljil. Nasprotno – iz njenega vedenja (apatičnost, histeričnost, cinizem) se je videlo, da se mu niti ne želi približati. Olimpijski uspeh bi namreč terjal še kopico dodatnih nevšečnosti, ki so se Mazejevi že podzavestno upirale. Podzavestno se je odrekla

Razočarana Tine Maze

vrhunskemu rezultatu! Zavedala se je »Hettichovega sindroma« ... Olimpijski zmagovalec v nordijski kombinaciji Nemeč Georg Hettich je dan po zmagoslavju dejal, da je bil to zanj daleč najtežji in najdaljši dan. Nastavljati se fotografom in novinarjem je bilo zanj namreč veliko težje od zmagovitega olimpijskega nastopa.

Tudi na Notranjskem vedo ...

Le peščica slovenskih udeležencev je lahko ponosno odkorakala iz Torina – med njimi zagotovo tekačica Petra Majdič, ki je v eni najtežavnejših in prestižnih disciplin osvojila najboljšo slovensko tekaško uvrstitev vseh časov, 6. mesto na 10 km klasično. Za ta rezultat je potrebovala kar 15 let trdega dela, med katerim ji je bilo pod noge vrženih kar nekaj polen.

Še pred štirimi leti v Salt Lake Cityju ji OKS ni dovolil, da bi imela ob sebi svojega trenerja Roberta Slabanjo, ki jo spremlja že od samega začetka. Ob vsaki izjemni uvrstitvi ali problemu sta morala zato tedaj jokati ali se spodbujati le po telefonu. Naši veljaki pa so si v njeni bližini licemersko meli roke. Kaj bodo porekli tokrat, ko so v prvih ložah upali na edino odličje, a so ga Majdičevi potem preprečile prepočasne smuči? Menda naj bi bil imel celo trener hitrejše ... Kaj bodo porekli nad podatkom, da je mala Estonija z vsega 1,4 milijona prebivalcev osvojila 3 zlate medalje, njena najboljša Šmigunova in Verpala pa sta imela ves čas na voljo 2 zdravnika, 5 fizioterapevtov in kar 15 pripravljavcev smuči. Na največjih tekmovanjih zagotovo ne bi smeli varčevati, improvizirati. Ali pa se to dogaja samo nekaterim – Petri Majdič tokrat že drugič ... Zato ni prav nič čudno, da Majdičeva pri le 26 letih (najlepša tekaška leta jo šele čakajo) razmišlja o slovesu. »Vrhunski šport je sila krut, veliko ti da, veliko odvzame ...« pravi Majdičeva. Neka gospa z notranjskega konca je po radijskih valovih iskrivo čestitala naši torinski kraljici: »Kir pr'smuča, vsak je slabji!« Tudi Petra Majdič se strinja, da Slovenci vrhunski šport zelo dobro razumemo. Zato jo bomo razumeli, če se bo poslovala, še raje pa bi videli, da nadaljuje. K temu bi lahko pripomogla tudi ustrežnejša športna politika v Sloveniji, ki bi že zdavnaj morala opredeliti izbor športnih panog, v katere bi načrtno vlagali. **D**

MIRAN VODOVNIK je na dvoranskem atletskem mitingu v suvanju krogle v Slovenski Bistrici postavil nov slovenski rekord. Z 20,41 metra je za 20 centimetrov izboljšal svoj prejšnji dvoranski rekord in je ta čas enajsti atlet v tej disciplini na svetu.

Rasizem na španskih nogometnih stadionih je v Zaragozi spet razkril svojo najgršo podobo. Tarča je bil trikratni afriški nogometaš leta in član Barcelone **SAMUEL ETO'O**, ki je, sit zmerjanja, 14 minut pred koncem tekme želel zapustiti igrišče.

Olimpijska suša

Esad Babačić

Težava z zimskimi olimpijskimi igrami je v poplavi panog, ki nam niso pretirano blizu, zaradi česar jih po krivici zapostavljamo.

Ena takšnih je gotovo sankanje, ki doživlja usodo boba. Seveda bi bilo precej drugače, če bi se tudi v teh športih pojavil kakšen klen Slovenec, ki bi začel dosegati vrhunške izide. Toda tam, kjer ni nas, tudi zanimanja ni.

Nekaj podobnega se zdaj dogaja tudi z našimi paradnimi panogami, ki so nam v preteklosti prinesle veliko uspehov. Zimske olimpijske igre so specifične in zato je toliko pomembnejše, da na njih dobro nastopajo naši. V nasprotju z nogometom, kjer je precej moštev iz drugih držav, za katera navijajo tudi naši ljubitelji najpomembnejše postranske stvari na svetu, je v smučanju veliko težje navijati za kakšnega Avstrijca, Nemca ali Američana. Ta razlika je še toliko očitnejša, ko igrajo nogometne reprezentance; kadar ni naših, se vedno najde kakšna rezerva: najpogosteje si jo sposodimo iz sosedstva, ne manjka pa niti takšnih, ki navijajo za daljne države, kot sta Brazilija in Argentina. Tudi pri smučanju se v odsotnosti uspehov doma zatekamo k sosedom, kjer imamo kraljico Janico Kostelić, za katero je navijalo kar precej Slovencev. Dvomim, da je kdo držal pesti za Anjo Paerson, pa čeprav je bila pri vsem skupaj še najbolj nedolžna. Švedinja preprosto ni tekmovalka, s katero bi se lahko poistovetili. Če nič drugega, ji manjka karizme, ki je ima Hrvatica na pretek.

Tudi kadar kdo preseneti, ni nujno, da se z njim poistovetimo. Priznati moram, da me zmaga Francoza v smuku ni pretirano vznemirila, čeprav je mejila na senzacijo. Zelo rad bi se vživel v olimpijskega duha, toda včasih pač ne gre. Žal smo se preveč navadili na uspehe naših smučarjev, ki so vedno prihajali iz ozadja, od koder pa jih je bilo letos bolj malo na spregled. Šele v takšnih trenutkih se zavemo, kdo smo in od kod prihajamo. Posebej žal mi je bilo športnih komentatorjev, ki so morali kljub temu hliniti čustvenost, za katero pa je bilo bolj manj podlage. Kot že rečeno, se nikakor nisem mogel poistovetiti z uspehi Avstrijcev in drugih, ki so zmagovali v »naših« disciplinah. Saj ne rečem, da bi morali žalovati, toda malce več dostojanstva ne bi bilo odveč. Objektivnost za vsako ceno morda ni vedno na mestu, še posebej če je zadaj profesionalna deformacija. Navsezadnje se gledalci sami odločajo za svoje favorite, in če jih pač ne izberejo, to še ni konec drame. Včasih se s tišino pove več kot s tisoč besedami. O tem lahko kaj več povedo stari mački, ki so navajeni počakati na pravi trenutek.

V promet je šel skoraj kilogram čistega mamila.

Prečisto mamilo je povzročilo smrt.

Prekupčevalski socialci

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Na območju Krškega so odkrili prekupčevalsko tolpo, ki je prodala skoraj kilogram precej čistega heroina. Prekupčevanje pa ni bil njihov edini vir zaslužka, kot brezposelni so dobivali tudi socialno pomoč.

Pred približno pol leta so kriminalisti na območju Krškega zaznali, da na tamkajšnji mamilaro sceno prihaja nenavadno čist heroin. Ne nazadnje je prišlo tudi do dveh primerov prevelikega odmerka, zaradi česar je en narkoman umrl. Po pol leta dela so se policisti lahko pred dnevi pohvalili z rezultati dolge preiskave. Prijeli so pet trgovcev s heroinom, štirje so iz Radeč, eden pa iz Krškega. Vsi so stari znanci policije, saj so jih obravnavali že skoraj devetdesetkrat, stari pa so od štiriindvajset do enaintrideset let.

Prekupčevalska tolpa je s heroinom preskrbovala okoli štirideset odvisnikov na območju Posavja, Radeč in v širši celjski okolici. Preiskava jim je namenila devet primerov prodaje, vsega skupaj naj bi bilo okoli devetsto gramov heroina, vrednost

umazanega posla pa je znašala približno šest milijonov tolarjev.

Najstarejša v skupini, stara enaintrideset in devetindvajset let, sta vodila posel. Pogosto sta potovala v države nekdanje Jugoslavije in tam nabavljala mamilo. »Podjetnika« sta nato najela podizvajalce za prodajo na drobno in posel je, po vseh znakih sodeč, cvetel. Vodji sta svoje podrejene držala precej na kratko. Vsak odmik od navodil sta surovo kaznovala z batinami, tako je vsaj poročala policija. Sicer pa imata tudi bogate izkušnje, saj sta bila ovadena enajstkrat oziroma štiriindvajsetkrat. Poleg tatvin in prekupčevanja z mamili ju ovadba bremeni tudi nasilništva, povzročitve telesnih poškodb pa napada na uradne osebe.

Ob koncu akcije so škrtale lise in trije prekupčevalci so se znašli v priporu. Eden se bo za-

govarjal iz hišnega pripora, peti član združbe pa s prostosti.

Dobivali so tudi podporo Po aretacijah so prišli na dan še drugi zanimivi podatki. Nobeden od petih ovadenih seveda ne dela. Vsakdanji kruh si služijo s tatvinami in prodajo mamil, priskrbeli pa so si tudi dostojno žepnino. Na račun davkoplačevalcev seveda, kajti vsi so kot brezposelni prejemniki socialne pomoči. Še

več, glavna člana tolpe sta dobila tudi socialni stanovanji, čeprav jima je posel prinašal lepe dohodke in sta se prevažala z luksuznimi avtomobili.

Z grožnjami z nasiljem sta ustrašovala vso svojo okolico, tudi socialne delavce, medicinsko osebje, skratka vsakogar, od katerega sta želela dobiti kakšno uslugo. Groženj seveda ni prijavil nihče, saj se je vsak bal za svojo kožo.

Kako se ju ne bi bali, saj kljub vrsti ovadb v zaporu nista preživela niti dneva. Vsa tolpa, kot že rečeno, ima na grbi 87 ovadb. Le eden med njimi je bil do sedaj že pravnomočno obsojen. Gre za 28-letnika, ki so ga obravnavali že štiridesetkrat (!) za različna kazniva dejanja. Obsojen je bil le enkrat, pa še to le na pogojno kazen. Tudi zdaj ni za rešetkami, na sojenje za zadnje grehe bo čakal v hišnem priporu. **D**

Izgovarja se na nesrečo

Silvo Plut naj bi bil tik pred pustom spet moril. Šlo naj bi za maščevanje človeku, ki je pričal proti njemu.

Osemnajst ur je trajal beg 37-letnega Silva Pluta, ki ga sumijo umora pet let mlajše Ljubice Ulčar z Janč. Plut, ki bo na sojenje počakal za rešetkami, je po navdbah iz kazenske ovadbe 24. februarja letos v ranih jutranjih urah presenetil Mirka in Ljubico Ulčar. Moža je zvezal, ženo pa slekel, jo rezal z nožem in končno umoril v kopalnici, s tem da ji je prerezal vrat. Možu je uspelo pobegniti in obvestiti policijo. Motiv naj bi bil maščevanje, saj je bil Ulčar priča na sojenju Plutu zaradi ropov (Pluta so spoznali za nedolžnega in ga izpustili iz pripora prvega decembra lani). Plut se je menda na policiji zagovarjal, da je šlo za nesrečo, Ulčarjeva naj bi mu bila »padla na nož.«

Plut je moril že leta 1990, ko je zabodel in razkosal svojo nekdanjo sošolko Marjanco Matjašič. Obsojen je bil na petnajst let za-

pora (čeprav je bila tedaj najvišja kazen dvajset let), a jih ni odsedel do konca, saj so ga po trinajstih letih izpustili. Leta 2004 je živel v Srbiji, kjer naj bi bil zagrešil več ropov, poskus umora, za veliki finale pa je zabodel in razrezal nosečo Jasmino Došič iz Aleksinca. Pobegnil je nazaj v Slovenijo, tu so ga prijeli, a zaradi kratkega stika med pravosodjem obeh držav so ga bili zaradi pravne praznine prisiljeni izpustiti.

V Srbiji mu bodo za umor sodili v odsotnosti, pri nas pa bo prišel na sodišče iz pripora. Grozi mu trideset let zapor, če mu seveda, kot je pri nas v navadi, ne bodo našli olajševalnih okoliščin ali pa ga spet predčasno izpustili oziroma pomilostili, na kar smo tudi navajeni. Če bi kazen za Matjašičevo odsedel do konca, to je do leta 2005, vsaj dveh umorov ne bi bilo. B. S.

RAZBIJAŠKE ŠEME V Ribnici je v nedeljo okoli pete ure zjutraj skupina šem povzročila opustošenje na mestnem trgu. Z maligani, steklenicami in palicami oborožene šeme so se lotile šip na osmih lokalih. Pokalo je steklo, uničenega pa je še več drugega blaga: tehnični predmeti v izložbah, prav tako sadje in druga živila, ki zaradi steklenih drobcev niso več užitni. Kljub pokanju in rjoventju okoliški prebivalci niso nič slišali in seveda tudi nobenega prepoznali ne glede na to, ali je bil zamaskiran ali ne. Policisti zdaj iščejo objestneže, da jim pošljejo račun za večmilijonsko škodo in še kakšno globo povrh.

POŠTENI STA SE ZALOŽILA Mladina je navadno praznih žepov, kar je seveda precej frustrirajoče že ob navadnih dnevih. Če pa gre za praznik, kakršen je na primer pustno rajanje, se takšna frustracija pomnoži. S praznimi žepi se ne more žurati, zato je treba priti do potrebnih pripomočkov, denarja, pijače in cigaret. Takšnega mnenja sta bila očitno mladca, ki sta na pustno soboto zvečer vstopila v trgovino v Medvodah. Zahtevala sta denar, pa jima prodajalka ni hotela ustreči. Mladeniča sta si kar sama postregla z denarjem iz blagajne, za boljši žur pa sta si naložila še nekaj cigaret in pijače ter odhitela na rajanje.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

- Iz arhivov slovenske politične policije**
- Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
- Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
- Janez Janša: **Okopi**
- Janez Janša: **Premiki**
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
- Vasja Klavora: **Predel 1809**
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
- Jože Dežman: **Moč preživetja**
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
- Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
- Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
- Vasja Klavora: **Koraki skozi meglo**
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
- Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
- Jože Zemljič: **Življenje je večna borba**

5.000,00 SIT / 20,86 EUR

2.200,00 SIT / 9,18 EUR

6.200,00 SIT / 25,87 EUR

2.200,00 SIT / 9,18 EUR

6.700,00 SIT / 27,95 EUR

2.200,00 SIT / 9,18 EUR

2.200,00 SIT / 9,18 EUR

4.990,00 SIT / 20,82 EUR

8.500,00 SIT / 35,46 EUR

5.500,00 SIT / 22,95 EUR

3.906,00 SIT / 16,29 EUR

6.727,00 SIT / 28,07 EUR

5.500,00 SIT / 22,95 EUR

6.510,00 SIT / 27,16 EUR

10.850,00 SIT / 45,27 EUR

4.991,00 SIT / 20,82 EUR

6.510,00 SIT / 27,16 EUR

5.300,00 SIT / 22,11 EUR

1.085,00 SIT / 4,52 EUR

1.085,00 SIT / 4,52 EUR

4.449,00 SIT / 18,56 EUR

6.696,00 SIT / 27,94 EUR

4.232,00 SIT / 17,65 EUR

3.840,00 SIT / 16,02 EUR

6.460,00 SIT / 26,95 EUR

4.400,00 SIT / 18,36 EUR

3.000,00 SIT / 12,51 EUR

2.500,00 SIT / 10,43 EUR

2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 43 45 462.***Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štiri) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po onašem izboru) **Naročam tednik Demokracija**

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9% popust) 2 x letno (10% popust) 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec, invalid, brezposeln, študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Neisha se bo preizkusila v vlogi voditeljice.

Nova Sobotna noč

Glasbena oddaja Sobotna noč na 2. programu Televizije Slovenija bo od marca dalje potekala v novi preobleki. V oddaji bodo vsakih štirinajst dni pred gledalci v studiu nastopali najpomembnejši predstavniki slovenske glasbene scene. Voditeljica in gostiteljica oddaje v marcu bo mlada in vsestransko nadarjena slovenska glasbenica Neisha, ki bo gledalcem v studiu in pred malimi zasloni predstavila Guštija in Polono ter Gala in galeriste. Neisha se z gosti ne bo samo pogovarjala, temveč bo z njimi izmenjevala svoje glasbene izkušnje in znanje. Kot vsestranska glasbenica se bo nastopajočim med oddajo pridružila tudi pri nekaterih skladbah. V aprilu bosta v oddaji Sobotna noč nastopila skupina Tide in Zoran Predin.

O sodobnih Venerah

Barbara Kavtčnik

Listam po modnih revijah in si izbiram oblačila za prihajajočo pomlad. Iz neskončne ponudbe nove kolekcije seva tragika sodobnega časa, ki se kaže v obliki suhljatega ženskega telesa. Predstave idealne ženske pa današnji čas ne vzpodbuja le v modnih katalogih, ampak je zasidran skoraj v vseh delčkih našega bivanja in kulture. Če se želim približati tej sanjski podobi, moram (za začetek) izgubiti nekaj kilogramov...

Lepotni ideal, ki je pripeljal do sestradanih anoreksičnih teles, se je skozi zgodovino spreminjal. Potem ko je zbledel lik baročnih lepotic s stisnjenimi pasovi (mimogrede, stezniki so nemalokrat povzročili lomljenje reber), so v 19. stoletju na sceno stopile igralko z bujnimi telesi; žensko maščobo so poimenovali svilnata plast. Debelost takrat ni bila problematična, najbolj zaskrbljene so bile tiste ženske, ki so se same sebi zdele presuhe. Na začetku 20. stoletja pa so se stvari začele obracati – v modo so prišle vitkejše, toda ne krhke postave. Sledil je deški ideal ženskosti, ki pa so ga kmalu nadomestile prsate ženske z lepimi nogami. Zavest o vitkosti se je še povečala, ko se je v šestdesetih letih na modnih brveh pojavila Twiggy, ki je sprožila izbruh motenj hranjenja. Osemdeseta leta so prinesla zdrava in čvrsta telesa z zapeljivimi boki in bujnim oprsem. V zadnjih letih pa so svet obšle skrb zbujajoče suhljate ženske brez prsi in zadnjice.

Medijske podobe vztrajno namigujejo, da je edino suha oseba lahko lepa, privlačna in uspešna. Za mnoge ženske, ki ne ustrezajo temu idealu, je življenje postalo nočna mora in vitka postava je njihov edini smisel in pot do sreče. Kakšna patetika sodobnega časa, da je videz pomembnejši od inteligence, srčnosti in drugih sposobnosti. Posledično se širijo motnje hranjenja, ki so sad duševnih bojev in pomenijo zavračanje lastnega telesa.

Ob privlačni hrani in vseh užitkih, ki spadajo zraven, se spomnim na Wilendorfsko Venero, ki je pred stoletji, ob svojem nastanku, veljala za idealno žensko telo – mehko in zaobljeno, kar je predstavljalo plodnost in obilje. Potem si brez občutka slabe vesti privoščim slasten, s kalorijami obložen sendvič.

Zamenjava kitarista

V živahni skupini Kingston se dogajajo spremembe. Po enajstih letih dela priljubljeno zasedbo zapušča kitarist in back vokalist Miran Hvala, ki je v skupini deloval od samega začetka. Miran je že večkrat izrazil željo, da bi se bolj posvetil družini, kar mu zaradi koncertov pa tudi odgovorne redne službe ni zneslo. Tako je svoj zadnji 'špil' odigral na nastopu v Pepsi Klubu v Kobjeglavi, kjer so mu prijatelji iz skupine na koncu skupne kariere zaželeli vse najboljše v prihodnje. Pred koncem zadnjega komada je Miran odložil kitaro v kovček, preostali člani pa so za konec sami zaigrali skladbo Vzemi vse, kar ti življenje ponuja in točno to zaželeli tudi Miranu, ki se bo verjetno kar malce težko navadil na sobotno brezdelje. Kingstoni že pridno vadijo z novim kitaristom, o katerem pa več drugič, saj na radijske postaje prihaja njihov novi singel.

Kitarist odhaja, skupina ostaja ...

Mlada
pevka
poje o lepi
rožici ...

Zrasla je v rožico

Svetlolasa pevka Brigita Šuler je poslušalce osvojila v duetu z Wernerjem in pesmijo Hej mala, opala. Svojo pevsko pot pa nadaljuje z novo skladbo, ki nam jo je poslala v Valentinovem obdobju in so jo oboževalci že težko pričakovali. Pesem Lepa rožica je igriva in polna energije. Prav taka kot zapeljiva pevka.

Mario nacionale

Magična gledalka

Tokratna pustna nedelja je bila spet tista prava. Bili smo »Spet doma«, vsi smo sedeli kot pri maši in dobila sem občutek, da je šele z nedeljskim nacionalkinim teve šovom naša družina spet kompletna.

In ko je skozi vrata v studio spet prikoral večno nasmejani in dobrovoljni Mario, sta mama in sestra kar zasijali od sreče. Na koncu oddaje sem bila zadovoljna še jaz, oče pa je dejal, da je Mario v Sloveniji absolutno brez konkurence in da upa, da ga nacionalka tako dobro plača, da ne bo še on odšel h konkurenci.

Mene je posebno zanimalo, kako se bo odrezala nova partnerka, ki je zamenjala Ano Lizo. Kaj bo torej z gospo Amando, ki jo igra Zvezdana Mlakar? Ni bila zanič pa tudi kakšen ekstra zadetek ne. Svoj lik bo verjetno v oddajah še izpilila, je pa šment, ker se mi je v glavi nenehno motovila primerjava s predhodnico Natašo Tič Raljan.

Med posebne dosežke oddaje je gotovo treba šteti plesne pare. Zamisel je nagrade vredna. Znani Slovenci plešejo. Tokrat Tina Gorenjak z Gregom, pevec Sebastijan z Danijelo in razvpita Oriana (Cavazza) z Andrejem. Dekleti in fant so se res potrudili, voditelj in urednik oddaje Mario pa je poskrbel, da jih je tudi ocenjevala prava »špica« med slovenskimi plesnimi sodniki. Prepričana sem, da bo Mario s to in z nekaj naslednjimi oddajami naredil za popularizacijo plesa v Sloveniji več kot vse plesne zveze skupaj. Vredno posebne pohvale.

Ampak kjer je korenček, mora biti tudi nekaj palice. In nekaj kritičnih stavkov si oddaja tudi zasluži. Najprej gosta Nuša Derenda in Igor Bergant. Mario si oddajo preprosto tako natrpa, da gosta potisne v položaj gledalcev v studiu. Pričakovala sem, da bosta gosta v

oddaji v središču dogajanja, tako pa je Mario dobršen del oddaje na njiju kar pozabil. Vmes je bilo seveda tekmovanje s plesnimi pari in popolnoma plehka igrice z zbiranjem robcev na Ptuj, potem pa še spuščanje robca skozi okno. Če je Mario že želel prikazati Ptuj, potem naj bi kurenti odplesali svoj ples, pokazali pustno razpoloženje in naloga bi bila opravljena. Skratka, t. i. satelitska slika s Ptuja je bila brez zveze.

Druga napaka, ki je boddla v oči, je bilo poudarjanje koncerta Nuše Derenda. Če se prav spomnim, gledalci nismo več videli Simone Weis na nacionalni TV zato, ker si je enkrat po zapeti pesmi dovolila povabiti gledalce na svoj koncert. Tokrat pa je celo voditelj nenehno omenjal Nušin koncert, našli so tudi goste koncerta, trikrat povedali, kje in kdaj bo! Je to voditeljeva zahvala za to, da dobi goste v svojo oddajo? Jim bo zdaj delal reklamo za koncerte?

No, na tretjo pomanjkljivost pa je z negodovanjem spomnila mama. Gre za plesno skupino otrok, ki je nastopila na začetku oddaje. V oddaji so otroci, stari kakšnih šest do osem let, plesali in peli. Ne vem, kakšna moda je na nacionalki, ampak poplesavajoče otroke imajo tudi v oddaji v nedeljo popoldne. Mame ti nastopi v ničemer ne prepričajo. Sploh pa misli, da daje nacionalka z njimi mladim napačne signale. Njenih drugih, bolj moralističnih ocen o teh, kot jim pravi, »zvijajočih se otrocih« pa ne bom zapisala.

Čisto mimogrede; režiser oddaje je nekajkrat zamudil pravi trenutek! **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Ste v fazi obnavljanja in še posebej na začetku bo šlo zelo počasi. Toda čez nekaj dni se boste počutili zelo dobro. V soboto in nedeljo boste šampanjsko veselili zaradi nepričakovanega uspeha. Drugi se bodo veselili z vami.

Bik
21.4.-21.5.

Intenzivnost razmišljanja bo odvisna od tega, kako vam je ta oseba pri srcu. Če se vam bo zdelo potrebno, boste nekaj svojih misli povedali tudi naglas, sicer pa boste večino zadržali zase. Sanjajte o sončnih peščenih plažah.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Sredi tedna boste imeli poslovno več sreče kakor pameti. Kmalu se bodo vsi okoli vas odločili, da vam dajo dodatno priložnost za vaše delovanje. Četrtek in petek bosta naporna, konec tedna pa poln vznemirljivih idej.

Rak
22.6.-21.7.

Počutite se kakor žival pred nevihto – čutite, da se nekaj pripravlja, pa ne veste natančno, kaj bi to bilo. Bodite pripravljeni, morda boste morali ukrepati hitro. V zadnji minuti bo zasvetila luč na koncu predora in se boste lahko rešili.

Lev
22.7.-21.8.

Pust je mino in zelo ste zadovoljni, ker ste v trgovini našli natančno takšno masko, kot ste si jo želeli, in vam je ne bo treba delati doma. Opažate pa, da ste si privoščili preveč pustnih dobrot in boste morali delati shujševalno kuro.

Devica
22.8.-21.9.

Vsak ima svoj način doseganja tistega, kar si želi, včasih celo neprimerne. Če boste dovolj bojevit, si boste lahko privoščili vse, kar si boste zamislili. Pomislite le na tiste, ki so okoli vas, in jih ne vznemirjajte po nepotrebnem.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Da dobro ravname z denarjem, ne pomeni, da morate biti sebični. Če je nekdo v potrebi, je seveda najbolje, da mu pomagate. V petek vas bo zagrabila nostalgija, ki jo boste premagali z nekaj težavami. V nedeljo vas bo nekdo presenetil.

Škorpion
23.10.-21.11.

Vi ste sonce, vaši prijatelji so planeti, vi ste središče gravitacije in vse se usmerja k vam. Vse skupaj pa je za vas precej naporno, saj ste ves čas med ljudmi in nimate niti minute zase. Toda pogled usmerite na svetlo stran.

Strelec
22.11.-20.12.

Morda se boste počutili bolje, če se boste za nekaj časa umaknili iz javnosti, veliko prej si boste opomogli in kmalu se boste lahko pogovorili z osebo, ki vam je nakopala nekatere težave.

Kozorog
21.12.-19.1.

Prvi korak je dobra organizacija časa. Potem si morate napisati spisek prednostnih nalog, ki jih boste opravili drugo za drugo. Pozitivni rezultati se bodo kmalu pokazali in zadovoljstvo se bo kazalo na vašem obrazu.

Vodnar
20.1.-18.2.

Z veseljem boste ugotovili, da so se vaša prizadevanja uresničila. Denarnih težav ne bo, slaba volja zaradi neuspelega potovanja pa bo izpuhtela. Veliko veselja boste imeli z domačimi, saj se bodo vašega uspeha veselili še bolj kot vi.

Ribi
19.2.-20.3.

Najprej delo, potem zabava – to je vaše zlato pravilo, ki vam vedno pomaga. Tokrat boste morali premisliti, ali se vam ne splača iti najprej na zabavo, kjer boste navezali koristne poslovne stike, in šele potem dobro zgrabiti za delo.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **27.2.1823** se je rodil francoski filozof Ernest Renan. Napisal je Zgodovino o izvoru krščanstva. Bil je znan po izreku: »Hvala Bogu, jaz sem ateist!«

› **27.2.1893** je bilo v Ljubljani ustanovljeno Slovensko planinsko društvo.

› **28.2.1792** se je rodil utemeljitelj moderne embriologije Karl Ernst Baer.

› **28.2.1933** je prišlo do požiga Reichstaga, nemškega parlamenta.

› **28.2.1989** je bil v Kninu prvi večji srbski »miting resnice« z vzkliki: »Tukaj je Srbija!« To je bil »rojstni dan« hrvaško-srbskega spora v okviru Jugoslavije.

› **1.3.86 PR. KR.** je po enoletnem obleganju rimski vojskovodja Sula zavzel Atene. Mesta ni porušil, pobiti pa je dal večino prebivalstva.

› **1.3.1808** se je v Bišu pri Ptujju rodil slovenski publicist in narodni buditelj Jožef Muršec.

› **1.3.1810** se je rodil poljski skladatelj Frederic Chopin. Njegovo delo je postavilo temelje nacionalnim šolam v glasbeni umetnosti.

› **1.3.1992** se je na referendumu v BiH 62,78 odstotkov prebivalcev izreklo za neodvisnost.

› **2.3.1824** se je rodil Bedrich Smetana, utemeljitelj sodobne češke glasbene šole.

› **2.3.1890** se je na Kredu pri Kobaridu rodil slovenski pesnik in pripovednik Joža Lovrenčič. Spada med najizrazitejše predstavnike začetrnega impresionizma na Slovenskem.

› **3.3.1694** je umrla francoska plemkinja Anne-Marie Cornuel. Nekega prevaranega moža je tolažila z besedami: »Rogovi so kot zobje. Ko rastejo, boli, kasneje pa z njimi mirno ješ.«

› **3.3.1918** so v Zagrebu predstavniki hrvaških in slovenskih političnih strank sprejeli dogovor, da se združijo vsi narodi, ki so za neodvisno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.

› **3.3.1960** je papež Janez XXIII. imenoval prvega temnopoltega kardinala Leureana Rugambvo.

› **4.3.1879** se je rodil slovenski pesnik Josip Murn Aleksandrov.

› **4.3.1906** se je rodil organizator odpora proti fašizmu Fran Marušič. Na 1. tržaškem procesu so ga obsodili na smrt in 6. septembra 1930 ustrelili v Bazovici.

› **4.3.1962** je bil slovesno umeščen prvi ljubljanski nadškof Anton Vovk.

› **5.3.1512** se je rodil flamski kartograf Gerhard Cremer z latinskim nazivom Gerardus Mercator, utemeljitelj moderne znanstvene kartografije.

› **5.3.1827** je umrl francoski astronom in matematik Pierre Simon de Laplace, ki je postavil domnevo o nastanku osončja. Ko je izdal svojo znamenito knjigo Nebesna mehanika, mu je Napoleon očital, da ni nikjer v knjigi zasledil besede Bog. »Drži, gospod, o tej hipotezi nisem razmišljal,« mu je odvrnil Laplace.

POGLED NAZAJ (OD 27. 2. DO 6. 3.)

Ljubljanski škof Wolf

Ljubljanski škof Anton Alojzij Wolf, ki ga je cesar Franc I. za ljubljanskega škofa imenoval **27. februarja 1824**, je izšel iz nemškega okolja, vendar je cenil slovenščino, podpiral slovenski tisk in je svoje pastirske liste objavljale tudi v jeziku večine svojih vernikov. Bil je zakoreninjen v konservativnih vrednotah in previden do novosti ter je v sebi združeval avstrijski patriotizem in prorimsko miselnost.

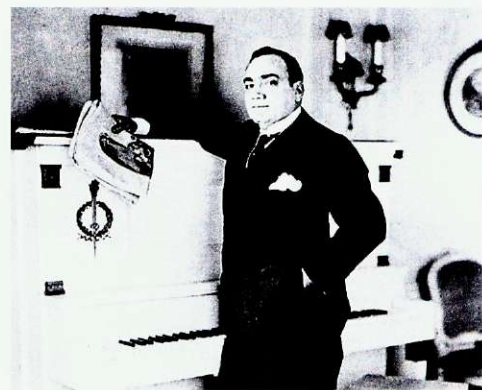

Daljnosežni kulturni pomen je dobilo Wolfovo delo z izdajo celotnega Svetega pisma Stare in Nove zaveze, ki je izhajalo od leta 1856 do 1863. Že pred tem je oskrbel ponatis posameznih knjig in lekcionarjev. Trajno veljavo ima njegovo mecenstvo pri pripravi in natisu nemško-slovenskega in slovensko-nemškega slovarja, ki ga je načrtoval že Valentin Vodnik. Za dokončanje tega dela je zapustil del svojega imetja in tako omogočil celotno izdajo.

Enrico Caruso

V revni italijanski družini z dvajsetimi otroki se je **27. februarja 1873** kot osemnajsti operni pevec rodil Enrico Caruso. Z devetimi leti je že pel alt v cerkvenem zboru, 21 let star pa je debutiral v operi. Dosegel je sloves največjega tenorja vseh časov. Nastopal je v 67 opernih vlogah. Od leta 1904 je bil prvi tenor Metropolitanске opere v New Yorku. Imel je izreden spomin. Njegov repertoar je obsegal 67 opernih vlog in okoli 500 pesmi. Caruso sodi v vrsto opernih pevcev, katerih posnetke hranimo.

V majhnem ameriškem mestu je imel Caruso na gostovanju v programu tudi Brahmsovo pesem Kovač. Tik pred nastopom je slišal, da želi neki možki v osebni zadevi nujno priti k njemu. Caruso ga je sprejel. Obiskovalec je prišel s posebno prošnjo: »V programu sem bral, da boste nocoj peli tudi pesem o kovaču.

Jaz sem edini kovač v tem kraju in vas lepo prosim, da bi v pesem vstavili še, da popravljam tudi otroške vozičke.«

Pravijo, da so vsi narodi enako nadarjeni za glasbo. Ko so vprašali Carusa, kaj meni o tem, je pojasnil: »Francozi so ustvarjeni za to, da ustvarjajo opere, Italijani za to, da jih pojejo, Nemci, da jih igrajo, Angleži, da jih poslušajo, Amerikanci pa, da jih financirajo.«

Zorko Jelinčič

V Logu pod Mangartom se je **5. marca 1900** rodil slovenski narodni delavec in član organizacije TIGR Zorko Jelinčič. Leta 1918 je maturiral na idrijski realki in nato študiral na filozofski fakulteti v Ljubljani in Padovi. S publicistiko se je ukvarjal od leta 1924. Kot tajnik Zveze prosvetnih društev v Gorici je od 1924 organiziral liberalna kulturna društva na Goriškem.

Bil je med ustanovitelji in voditelji ilegalne organizacije TIGR. Leta 1930 so ga ob odkritju organizacije fašistične oblasti aretirale. Leta 1931 so ga pred posebnim sodiščem na procesu v Rimu, ki je bil nadaljevanje prvega tržaškega procesa in na katerem je bil med 30 obsojenci glavni obtoženec, obsodili na 20 let ječe. Po 9 letih so ga izpustili, a ga kmalu po izbruhu 2. svetovne vojne poslali v Isernio, od koder se je 1943 prebil v partizane. Po letu

1945 se je naselil v Trstu. Od leta 1958 je bil sodelavec ljubljanskega Inštituta za narodnostna vprašanja in med pobudniki za nastanek etnografskega zemljevida Tržaškega ozemlja s krajevnimi in ledinskimi imeni.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št.8/63

Herojeva vrnitev v Suho krajino (4)

Spremljam časopisno polemiko med g. Ivom Žajdelo in Ambrožičevimi. Gotovo ugledni in resnicoljubni publicist Ivo Žajdela ne potrebuje mojega vmešavanja. A ker se zadnji odstavek Ambrožičevih v 8. št. Demokracije dotika ne le vsakega bralca, ampak celo vsakega Slovenca, se čutim dolžnega dati svojo izjavo: Nihče – niti potomci »herojev« – nimajo pravice manipulirati z osebnostjo drugega, kaj šele vsega naroda! To živo spominja na čase, ko so partijski bogovi Partijo razglašali za ljudstvo. Od tod tako imenovana ljudska oblast. Tudi sodbe na sodiščih je sodniški senat sprevrženo razglašal za sodbe v imenu ljudstva. Kako sprevržene in od Partije zlorabljene so bile vrednote, kot so pravica in sodno pravo, svoboda, resnica, človekove pravice in druge, pa smo Slovenci kot narod dolga desetletja čutili na lastni koži.

Zamenjati vzroke s posledicami ni zgodovina, ampak ponaredba zgodovine! Kdo so bili tisti, ki so, od nikogar izzvani, začeli s krvavim revolucionarnim terorjem nad svojini rojaki »osvobajati« slovenski narod in so mučeniško pomorili na tisoče golorokih slovenskih domoljubov, veliko slovenske inteligence, duhovnikov, obrtnikov, kmetov pa tudi cele družine z materami in otroki vred, preden je bila ustanovljena prva vaška straža? Občečloveška in naravna pravica vsakega človeka je pravica do sa-

moobrambe, pa četudi napadalec nosi na svoji kapi rdečo zvezdo!

Enako sovražen in nevaren kot nemški nacizem in italijanski fašizem je bil slovenstvu ruski bolševizem. Partizanska pesem, kot je napisana v izvirniku in poje: »Slovenija junaška, sovjetska boedeš ti!«, pove vse.

Kdo in katera organizacija ali samozvana oblast je uprizarjala pravo peklensko sodišče na slovenski zemlji?

Glede osamosvojitve in ubranitve komaj rojene države Slovenije v napadu agresorske komunistične jugoslovanske armade pa naš resnicoljubni in domoljubni slovenski narod dobro hrani spomine – tudi za spodbudo prihodnjim rodovom, kdo smo se bili za svojo slovensko domovino pripravljeni do kraja žrtvovati in kdo je bil za našo samostojnost le pogojno ali pa še to ne.

Da je bilo pisanje zgodovinske literature vse do leta 1990 zaupano samo ideološko preverjenim kadrom in pod strogim nadzorom in taktirko Partije, je znano večini Slovencev. Sedaj so kljub temu nekateri njihovi zapisi njim samim v spotiko in bi jih najraje umaknili ali izbrisali, a to na srečo ni mogoče.

Kar se tiče Žvirč in Suhe krajine, je nesporno, da je nekdaj moral dati ukaz za zločinsko razdejanje Žvirč. Partizani sami od sebe, brez ukaza nadrejenega gotovo tega niso stori- li. Vemo le, da se ukazi lahko dajejo od blizu pa tudi iz daljave.

Pred nekaj tedni so evropski parlamentarci znova obsodili ideologijo komunizma. Le zakaj so ga obsodili, če je bil tako nedolžen? In komu bodo privrženci komunizma zatožili evropske poslance, da bodo morali drago plačati svoje »neznanje« in vnovično učenje partijskega »zgodovinpisja«?

Ivan Glušič, Mozirje

št. 8/24

Ptičji virus straši (1)

V 8. številki Demokracije nam jo je zagodel tiskarski škrt. Avtor

članka Ptičji virus straši ni Peter Avsenik, ampak Gregor Drnovšek. Podobno je prišlo do napake pri intervjuju z ministrom Janezom Drobničem z naslovom Temelj socialne varnosti je zaposlitev in delo. Z njim se ni pogovarjal Gašper Blažič, ampak novinarka Vida Kocjan. Za napaki se opravičujemo.

Uredništvo Demokracije

št. 5/12

Uganka Haider (2)

V letošnji peti številki Demokracije (št. 5/2006) je g. Mitja Volčanšek objavil članek pod gornjim naslovom. Nimam namena zagovarjati Haiderja, o njem se ve vse (o naših politikih nič). Haider je daljni potomec janičarskih, nacističnih staršev, njegovo premoženje je sumljivega izvora, vseh opisanih slabosti pa ne bom omenjal. Zelo čudno je, da se o naših vodilnih ničesar ne ve.

Začnimo pri Kučanu. Kakšna kri se pretaka po njegovih žilah? Kje je bil njegov oče med vojno (madžarski oficir), kako je pridobljeno njegovo premoženje? Vseskozi je bil vodja naših komunistov, je ustanovitelj Foruma 21, v katerem so ljudje, ki so lastnik dveh tretjin slovenskega premoženja, pridobljenega na sumljiv način, da o privilegijih, ki jih uživa, niti ne govorim.

Če bi bila pri nas po osamosvojitvi izvedena lustracija, bi je bil deležen tudi on, saj je vseskozi prikrival zločine, ljudi pa, ki so se branili pred komunističnim nasiljem, označil za kolaborante. Nacisti in fašisti so dobili svojo kazen, zdaj jo bodo še komunisti. Vsaka pravna

država bi s tem že davno razčistila, pri nas pa so nedotakljivi.

Pri svojem dostojanstvu zagotavljam, da nisem bil nikoli zagovornik nacizma, komunizma pa tudi ne. Natočimo si že čistega vina!

Anton Skornšek, Šoštanj

»Ali je pilot v letalu?«

Dne 2. februarja letos sem Uradu Republike Slovenije še pred oddajo TRENJA poslal pismo z naslednjo vsebino, ki se mi na neki način zdi vizionarska. Zadeva: Pomoci potrebni ljudje – tudi doma!

Spoštovani gospod predsednik dr. Janez Drnovšek! Najprej naj se Vam predstavim. Sem 65-letni gimnazijski maturant, sedaj starostni upokojenec s polno pokojnino. Kot otrok sem bil skupaj z družino izgnan v nemško izgnansko taborišče. Vrnili smo se na izropane in uničene domove in kmetije. Po vojni smo kot kmečko prebivalstvo živeli zelo težko in se marsičemu odrekli, predvsem pa garali in gradili. Do leta 1963 nismo imeli zdravstvenega zavarovanja.

Zadnje čase z velikim zanimanjem spremljam Vaše aktivnosti, ki so naravnane v splošno dobro človeštva, predvsem zatiranih in obubožanih. Te Vaše aktivnosti zelo pozdravljam in Vam ob tem želim veliko uspehov, da bi lahko vse svoje sedanje in tudi nove projekte uspešno pripeljali do konca.

Želim pa Vas tudi spomniti, da bi poleg Gibanja za pravičnost in razvoj kazalo ustanoviti tudi gibanje, ki bi se ukvarjalo s pravičnostjo navadnih, malih državljanov naše domovine. Za kaj gre? Nedvomno Vam je znano, da ste nam leta 1992 razdelili tako imenovane certifikate kot delež do takrat državnega premoženja. Dopusčeno je bilo, da so razne družbe propagirale svoje najboljše načine gospodarjenja z našim ▶

► premoženjem v našo korist. Kdor ni imel zvez in ni bil dovolj finančno podkovan, ni prišel do Krke ali Leka in je pristal v pidih.

V pidih pa so nas oropali. Dobro veste, kaj se je dogajalo v zadnjem času v Aktivih, kjer nam je ostalo po dvanajstih letih le približno 73 odstotkov nominalne vrednosti. Halo je velik, nihče pa se še ni oglasil in reagiral ob dejstvu, da so nas v pidu NIKA do konca leta 2005 spravili na samo 38 odstotkov nominalne vrednosti. Od vloženih 200.000 tolarjev nam po dvanajstih letih pripada približno 76.000 sit.

Spoštovani gospod predsednik! Zelo dobro se spominjam Vaših besed, da bodo po tranziciji bogati še bogatejši in revni še revnejši. To so menda zakoni takrat tako želenega kapitalizma. Toda ali za pravičnost ni mogoče ničesar storiti? Pravično bi bilo najmanj to, da bi nam vrnilo vloženo vsoto, povečano za minimalne obresti, ves dobiček, ki so ga pidi sami ustvarili z vrtenjem našega denarja, pa naj bo njihov. Ne pa kar vsega pokrasti! To res ni pravično, najbrž pa je zakonito. Kdo je največ časa sprejemal zakone in kdo je bedel nad njimi in jih izvajal, pa tudi veste – vsakokratna zakonodajna in izvršna veja oblasti. Ta pa nam je vsem znana.

Spoštovani gospod predsednik! En sam lump je bil zaradi »tranzicije« pravnomočno obsojen, pa še tega ste pomilostili. Ali je to pravično? Bolan je, najbrž pa ni tako nor, kot se dela, sicer mu ne bi vse tako lepo uspelo. Tudi mi smo bolni, nismo pa vsi nori, le bogati nismo, on pa verjetno je.

Marjan Arh, Leskovec

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

Pohabljenost duha

Trafike so primeren objekt za brezplačne reklamne oglase, ki jih lepijo nanje posamezni mediji. Zadnje čase je v tvrstni propagandi prvi Direkta, ki z mastnimi napisi vabi mimoidoče k branju »velikih razkritij«. Tako je bilo tudi minulo sredo, ko smo lahko čakajoči na avtobus prebrali vprašanje o tem, kdo je bil oče premiera Janeza Janše. Vse lepo in prav, saj od Direkta že tako in tako ne pričakuješ kake spoštljivosti. Toda ob tokratni napovedi pride človeku na misel ena sama beseda – »poden!« (Moja mama je imela za takšne primere dober izrek: »Od vola pričakuj le kos mesa!«)

Tokratna reklama za Direkt ni kar tako. Gre za višek nespoštljivega odnosa do mrtvega in živega. Smrt je beseda, ki zbuja strah in spoštovanje, trenutek, ob katerem ustaviš korak in izsesaš iz duše vso negativno energijo. Ni pomembno, kdo odhaja, kdo in koga zapuša človek, ki je do konca prehodil svojo življenjsko pot. Pomembno pa je, da je nekomu pripadal, da je nekomu dal življenje, da se je zapisal v spomin tistih, ki so hodili ob njem in on ob njih in da se je med njimi z vsakim dnem spletla nova nit ljubezni in pripadnosti. Kdo ima pravico posegati v ta posveče-

ni prostor intimnega sožitja, kdo pravico oskruniti trenutke, ki so najbolj boleči in vpijejo po tišini, ki jo človeško srce potrebuje, da se je zmožno soočiti z resnico, ki ga je nenadoma prizadela? Novinarsko pero je poskušalo umazati svetost trenutka, ko so oči nekoga komajda ugasnile in ko je oči živih zalila prva solza.

Kako plehko je izzvenela novinarjeva beseda spricho veličine tistih, ki naj bi jih prizadela!

Vera Ban, Ljubljana

Odmev na sobotno »Dobro jutro«

»Dobro jutro«, 28. januar 2006, na 13. strani piše – brez omembe avtorja – z debelimi črkami »Po desetletjih džamija končno realnost«. Piše, da se je mestna (ljubljska) oblast pod vodstvom županje Danice Simšič končno dogovorila s katoliškim redom lazaristov o odkupu zemljišča, katerega del bo kasneje lahko ponudila v odkup islamski verski skupnosti za graditev islamskega verskega in kulturnega središča. Pred leti je bil o tem problemu v Ljubljani že referendum, na katerem so se Ljubljančani izrekli proti graditvi, a ga nihče ne upošteva. Kaj pa pravi celotna Slovenija? Jo je kdo kaj vprašal? Pa bi

jo moral! Za eno samo okno je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, da ne bi kazilo okolja. Kaj pa džamija, ali ne bi kazila tipične slovenske krajine s stoletnimi cerkvicami po mestih, vaseh in gričih? Mnogo so, obdane z močnimi obzidji, ponujale zavetje ob roparskih vpadih muslimanskih Turkov. Dovolj bi bile molilnice tam, kjer so se naselili muslimani, in bi se vključevale v tamkajšnje okolje. Danes gre za Ljubljano, jutri pa bodo, to smo že slišali, enake zahteve postavljali še drugje po ubogi Sloveniji, saj naj bi jih v Sloveniji živelo okoli 60 tisoč (v istem članku). Če je to res, ima velike zasluge pri tem tovariš Kučan (v neki TV-oddaji je novinarji sam dejal, naj mu reče tovariš), ko so v času njegove novične kandidature za predsednika države iz Bosne in drugih republik, kot je bilo takrat slišati, uvozili okoli 150.000 in celo več potencialnih volivcev in jim podelili državljanstvo po smešno nizki ceni.

Na 15. strani istega tednika je tudi naslov z velikimi črkami: Ljudstvo ponovno stavi na Kučana (podpisa ni, le kratici T. F.). Začne se takole: »Bralci Nedeljskega so že trinajstič zapored za Slovenca leta razglasili nekdanjega predsednika Milana Kučana. Na drugo mesto se je uvrstil ljubljanski nadškof monsignor Alojz Uran, ki je lani osvojil naziv Slovenec leta 2004. Kako je torej mogoče reči »zapored«, če pa je bil vmes za Slovenca leta 2004 razglašen monsignor Alojz Uran? To je zame zavajanje.

No, bralci Nedeljskega menda ne predstavljajo ljudstva! Sicer pa vemo, kam pes taco moli. Ves vsakoletni cirkus okrog osebnosti leta kaže na to, da je najbrž prirejen. Če pa ni tako, se sprašujem,

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

kakšni ljudje so bralci ND, da ne zmorejo globljega razmišljanja. Doba nekdanjega predsednika se je iztekla z uradnim padcem komunizma. Prijazno mu svetujem pošteno dejanje, da se končno kot upokojenec umakne v svoje zasebno življenje in neha iz ozadja mešati ideološko-politične štrene.

Končno sprašujem, čigava tednika sta Žurnal in Dobro jutro, čemu nam ga brezplačno vsiljujejo in kdo ju financira? Take stvari danes niso zastoj.

Borut Gaber, Ljubljana

Neoliberalizem je treba razumeti

Strah kroži po Sloveniji – strah neoliberalizma. Totalitaristi sovražijo in dušijo človekovega svobodnega duha, ki je jedro demokratičnega kapitalističnega sistema. Oligarhi poskušajo svojo moč, ki jim jo prinaša oblast, pridobljena s pomočjo zavajajoče ideologije in nečednih dejanj, obdržati tudi z neresničnim prikazovanjem neoliberalizma, te sodobne, učinkovite oblike demokracije.

Vse razvite države imajo demokratično-kapitalistični sistem, ki pa ni nikakršno božje kraljestvo, temveč le način življenja, ki ponuja osvobajanje od tiranije, sovraštva in zaviranja duha. Demokracija in tržno gospodarstvo ustvarjata prostor, v katerem vsak posameznik odloča, kako bo živel.

Na političnem prizorišču v demokratičnih družbah obstaja delitev na dve opciji – konservativno in liberalno. Obe imata svoje posebnosti, hkrati pa omenjena naziva zaradi kompleksnosti življenja lahko zadevo bolj zameglita kot razsvetlita.

KONSERVATIVCI, desni, tradicionalisti: poudarek je na družini, ostrejši kazenski politiki, vojaški intervenciji, večji disciplini na področju šolstva in sociale, kapitalu, poslu, svobodnem trgu, individualnem podjetništvu.

LIBERALCI, levi: inovatorji, modernisti, poudarek na rešitvah po intelektualni poti, skrb za ogrožene manjšine, poudarek na socialnih problemih.

Državljeni v razvitih družbah niso slepo opredeljeni za eno ali drugo smer, ker verjamejo lepim obljubam le, če jim sledi učinkovita praksa. Mi smo odločno

zakorakali na pot demokracije z osamosvojitvijo in leta 2004, ko smo oblast zaupali državnovodni politiki. To je tudi čas začetka desne opcije. Leve še nimamo, ker je naša »levica« to, kar je še ostalo od nekdanjega totalitarnega režima.

V Demokratični stranki ZDA, ki je liberalno usmerjena, se je v 80. letih prejšnjega stoletja izoblikovala skupina privržencev sodobnejših pogledov na nadaljnjo pot liberalizma. Tako je nastala delitev na tradicionalne liberalce in neoliberalce. Politični analitik W. Schneider (ZDA) razvršča omenjeni skupini po naslednjih značilnostih:

TRADICIONALNI LIBERALCI: strastni ideologi, zainteresirani za interesne skupine, verjamejo v »kulturo zastopanja«. So za moč vplivnih skupin v politiki, ekonomiji, socialni, s pomočjo katerih rešujejo probleme.

NEOLIBERALCI: nasprotujejo vsem navedenim usmeritvam tradicionalnih liberalcev. So nepristranski in ideološki tehnokrati, ki verjamejo v »kulturno reševanje problemov«. Ta postideološka generacija demokratov poudarja potrebo po strokovnem in učinkovitem reševanju problemov. Zanje so glavne vrednote podjetništvo, nove ideje, vlaganja, ekonomski rast, sposobnost, antimilitarizem, učinkovit državni aparat, dobro upravljanje, pragmatizem, koncepcija namesto ideologije, izobraževanje, večji pomen dajemo prihodnosti kot preteklosti. Menijo, da mednarodna konkurenca narekuje nacionalni ekonomski preporod, ki vzročno-posledično vpliva na socialno blaginjo, boljše naravno okolje, pravno varstvo, obrambo in pomoč manj razvitim. Neoliberalno geslo je: Naj vse dobro funkcionira v korist celotne družbe!

Neoliberalci dajejo velik pomen znanju, zato je zanje dober izobraževalni sistem nepogrešljiv pogoj za vsestranski razvoj, pa ne le ekonomskega, temveč tudi socialnega in kulturnega v ožjem smislu besede.

Naš izobraževalni sistem od osnovne šole do univerze nujno potrebuje prenovo. Šola mora pripraviti mlade za življenje in izzive prihodnosti, tako kot se to dogaja v skandinavskih in drugih razvitih državah. Nujno moramo odpraviti pretežke šolske nahrbtnike in čez-

Razgledanost!

Marija Vodišek

Razgledanost pomeni, da ne poznaš le domačega dvorišča, temveč tudi svet, v katerem živimo! Predvsem pa, da ga poskušaš razumeti, in kar je dobrega, prevzeti. Nobena šola, ne nižja ne višja, ne more dati popolne razgledanosti ali kulture, ker tudi učitelje največkrat zanima le njihov predmet. Sicer pa v totalitarnih režimih svetovna razgledanost pri učiteljstvu in nasploh ni bila zaželena. Tako se vsak dan srečujemo s pomanjkljivim znanjem in s slabo razgledanostjo! Ko poslušas razprave v parlamentu, dojameš, da so poslanci pogosto talci svojih volivcev, ki jim je vse, razen lokalnega interesa, prav malo mar, pa čeprav je pravna in uspešna država v korist vseh. Tudi evropski parlament se srečuje z enakimi problemi. Naši opozicijski poslanci se ponašajo z več akademskimi nazivi kot pozicijski, pa pri njih ni zaslediti prav nobene razgledanosti, samo ponavljajo se in svoje kritike plenkajo drug od drugega. Janšev predlog Partnerstva za razvoj Slovenije predsednikom vseh parlamentarnih strank in poslancema narodne skupnosti je pri LDS naletel na takojšnje negativno reakcijo. Poslanec M. Lahovnik je predlog celo primerjal s petsto let starimi prerokbami Nostradamusa, čeprav menim, da jih kakor večina ni nikoli prebral! V DZ je potekala razprava o azilni politiki, ki mora biti usklajena s kriteriji EU, ti pa so bolj restriktivni od slovenskih. Tudi tu poslanci opozicije, ki bi morali biti dobro seznanjeni s predlogi EU, saj imajo tam tri svoje predstavnike, ugovarjajo in grozijo z zahtevo po ustavni presoji, čeprav je bil zakon v DZ izglasovan in ga je podpisal predsednik držav. Posebna parlamentarna seja, ki jo je zahtevana opozicija, o napotitvi 4 vojaških inštruktorjev v Irak, je bila izsiljena in nastopi nasprotnikov njihovega odhoda polni demagogije oz. hujskaštva. Ko pa bereš Ježeve članke v prilogi Dela (»Mesija brez omejitve mandata«), ugotoviš, da je njegova miselnost blokirana na »status quo«. Demosova določitev predsedniške funkcije je njegova zamera, ker meni, da je bilo to storjeno zaradi Kučana in njegove karizme. No, pravi pojem karizme pa sploh ni nekaj, na kar bi bil Kučan lahko ponosen. Karizma je namreč avtoriteta, utemeljena na NADNARAVNIH darovih karizmatika, ki jo uveljavlja nad neko skupino ljudi. SIC! Nedeljski TV-klub, ki je gostil B. Pahorja (SD) in J. Kacina (LDS), je pokazal razumnost in razgledanost B. Pahorja in skrajni cinizem in aboten narcisizem J. Kacina. Mladim, ki se sedaj odločajo za razne poklice, naj se omogoči kvalitetno učenje tujih jezikov, da bodo v prihodnosti lahko odlični in iskani prevajalci. Prvi pogoj pa je popolno znanje materniščine, brez katere učenje tujih jezikov ni uspešno. Prevod, kot je bil v avstroogrskih časih, ko je avstrijski oficir pred bližajočo se vojno v nemščini nagovoril kranjske Janeze z besedami: »Na političnem nebu se zbirajo črni oblaki,« feldvebel pa je prevedel: »Gospod hauptman so rekli, da bo dež,« ni več sprejemljiv.

merno kopičenje podatkov in vsebin. Šolarji se morajo usposabljeni, da bodo znali znanje uporabljati ustvarjalno in inovativno. Bojazen nekaterih, da bo neoliberalna šolska politika razvrednotila znanje, ni upravičena. Vse razvite države s svojimi dosežki dokazujejo nasprotno. Napredna ljudstva se zavedajo razmerja med

materialnim in duhovnim razvojem. Vsaka kritična misel, tudi o neoliberalizmu, je potrebna. Zelo škodljiva pa je tista, ki prihaja iz totalitaristične miselnosti, ker je zlonamerna in neobjektivna.

Neoliberalizem lahko straši le tiste, ki ga ne razumejo, in privržence nekdanjega režima.

Adrian Kotnik, Maribor

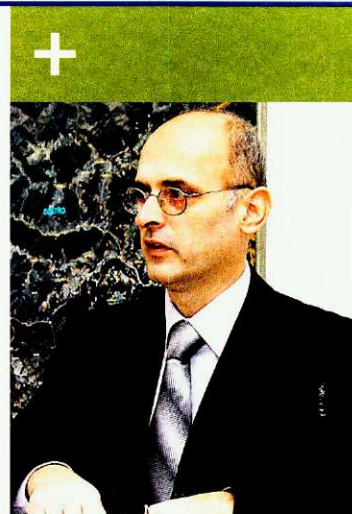
Politični semafor

Pod udarom kritik Predsednik LDS Jelko Kacin ima čedalje več težav s strankarskimi tovariši. Tako je nezadovoljstvo z njegovim načinom nastopanja v javnosti v posebnem pismu izrazil eden od ideologov stranke Slavko Gaber, ki je Kacinu med drugim očital neprimeren odziv na izstop nekaterih članov stranke. Znano je, da je Ivo Vajgl svoj izstop iz LDS povezal prav s Kacinovo politiko vodenja stranke. Se torej LDS v letošnjem letu obeta izredni kongres? Bomo videli.

Ostal brez službe Potem ko je predsednik države Janez Drnovšek razrešil svojega svetovalca dr. Matjaža Nahtigala, je enaka usoda doletela tudi Maksimilijana Lavrinca. Lavrinc, nekdanji poslanec LDS, naj bi si bil predsednikovo »brco« prisluzil s tem, da v komisiji za državne proslave ni nasprotoval vojaški paradi, ki ji Drnovšek ni naklonjen. Pred tem pa je Drnovška spravil v zadrego zaradi nespametnih predlogov pomilostitev za pornikov, ki so razburili javnost.

Dimitrij Kovačič Parlamentarna komisija, ki preiskuje razmere na državnem tožilstvu, vodi pa jo poslanec SDS Dimitrij Kovačič, raziskuje razmere na ptujskem tožilstvu v času, ko ga je vodil tožilec Marjan Glavar. Dimitrij Kovačič je tako potrdil, da je bilo med letoma 2000 in 2004 na ptujskem tožilstvu storjenih precej nepravilnosti, veliko odgovornost pri tem pa nosi tudi nekdanja generalna državna tožilka Zdenka Cerar, ki ni ukrepala, čeprav bi morala.

Utišal je Haiderja

Odvetnik Rudi Vouk, ki že leta velja za enega najbolj neutrudnih borcev za pravice slovenske skupnosti na avstrijskem Koroškem, se lahko veseli, z njim pa tudi koroški Slovenci in privrženci mirnega sožitja na Koroškem. Višje sodišče v Gradcu je namreč potrdilo sodbo celovškega deželnega sodišča in razpitega koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja obsodilo, ker je lanskega junija govoril o »norcuc«, ki mu je treba preprečiti, da bi se zaradi dvojezičnih krajevnih napisov obrnil na ustavno sodišče. Sodišče je pri tem prepoznalo nedvoumno aluzijo na Vouka.

Graško sodišče je deželnemu glavarju prepovedalo uporabo vsebinsko enakih trditvev, hkrati pa mu naložilo, naj Vouku povrne dobrih 3.000 evrov sodnih stroškov.

Haiderja pa čaka še ena tožba, je napovedal Vouk, in sicer zaradi obrekovanja v intervjuju za časnik Kleine Zeitung.

Vouk, dolgoletni podpredsednik in vidni član Narodnega sveta koroških Slovencev, si je pridobil ugled z različnimi akcijami, npr. z namerno prekoračitvijo omejene hitrosti pri vožnji skozi naselja brez dvojezičnih tabel, s čimer mu je uspelo vprašanje dvojezične topografije spraviti na avstrijsko ustavno sodišče. M. V.

UNION

Smile®

MINISTER ZA ZDRAVJE OPOZARJA:
PREKOMERNO PITJE ALKOHOLA ŠKODUJE ZDRAVJU!

Luciano

Tatjana

VSE TE ČAKA.

Naročniško prodajna akcija Penzion plus

Vsi upokojeni ali starejši od 60 let lahko izberete prijazen **Samsung X200** z izpisom velikih številk na zaslonu ali **Sony Ericsson K300i** z možnostjo snemanja videoposnetkov.

Na naročniško razmerje Penzion plus lahko **vežete do štiri družinske bonuse** in si tako zagotovite do **400 SIT popusta pri mesečni naročnini**.

To razmerje lahko sklenejo tudi polnoletni prejemniki invalidskega nadomestila (na odločbi SPIZ oziroma zadnjem odrezku SPIZ je šifra 01 ali 09).

* Ceni vključujeta DDV. Akcija traja do odprodaje zalog. Pogoji: sklenitev/podaljšanje naročniškega razmerja Penzion plus za **12 mesecev**. Velja za vse, ki nimate veljavnih aneksov, podpisanih pred 5. 2. 2005, oziroma nimate veljavnega aneksa GSM št. B/2005.

Samsung X200
4.900 SIT*

Sony Ericsson K300i
9.900 SIT*

+ dežnik za dva

ZIVLJENJE NISO LE BESEDE

WWW.MOBITEL.SI